

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Інститут журналістики
УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ

БІБЛІОТЕКА І КНИГА У ЦИФРОВОМУ МЕДІАСВІТІ

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

28 вересня 2018 року ● м. Київ

Київ - 2018

Міністерство освіти і науки України
Українська бібліотечна асоціація
Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра бібліотекознавства та інформології

БІБЛІОТЕКА І КНИГА У ЦИФРОВОМУ МЕДІАСВІТІ

Матеріали
IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

**28 вересня 2018 року
м. Київ**

Київ – 2018

УДК 02(063)

Б 59

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 3 від 27.11.2018 р.)

Б 59 **Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті** : матеріали
IV Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 28 верес. 2018 р., м. Київ / М-во
освіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; Укр. бібл. асоц. ;
редкол.: Г. В. Горбенко, О. В. Воскобойнікова-Гузева, В. Є. Сошинська.
– Електрон. вид. – Київ, 2018. – 160 с.
ISBN 978-966-97740-4-0

Видання вміщує доповіді та виступи учасників IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, що представляють заклади вищої освіти Києва, Львова, Ніжина, Рівного, Умані, Харкова, Чернівців, Республіки Білорусь.

У матеріалах збірника розкрито бачення ролі бібліотек і книг у цифровому медіасвіті, подано кращий досвід українських та зарубіжних бібліотечних установ. Окремо зацентровано увагу на питаннях створення і використання інформаційних ресурсів та інших аспектах інформаційної справи. Своє відображення у збірнику знайшли напрями розвитку, проблеми та підсумки з актуальних питань книгознавства, видавничої справи та книгорозповсюдження.

УДК 02(063)

ISBN 978-966-97740-4-0

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018

© Українська бібліотечна асоціація, 2018

© Автори публікацій та наукові керівники, 2018

Редакційна колегія

Г. В. Горбенко, директор Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

О. В. Воскобойнікова-Гузєва, завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка, член Президії Української бібліотечної асоціації, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

В. Є. Сошинська, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук із соціальних комунікацій

Рецензент

Я. Є. Сошинська, кандидат історичних наук, доцент Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», виконавчий директор Української бібліотечної асоціації

ЗМІСТ

<i>Воскобойнікова-Гузєва О. В.</i> Вступне слово	7
--	---

Розділ I

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО І БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

<i>Бабенко Л. І.</i> Організація роботи бібліотеки з формування читацьких інтересів школярів	9
<i>Вишнякова Ю. І.</i> Основні напрями наукової діяльності професора КНУКіМ В. М. Медведєвої	16
<i>Дмитренко Т. Р.</i> Організація і моделювання електронних енциклопедій (на прикладі української Вікіпедії)	18
<i>Долотіна Г. В.</i> Популяризація книги та читання серед дітей шкільного віку	22
<i>Зуєва М. О.</i> Бібліотека Українсько-Японського культурного центру	26
<i>Івчик Я. О., Каиуба К. М.</i> Глобальне бачення майбутнього бібліотек	28
<i>Ковальова А. Г.</i> Краєзнавчі електронні інформаційно-бібліографічні ресурси наукових бібліотек України	31
<i>Кушель Е. С.</i> Популяризація чтєния художественной литературы посредством «книжных» сообществ в социальных сетях	34
<i>Литвинова А. В.</i> Медіатека: досвід Польщі	39
<i>Мальцева О. А.</i> Бібліотека Варшавського університету як науковий та культурний центр	41
<i>Мишко Ю. О.</i> Інноваційні форми культурно-просвітницької діяльності у дитячих бібліотеках світу	44
<i>Новіков А С.</i> Проблеми визначення інформаційно-бібліотечного розвитку паркових розваг	47
<i>Олійник С. Р.</i> Медіатека – простір для навчання молоді й обміну думками .	49
<i>Павленко Д. О.</i> Бібліотеки України під час Другої світової війни	52
<i>Скаковська А. О., Шевченко А. А.</i> Європіана Fashion	56
<i>Терлецька О. О.</i> Шляхи підвищення кваліфікації інформаційно-бібліотечних працівників	58
<i>Усенко О. В.</i> Сучасна бібліотека для дітей: сервіси і послуги	61
<i>Хоменко Г. Ю.</i> Бібліографія музичних колекцій Данії: історичний огляд ...	63
<i>Шкляр В. І.</i> Промоція авторів засобами рекомендаційної бібліографії	66
<i>Щиглинська М. М.</i> Librarian fashion: сучасний імідж бібліотекаря	70
<i>Чжан Хао.</i> Китайська академічна цифрова бібліотек	72

Розділ II **ІНФОРМАЦІЙНА СПРАВА**

<i>Боярин А. А.</i> Бібліотечна журналістика як нова складова бібліотечно-інформаційного середовища (на прикладі Бібліотеки НМАУ ім. П. І. Чайковського)	75
<i>Гончаренко М. А.</i> Технології Веб 2.0 для бібліотек та користувачів	77
<i>Даценко Д. В.</i> Функціональні перетворення бібліотеки	80
<i>Левак А. В.</i> Проблема довгострокового збереження інформації в сучасному суспільстві	83
<i>Лісова О. А.</i> Вітчизняний потік журнальних статей з питань документознавства 2012–2016 рр. як об’єкт бібліометричного аналізу	87
<i>Ломачинський Б. Г.</i> Інформаційна культура сучасного інформаційного аналітика	89
<i>Марченко Т. В.</i> Інформаційно-аналітична діяльність як об’єкт наукового пізнання	92
<i>Несененко О. М.</i> Журналістські помилки у матеріалах про людей з порушенням зору	93
<i>Світла Н. О.</i> Оцінка наукової діяльності вченого за допомогою бібліометричних показників	97
<i>Слюсаренко К. В.</i> Менеджмент різноманітності: від теорії до загальнонаціональної концепції	100
<i>Твердак Д. М.</i> Інформаційна культура студентів Інституту журналістики Університету Грінченка	102
<i>Чувпило М. А.</i> Управління розвитком соціально-культурної сфери в Україні: ресурсне забезпечення	104

Розділ III **КНИГОЗНАВСТВО, ВИДАВНИЧА СПРАВА** **І КНИГОРОЗПОВСЮДЖЕННЯ**

<i>Боклан М. Г.</i> Бібліотеки і книгарні в інфраструктурі креативного міста	107
<i>Бондар Н. Є.</i> Книги майбутнього: видання з доповненою реальністю	111
<i>Довгон’ята Д. В.</i> Категорія суб’єктивної модальності: специфіка редакторського аналізу	114
<i>Злигостєв С. І.</i> Електронна книга: особливості створення та поширення інформаційного продукту	116
<i>Ковальчук Н. С.</i> Аудіокниги як вид продукції для людей із вадами зору	119
<i>Копильчак Х. С.</i> Формування громадянського суспільства через сучасний український комікс	121
<i>Кравчук О. В.</i> Інноваційні форми книгорозповсюдження	124

Миронишина Т. Р. Специфіка роботи редактора з суржиковою аномативністю	128
Олашин М. В. Проблеми дефініції поняття «арт-бук» у світовій та українській практиках	130
Савіна В. М. Випуск медичної літератури в Україні	133
Садурська Є. П. Інновації книговидання для дітей в Україні	137
Сосєдко К. Д. Книжкові видання видавництва «Ранок» як складова його маркетингового комплексу	140
Стахів М. Р. Репрезентація образу сім'ї у букварях 2018 року в рамках Концепції «Нова українська школа»	143
Сябрук В. О. Релігійна проблематика у сучасній українській періодиці	146
Широкова І. А. Сучасний стан і перспективи видання антологій в Україні .	151
Автори публікацій	154
Наукові керівники	158

ВСТУПНЕ СЛОВО

Вже вчетверте Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті» відбувається в Київському університеті імені Бориса Грінченка напередодні Всеукраїнського дня бібліотек! Тематика заходу заохочує молодих дослідників і практиків до активного діалогу, адже багато хто з авторів нашого збірника вже торує свій шлях у професії в національних і державних бібліотеках України, в наукових бібліотеках закладів вищої освіти, шкільних і публічних бібліотеках м. Києва, у видавництвах, інформаційних агенціях і телестудіях, отже мають реальний досвід впровадження власних наукових ідей у практичну площину.

Майже традиційно конференція об'єднала учасників з України і Білорусі навколо актуальних питань розвитку медіасередовища, взаємодії фахівців та користувачів у мережевому просторі, інноваційних бібліотечних і видавничих моделей, інформаційної та медіакультури, цифрових бібліотек та інтернет-книгарень, створення електронних та аудіокнижок.

Конференція працювала у режимі пленарного та секційних засідань – «Бібліотекознавство і бібліографознавство», «Інформаційна справа», «Книгознавство, видавнича справа і книгорозповсюдження», було представлено 47 виступів аспірантів, магістрантів та бакалаврів Інституту журналістики та Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, Білоруського державного університету культури і мистецтв, Київського національного університету культури і мистецтв, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Харківської державної академії культури, Ніжинського коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької, Рівненського державного гуманітарного університету, Української академії друкарства, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. За результатами конференції підготовлено до публікації матеріали її учасників, рівень яких вкотре засвідчує актуальність порушених питань, відповідальне ставлення молодих дослідників до вирішення нагальних завдань та фаховість у виборі методик і методів дослідження.

Молоді дослідники інформаційної, бібліотечної та видавничої справи зосередилися на розгляді різноманітних організаційних, технологічних та соціально-психологічних проблем у контексті розвитку інформаційної сфери у цілому та трансформації читацької культури під впливом медіатехнологій.

У публікаціях йдеться і про міжнародні проекти, зокрема «Глобальне бачення майбутнього бібліотек» ІФЛА та ресурси Європіана Fashion, вивчається закордонний досвід з організації відкритого доступу до інформації та цифрових колекцій в Данії, Китаї, Німеччині, Польщі, Японії, різноманітні форми культурно-просвітницької роботи у дитячих бібліотеках різних країн світу. Цілий блок повідомлень стосується формування читацьких інтересів школярів та популяризації читання серед студентства, розвитку інформаційної

культури студентів та інформаційних аналітиків, підвищення кваліфікації інформаційно-бібліотечних працівників.

Цифрові технології стали пріоритетним напрямом наукових розвідок як в сегменті інформаційно-бібліотечної справи, так і видавничої. У центрі уваги майбутніх фахівців – публічні медіатеки та цифрові академічні бібліотеки, організація електронних енциклопедій, краєзнавчі електронні бібліографічні ресурси, технології Веб 2.0, електронна та аудіокнига. Особливий акцент дослідники зробили на медичній і релігійній проблематиці видань, інноваціях у виданнях для дітей, суспільній значимості сучасного українського коміксу. Слід відзначити і нову тематику публікацій – видання з доповненою реальністю, бібліотечна журналістика, менеджмент різноманітності, розширення кола робіт з бібліометричного аналізу.

Медіасфера, медіатехнології та медіаграмотність стали реальністю повсякденного буття і студентів, і викладачів. Цього року проведення конференції передувало анонсуванню Всесвітнього тижня медійно-інформаційної грамотності, який щорічно відзначається за ініціативи ЮНЕСКО у жовтні. Як зазначено у рекомендаціях Української бібліотечної асоціації, відповідно до концепції ЮНЕСКО медійно-інформаційна грамотність об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій – інформаційну грамотність, медіаграмотність і технологічну / цифрову грамотність. Інформаційна грамотність – вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію. Медіаграмотність – вміння отримувати доступ до медійних ресурсів, аналізувати контент, оцінювати медіаповідомлення, а також створювати контент для самовираження та спілкування. Технологічна або цифрова грамотність передбачає вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням з урахуванням усіх можливостей, що надає сучасний світ.

Медійно-інформаційна грамотність – важливий складник підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери діяльності, різні аспекти медіаграмотності можуть ставати предметом дослідження та впровадження у практику діяльності інформаційних центрів, бібліотек, новинних агенцій тощо. Сподіваємось, що учасники конференції поширюватимуть медійно-інформаційну грамотність Україною та світом!

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

доктор наук із соціальних комунікацій,

старший науковий співробітник,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Інституту журналістики

Київського університету імені Бориса Грінченка,

член Президії Української бібліотечної асоціації

Розділ I
БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО І БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

УДК 027.8:028

Бабенко Л. І.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Початкова освіта»,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ З ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ
ІНТЕРЕСІВ ШКОЛЯРІВ**

Спільна робота учасників навчально-виховного процесу із залучення дітей до систематичного читання

Важливе місце у житті людини здавна посідали книга та бібліотека. У бібліотеці зберігається історія, знання, мудрість і досвід століть. Тому це одне з священних місць, водночас дивних та загадкових. Шкільна бібліотека має значну роль у процесі навчання та виховання учнів. Саме у шкільній бібліотеці відбувається зустріч школяра з книгами.

Книга була і завжди буде рушієм прогресу, виховує моральну особистість і втілює у собі невичерпне джерело емоційно-естетичної насолоди та духовності. Знання, закладені тисячоліттями у книги, – неоціненні. Тож книга, а разом із нею бібліотека, є надзвичайно важливою у духовному житті дітей.

Одне з найважливіших завдань школи – давати глибокі та міцні знання дітям і вчити застосовувати їх на практиці. Книга відкриває перед дитиною привабливий навколишній світ, ознайомлює з життям суспільства, розкриває зв'язки з минулим, служить дороговказом у майбутнє.

Як у сучасному світі неможливо уявити собі навчальний заклад без книги, так не можна уявити школу без бібліотеки. Цінність бібліотеки полягає в тому, що вона зберігає творіння людського розуму – наукове знання і цим забезпечує розвиток науки – найцінніше, що залишається нащадкам від попередніх поколінь. Головним завданням бібліотек є виховання в учнів інформаційної культури, поваги і любові до книги, формування вміння користуватися бібліотекою, довідково-бібліографічним апаратом.

Висока динаміка розвитку сучасного суспільства, доба інформаційних технологій вимагає від бібліотеки пошуку нових шляхів до серця та розуму читача, поєднання традиційних методів роботи з інноваційними.

Як вказують психологи, розвиток особистості відбувається тільки в процесі діяльності самої людини. Під час читання юна, ще незріла душа поринає в інший світ, де вчиться любити, вчиться схвалювати хороше, співпереживати, засуджувати погане, розвиває свої моральні якості. Тому в час, коли сучасні гаджети захопили увагу школярів, перед бібліотекою стоїть

серйозне завдання зберегти любов дітей до книжки, сприяти розвитку духовності, сформувати культуру читання та моральність.

Сучасні бібліотеки прагнуть активно застосовувати сучасні інформаційно-бібліотечні технології, нові методи створення, збереження, обробки інформації, баз даних, електронних довідників і енциклопедій. Завданням бібліотеки є максимально можливе задоволення індивідуальних інформаційних потреб з використанням як традиційних, так і новітніх інформаційних технологій. Вхідження в інформаційне середовище визначило нову стратегію подальшого розвитку бібліотек, що вийшли за межі фізичного простору, в якому раніше обслуговували користувачів.

Сьогодні шкільна бібліотека є одним із найважливіших структурних підрозділів загальноосвітнього навчального закладу, який вирішує освітні завдання своїми методами і засобами в загальному плані навчально-виховного процесу школи спільно з педагогічним колективом.

Шкільна бібліотека повинна розвиватися й планувати своє майбутнє відповідно до свого призначення в загальному контексті розвитку освітянської галузі, яка зобов'язана ними опікуватися й бути зацікавленою в їх належній діяльності.

Завдання нас, бібліотекарів, – відшукувати, оцінювати, обробляти й використовувати необхідну інформацію. Я, як бібліотекар, постійно перебуваю у творчому пошуку нестандартних форм та удосконалення традиційних методів інформаційно-бібліографічної роботи.

Моя бібліотечна діяльність спрямована, в першу чергу, на виховання у дітей інтересу, любові і поваги до книги як найціннішого джерела інформації. Але бібліотека – це не лише місце, де видаються книги. Проводячи індивідуальну бесіду з читачем, надаючи йому допомогу у виборі книг, безпосередньо впливаю на становлення особистості дитини, її поглядів на життя і певні ситуації. Намагаюсь виховувати у дітей почуття хорошого смаку, вміння відрізнити високохудожню літературу від низькопробної, якої у наш час випускається дуже багато. До бібліотеки читачі звертаються за порадою, допомогою у виборі необхідної для навчання літератури. Саме у шкільному віці відбувається формування свідомості, учні вибирають своє місце у житті. Та життєвого досвіду в них ще недостатньо, тому вони шукають відповіді на свої запитання у книгах, журналах. Щоб успішно працювати і виконувати поставлені завдання, маю постійно вдосконалювати професійні знання і вміння. Тому регулярно беру участь у районних семінарах шкільних бібліотекарів, використовую професійну періодику.

Пріоритетним напрямом роботи бібліотеки є своєчасне бібліографічне інформування педагогів про дослідження в галузі освіти. Тому проводжу цикл бесіди для вчителів з основ бібліографічно-інформаційної культури, готую листівки, дні інформації.

З батьками проводжу бесіди на батьківських зборах, пояснюю важливість для дітей практичного вміння використовувати інформаційні та бібліографічні довідники, пропоную батькам стати активними помічниками своїй дитині в оволодінні цими знаннями, готую пам'ятки батькам.

Починаючи з перших днів у школі, діти знайомляться з книгою, самостійно здобувають інформацію, привчаються до систематичного вдумливого читання, хай поки що невеликих за обсягом творів, як для молодшого віку. Цього року гостями нашої бібліотеки були дітки старшої групи дитячого садка, що знаходиться по сусідству зі школою. Під час проведеної екскурсії «Книга шукає друзів» малюки ознайомилися з бібліотекою, кімнатою, де живуть книги, місцем, куди вони наступного року будуть приходити постійно, роздивилися виставки, кольорові дитячі книжечки, отримали в подарунок закладки для книг.

Проводячи бібліотечні уроки з першокласниками, розповідаю їм про бібліотеку, її призначення, про джерела інформації, які тут є. Знайомлю з такими поняттями, як «книжкова виставка», «стелаж», «каталожний ящик», «читальна зала», «абонемент», «книгосховище» тощо.

Учні молодших класів, завдяки проведеній до переходу в середню школу роботі, вміють вибрати книгу, намалювати та розповісти, про що в ній прочитали. А також можуть зробити у своєму читацькому щоденнику короткий запис.

Починаючи з п'ятого класу, разом з учителями на бібліотечних уроках знайомлю учнів зі світом інформаційно-довідкових матеріалів, адже сучасні навчальні програми зорієнтовані на уміння самостійно отримувати знання, вести пошук інформації з певної теми.

Актив бібліотеки разом з п'ятикласниками проводить уроки, де розповідає про довідковий апарат книги, вивчає роботу зі словниками, словниками-довідниками, знайомить їх з дитячими енциклопедичними виданнями.

Учні шостих-сьомих класів закріплюють знання про пошук інформації в довідковому апараті бібліотеки.

Восьмикласники працюють з енциклопедіями, тематичними картотеками та алфавітним каталогом. Намагаються знайти додаткову інформацію з різних предметів і в «Енциклопедії сучасної України», і в «Енциклопедії для дітей».

Дев'ятикласникам розповідаю про рекомендаційну та тематичну бібліографію, навчаю елементарним правилам бібліографічного опису творів друку. Адже головне – це самостійно знаходити потрібне в каталогах, у базах даних, у фонді, на різних інтернет-сайтах.

Учні десятих та одинадятих класів – це користувачі різноманітних наукових та науково-популярних джерел. Вони мають достатні навички пошуку і використання інформації, уже вміють застосовувати нові телекомунікаційні технології.

Отже, закінчуючи школу, випускники вільно орієнтуються в морі бібліотечної інформації.

Книжкові виставки та бесіди з читачами – найпоширеніший, найглибший метод спілкування.

Душа дитини, її розум – чисті сторінки. І від нас значною мірою буде залежати, як писатиметься її доля. До школи приходять маленькі, зацікавлено

розгублені малюки. А закінчують її свідомі, розвинені, здатні до дорослого життя юнаки і дівчата.

Перше знайомство з книгою у дітей відбувається задовго до зустрічі зі школою. Вибір яскравих, змістовних, красивих, цікавих книг для дошкільнят величезний. І перші бібліотечки – вдома і в дитячому садочку – закладають основи цікавості до книги і до того світу, який вона відкриває дитині. Зустрічаючись з першокласниками на святі Першого дзвоника, а потім під час екскурсії до бібліотеки для ознайомлення з її світом, бачу широко розкриті, зацікавлені оченята, чую безліч запитань, на які ледве встигаю відповідати. І кожного разу заново розумію значимість посади, яку займаю.

Під час бесід з маленькими читачами намагаюсь дізнатись більше про них, їхні уподобання. Діти роблять нас кращими, у спілкуванні з ними постійно вдосконалюєш свою мову, увагу, витримку. Бесіди з читачами – найпоширеніший, найглибший метод спілкування: індивідуальні, групові, тематичні, ознайомлювальні, рекомендаційні, бібліографічні.

У керівництві читанням велику роль відіграє індивідуальна робота з кожним читачем. Проводяться бесіди під час запису учня до бібліотеки, при видачі книги і при її поверненні. Рекомендуючи учневі книгу, не повинна забувати і про вимоги шкільної програми, привчаючи учнів свідомо формулювати свої запити.

Сучасна школа впроваджує нові технології навчання та виховання, які нероздільні. Серед ключових завдань школярів провідна – уміння вчитися. Видатний педагог-новатор В. Сухомлинський визначив 12 найважливіших умінь і навичок, якими впродовж шкільного навчання мають оволодіти учні і серед них – уміння вільно, свідомо, виразно читати, уміння знаходити книжку за запитанням, яке цікавить, уміння робити попередній логічний аналіз тексту в процесі читання.

Особлива увага приділяється і роботі з батьками, адже дитина приходить до школи з дому, вже маючи певні навички роботи з книгою. Виступаючи на батьківських зборах, під час індивідуального спілкування з батьками намагаюсь донести розуміння того, що читання книг розвиває в дитини мову, пам'ять, увагу, творче мислення, навчить глибоко розуміти й правильно передавати чужі слова, допоможе правильно, послідовно та образно висловлювати свої думки як усно, так і письмово.

У сучасних умовах основним завданням бібліотеки є навчити школярів користуватися як традиційними, так і сучасними носіями інформації. Ефективними технологіями масової роботи є книжкові виставки. Вони допомагають розкрити бібліотечний фонд та інформувати учнів, вчителів про нові надходження літератури. Тематика і різновиди книжкових виставок не обмежують простір і фантазію. Виставка може бути як самостійним заходом, так і частиною великого свята, вікторини, презентації, наприклад, виставка «Літературні новинки» (нові надходження), «Казковий вернісаж» (малюнок до улюбленої книжки), тематичні виставки, які готуються впродовж навчального року: «Історія рідного краю», «Твої сини, Україно», «Гордість моя, Черкащина», «Люби і знай свій рідний край», «Моя ти мова калинова», «Йдемо

стежками Кобзаря» та інші. Книжкова виставка починається з назви, тому особлива увага звертається на неординарне звернення до читача – «Кинь усе і читай»).

З перших днів перебування у школі дітям прищеплюються навички бережливого поводження з книгою. Починається робота вже тоді, коли на святі Першого дзвоника першокласники отримують свої букварики. Бесіда «Підручник – обличчя учня» спонукає дитину берегти книги. Проводяться екскурсії до бібліотеки, організовуються виставки «Підручник скаржитья», «Підручник дякує». Читачі бібліотеки залучаються до роботи у «Книжковій лікарні», що розвиває їхню відповідальність, акуратність, дисциплінує у поводженні з книгою. Найпоширенішою формою виховної роботи з дітьми різного віку є бесіди. Тематика їх найрізноманітніша, методика проведення з учнями різних класів відрізняється як за структурою викладу, так і за залученням матеріалу, стилем бесіди.

А з яким інтересом діти знайомляться з книжковими виставками, особливо – новими надходженнями, не можуть дочекатися моменту, коли книгу, яка зацікавила, можна буде взяти почитати. Звичайно, найактивнішими і найвдячнішими читачами бібліотеки є учні початкової школи, молодші школярі. Перші підручники і навички догляду за ними, обкладинки і закладки, зроблені своїми руками, дисциплінують, прищеплюють навички поводження з книгою, вчать відповідати за свої вчинки.

Чим дорослішим стає учень, тим більше поглиблюється його зв'язок з книгою, з бібліотекою. Учні навчаються знаходити додатковий матеріал у довідниках і енциклопедіях, користуватися змістом книги, покажчиками. Під час бібліотечних годин навчаю дітей перших бібліографічних відомостей. Разом з класним керівником, а потім – з учителем рідної мови, навчаємо учнів не губитися у світі книг, розвиваємо навички самостійного читання. У нашій бібліотеці вільний відкритий доступ до книжкового фонду, що розвиває у читачів самостійність, конкретизує вибір книги, розширює світогляд. Спілкуючись з учнем, відразу розумію, як давно він дружить з книгою, адже читання, в першу чергу, розвиває мову, поповнює словниковий запас, покращує письмо. У наш час – час комп'ютерних і медіа технологій – здається, що книга починає здавати свої позиції першого інформаційного лідера. Але я вважаю, що ніщо не зможе замінити живу, теплу, щирю розмову з книгою. У кожній книзі – душа її автора, душа цілого народу.

Культура читання – це складний комплекс питань, куди входять і елементарні поняття про гігієну читання, і вміння поводитись з книгою, і правила користування бібліотекою, вміння читати і розуміти прочитане. Ця робота не проводиться ізольовано від усіх інших процесів виховання і навчання. Вона проводиться постійно. Систематичність і послідовність таких занять-бесід особливо потрібна у роботі з наймолодшими школярами, бо саме в цьому віці виробляються навички культури читання.

Інноваційні форми роботи бібліотеки

Сьогодні особливо гостро стоїть питання: що нас чекає, що несе нове покоління? Наше майбутнє залежить від творчих особистостей, інтелектуальної духовної еліти, яку потрібно формувати.

В Україні склалась нова соціокультурна ситуація. Читання стало іншим. Макро- і мікросередовище впливають на розвиток людини, тому моє завдання – створити умови для розвитку інформаційних потреб дітей. Одним із засобів створення таких умов є масові заходи в бібліотеці: цікаві, захоплюючі, емоційні, зорієнтовані на особистість.

В межах масової роботи я виконую свої функції:

- сприяю розвитку інформаційних потреб і запитів, зростанню кола пізнавальних читацьких інтересів,;
- залучаю нових читачів до бібліотеки;
- здійснюю рекламу бібліотеці, створюю її імідж.

Одним із принципів масової роботи є актуальність, незвичне трактування певних питань, що дозволяє підвищити зацікавленість читачів тією чи іншою темою.

Перед собою ставлю завдання: забезпечення інноваційного розвитку бібліотеки. Компетенціями інноваційної діяльності мають бути вміння самостійно розробляти/знаходити новий метод або підхід у професійній діяльності. Мій стратегічний захід – культурно-просвітницька діяльність із використанням можливостей ІКТ. Сьогодні я знаходжусь в постійному пошуку нових форм і методів залучення дітей до книги. А також велику увагу приділяю проведенню масових заходів з дітьми: цікавих, захоплюючих, емоційних, зорієнтованих на особистість.

Постулати бібліотечної інноваційності:

- не боятися вчитися і змінюватися;
- запозичувати ідеї в інших, трансформувати їх під себе;
- впроваджувати зміни;
- зосереджуватися на перевагах.

Позитивною рисою інновацій у роботі шкільної бібліотеки є те, що вони не тільки сприяють популяризації фондів шкільної бібліотеки, а задовольняють читацькі інтереси різних вікових груп школярів. Бібліотека повинна працювати на випередження, беручи участь в інноваційних процесах, сприяти покращенню.

Бібліотечне інформування має на меті регулярно, враховуючи потреби і запити, доводити до кожного читача бібліографічну інформацію про нові надходження, інноваційні напрями в наукових дослідженнях з педагогіки, психології, соціології та інших. Сьогодні час вимагає від шкільної бібліотеки бути справжнім центром всього навчально-виховного процесу і сприяти вихованню особистості.

Робота з активом бібліотеки

Робота з дітьми в даному напрямку починається від інформаційної грамотності до пошуку потрібної інформації.

Старшокласники виконують роботу з бібліотечно-інформаційної грамотності, вже можуть навчити і молодших учнів. Це є важливим чинником, бо старшокласники, використовуючи свої уміння та навички, дають приклад молодшим школярам.

Тоді на допомогу мені приходять актив бібліотеки. Я не можу уявити своєї роботи без активу, тому що бібліотекар без помічників – все одно, як учитель без учнів, бібліотека без книг.

Спочатку робота з активом вимагає конкретних зусиль, але якщо початковий етап створення та ознайомлення з роботою бібліотечного активу пройдено, то бібліотекар матиме чималу допомогу.

Моєю основною метою в роботі з такими учнями є, щоб їхня любов до бібліотеки та книжки зберігалась надовго і була передана меншим товаришам.

У кожному класі є бібліотекарі, які разом із активом бібліотеки:

- сліdkують за порядком на полицях книгосховища;
- штампують книги з нового надходження;
- допомагають у популяризації книги;
- проводять рейди–перевірки стану збереження підручників;
- допомагають у проведенні акцій бібліотеки;
- розносять нагадування для боржників.

У кінці року заохочую членів бібліотечного активу:

- оголошенням подяки на шкільній лінійці;
- позачерговим отриманням підручників на наступний рік.

Для систематичної роботи (раз у місяць) проводжу заняття, реалізуючи такі завдання:

- розширюю знання учнів про книгу, бібліотеку;
- навчаю вибору книги з використанням довідково–бібліографічного апарату бібліотеки;
- навчаю самостійно працювати з книгою, довідковими та періодичними виданнями.

Одним із завдань активу бібліотеки є ремонт, збереження книг, а також проведення попереджуваних бесід щодо недопущення недбалого ставлення до літератури.

Бібліотечний актив розробив такі пам'ятки учням – читачам:

- «Як працювати з підручником»;
- «Як працювати з художньою книгою»;
- «Як читати науково-популярну книгу»;
- «Як читати книгу».

Учня, які дуже часто приходять до бібліотеки, люблять книжку і читання, вони зазвичай і допомагають бібліотекарю: беруть участь у бібліотечних заходах, залучають до бібліотеки і своїх товаришів.

Добровільна участь у справах бібліотеки – важливий принцип організації читачького активу. Головна умова створення – це знання інтересів і захоплення читачів. Участь у роботі бібліотечного активу робить час учнів змістовнішим, розширює світогляд.

Список використаних джерел

1. Абгарян А. Комплектование библиотеки при помощи электронной коммерции / А. Абгарян // Шк. б-ка. – 2005. – № 8. – С. 36–40.
2. Близнюк А. М. Виховання інформаційної культури учнів / А. М. Близнюк // Шк. б-ка. – 2004. – № 12. – С. 21–29.
3. Інформаційні технології в гімназії. Новітні технології та здобутий досвід (мультимедіа) // Шк. б-ка. – 2004. – № 11. – С. 29.
4. Мельник О. Комп'ютеризація шкільних бібліотек – вимога часу / О. Мельник // Шк. б-ка плюс. – 2005. – № 3. – С. 10–11.
5. Новакова С. В. Використання нових інформаційних технологій – перспективний напрямок роботи бібліотеки НВК № 149 м. Харкова / С. В. Новакова // Шк. б-ка. – 2004. – № 12. – С. 8–15.
6. Роль і місце бібліотеки як інформаційного центру у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу: з досвіду роботи бібліотек Волинської області // Шк. б-ка. – 2005. – № 10. – С. 52–64.
7. Савіцька Т. Бібліотека як інформаційний центр навчального закладу / Т. Савіцька // Шк. б-ка. – 2003. – № 8. – С. 23–27.
8. Ситник Г. Технології інформаційної роботи шкільної бібліотеки / Г. Ситник // Шк. світ. – 2000. – № 1. – С. 57.
9. Хімчук О. Є. Інформаційні потреби учнів нових типів шкіл та шляхи їх задоволення інформаційно-бібліографічного обслуговування / О. Є. Хімчук // Шк. б-ка. – 2002. – № 7. – С. 105–106.

УДК 02:001.8]:378.6.011.3-051](477-25)(092)

Вишнякова Ю. І.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий керівник:

Новальська Т. В.,

завідувач кафедри інформаційних технологій

Київського національного університету культури і мистецтв,

доктор історичних наук, професор

ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА КНУКІМ В. М. МЕДВЕДЄВОЇ

Дослідження розвитку української культури та науки, вивчення життя, діяльності та творчої спадщини провідних діячів у бібліотечній галузі нині набуває особливої актуальності. Серед видатних постатей, діяльність яких

потребує дослідження та розкриття внеску у розвиток книгознавства, бібліотекознавства та бібліотечної практики, є непересічна особистість Валентини Миколаївни Медведєвої – кандидата педагогічних наук, професора, заслуженого працівника культури України, талановитого вченого, педагога, організатора та активного громадського діяча.

Наукові дослідження В. Медведєвої завжди вирізняються актуальністю та відповідають тим потребам, які диктує сучасна наука та практика. Популяризуючи українську культуру, Валентина Миколаївна основну увагу приділяла соціокультурним процесам у суспільстві, зокрема проблемам формування читацької аудиторії, а саме – інтересам підлітків до читання художньої української літератури. Згодом цьому питанню вона присвятила своє дисертаційне дослідження «Формування інтересу читачів-підлітків до української художньої літератури в бібліотеках для дітей».

Працюючи в Державній республіканській бібліотеці для дітей (нині НБУ для дітей) (1968–1993), Валентина Миколаївна, яка на той час обіймала посаду завідувача науково-методичного відділу, разом із співробітниками відділу «зосередила увагу на розробці проблем вдосконалення системи бібліотечного обслуговування населення, зокрема мережі бібліотек» [2, с. 68]. Всі її теоретико-методологічні напрацювання, як результат багаторічного бібліотечного досвіду, покладені в основу положень, законодавчих актів та рішень колеги Міністерства культури.

Валентина Миколаївна одна із перших українських вчених в галузі бібліотечної справи звернула увагу на дослідження трансформаційних процесів бібліотек, що «пов'язано з використанням інформаційних технологій, зміною соціально-комунікаційного простору» [3, с. 49].

Вагомий внесок Валентини Миколаївни у розвиток книжкової справи. Працюючи в Київському національному університеті культури і мистецтв (далі КНУКіМ), В. Медведєва (на той час вже кандидат педагогічних наук, професор) стала ініціатором створення та керівником нової кафедри книгознавства і видавничої справи (1999), «яка спрямувала свою роботу на консолідацію зусиль фахівців книжкової справи в Україні з метою вдосконалення справи підготовки кадрів для національної книжкової індустрії, піднесення ролі й місця книги в суспільстві» [1, с. 5]. Вперше в Україні кафедра книгознавства та видавничої справи КНУКіМ «почала готувати фахівців для книжкового бізнесу як особливої сфери підприємницької діяльності» [1, с. 5].

Валентина Миколаївна Медведєва є автором багатьох наукових праць (понад 150 публікацій), присвячених проблемам вітчизняного книгознавства, бібліотекознавства та соціології читання. Вона постійно займається підготовкою молодих науковців – здійснює наукове керівництво дипломними роботами магістрів, дисертаційними дослідженнями аспірантів та пошукачів. Під її керівництвом захищено сім кандидатських дисертацій, що є свідченням започаткування науково-освітньої школи.

Пройшовши великий шлях від звичайного бібліотекаря до науковця, здобувши звання професора, Валентина Миколаївна постійно перебуває у

науковому пошуку для розуміння та осмислення проблем життя та соціокультурних процесів, сприяння розвитку бібліотечної та книжкової галузі.

Список використаних джерел

1. Бачинська Н. А. *Новий етап у розвитку кафедри книгознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв : (до 45-річчя заснування каф.)* / Н. А. Бачинська // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія : наук. журн. / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2013. – № 4. – С. 4–8.*

2. *Медведєва Валентина Миколаївна : біобібліогр. покажч. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад.: Ю. І. Горбань, Л. А. Рибка, І. Л. Маловська, В. В. Степко, В. В. Лук'яненко ; редкол.: М. М. Поплавський, Т. О. Долбенко, Л. І. Прокопенко. – Київ, 2015. – 209 с. : іл. – (Серія «Вчені КНУКіМ» ; вип. 3).*

3. Сидоренко Т. В. *Культурно-просвітницька діяльність публічних бібліотек півдня України в контексті соціальних змін : дис. ... канд. пед. наук : 27.00.03 / Сидоренко Т. В. ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ, 2017. – 200 с.*

УДК 031(0.034)

Дмитренко Т. Р.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:
Сошинська В. Є.,
доцент кафедри бібліотекознавства та інформології
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат наук із соціальних комунікацій

ОРГАНІЗАЦІЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЕНЦИКЛОПЕДІЙ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ВІКІПЕДІЇ)

Електронна енциклопедія (онлайн-енциклопедія) – вид довідкового видання, що представлений у мережі Інтернет. Такий вид видання є відкритим для користувачів для використання інформації та наповнення електронного ресурсу. Основними особливостями електронних енциклопедій є апарат представлення та способи організації інформації.

Найвідомішою та найвикористованішою електронною енциклопедією є Вікіпедія, що представлена різними мовами. На 2018 р. існують приблизно 48,7 млн статей у 299 мовних розділах, серед яких є навіть такі мови, як латина або церковнослов'янська мова. Тринадцять мовних розділів мають більше мільйона статей: англійський (5 714 421 статей), шведський (3 768 930 статей), німецький (2 218 252 статей), нідерландський (1 941 574 статей), французький (2 039 180 статей), російський (1 495 797 статей), італійський (1 460 145 статей), іспанський (1 472 829 статей), польський (1 299 154 статей) та ін. [1].

Визначальною особливістю апарата представлення інформації електронного видання є низка методів подання матеріалу. З-поміж таких методів можна виділити традиційні та більш розширені форми подання. Так, традиційними вважаються текст, знаки та символи, рисунки та фотографії. До розширених форм можемо віднести гіпертекст – текст для перегляду на комп'ютері, який містить зв'язки з іншими документами, користувач має змогу перейти до пов'язаних документів безпосередньо з вихідного (первинного) тексту, активувавши посилання. Найпопулярнішим зразком гіпертексту є World Wide Web, у якому веб-оглядач переміщує користувача з одного документу на інший, щойно той «натисне» на гіперпосилання. Анімація – вид кіномистецтва, твори якого створюються шляхом знімання послідовних фаз руху намальованих (графічна анімація) або об'ємних (об'ємна анімація) об'єктів. Відеосюжет – спектр технологій запису, обробки, передачі, зберігання й відтворення візуального й аудіовізуального матеріалу. Аудіоінформація – звук, записаний на звуковому носії; запис і відтворення звуку та відповідна апаратура звукозапису. Елементи «віртуальної реальності» – ілюзія дійсності, створювана за допомогою комп'ютерних систем, які забезпечують зорові, звукові та інші відчуття. Такі компоненти сприяють кращому наочному представленню та підвищенню інформативності матеріалу і стають невід'ємними атрибутами для користувачів із різними патологіями (порушеннями слуху, зору, дислексією) [4, с. 402].

На відміну від паперових видань, де способами організації фігурують алфавітний (впорядкування заголовкових слів та словосполучень за абеткою) та ієрархічний (за тематичною добіркою), електронним енциклопедіям властиве застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та застосування широкого спектра подання інформації, а саме: тексту, таблиць, графіків, діаграм, анімації, аудіо- та відеоматеріалів. Для електронних енциклопедій також характерним є залучення низки навчальних та консультаційних матеріалів, можливість постійного оновлення та редагування інформації, інформаційне моделювання та грамотна навігація, особливий сервіс, який полягає у використанні гіперпосилань, що забезпечує динамічний зв'язок між об'єктами обраної статті та іншими джерелами, а також детальна система класифікаторів (рубрикаторів). Важлива також наявність зручного інтерфейсу користувача – засіб зручної взаємодії користувача з інформаційною системою та розвинений пошуковий механізм із врахуванням функції ігнорування регістру літер. Ще однією важливою ознакою електронних

енциклопедій є наявність бібліографічного апарату у вигляді списків літератури, що мають рекомендаційний характер [3, с. 28].

Існують базові характеристики для моделювання електронної енциклопедії. Основне – наявність понятійної частини із визначенням заголовкового слова чи словосполуки із розвиненою гіпертекстовою структурою. Виклад матеріалу в логічній, послідовній, взаємозалежній формі має бути стислим (реферативним) та включати огляд відповідних джерел. Обов'язковим є довідковий характер інформації. Як правило, при моделюванні електронної енциклопедії використовують систему пошуку із можливістю переміщення по тексту, систему перехресних відсилань, що створюють тематичний цикл (комплекс статей, присвячених одній темі, які послідовно і різнобічно висвітлюють її). Інформація електронної енциклопедії може розподілятися між кількома інтернет-порталами.

Статті, зображення, відеоролики та інші файли в українській Вікіпедії можуть бути віднесені до однієї чи кількох категорій. Категорії потрібні для організації статей в групи, які б полегшували орієнтацію в енциклопедії та дозволяли швидко знаходити потрібну інформацію, не користуючись пошуком або алфавітним покажчиком, тобто категоризація – механізм навігації і встановлення співвідношень між статтями. Окремі статті Вікіпедії можуть мати посилання на словникові визначення, аудіокниги, цитати чи подібні статті іншими мовами. Посилання на статті іншими мовами називається інтервікі. Особливістю представлення інформації у Вікіпедії є можливість додавати чи виправляти посилання, коли релевантні посилання втратили свою актуальність.

Для української Вікіпедії [2] характерними особливостями представлення інформації є велика кількість внутрішніх посилань та посилань на так звані сестринські проекти.

Найбільше посилань подається на Вікісловник – багатомовний словник вільного наповнення; Вікіпідручник – відкриту та вільну бібліотеку навчальної літератури; Вікіцитати – вільну збірку цитат і афоризмів, яку кожний може редагувати; Вікіджерела – розділ мережевої вікібібліотеки (вікізбірні) «першоджерел», що перебувають у відкритому доступі (є суспільним надбанням) або публікуються авторами під вільною ліцензією; Вікісховище – загальне централізоване сховище для зображень, звукозаписів, відеороликів та інших файлів, які надаються на умовах вільних ліцензій.

Серед сестринських проектів Вікіпедії представлено декілька проектів Фонду «Вікімедіа». Цей фонд є американською некомерційною організацією, яка матеріально забезпечує численні інтернет-спільноти [5]. Наприклад, Віківиди – один з проектів Фонду «Вікімедіа», задуманий як відкритий і вільний каталог біологічних видів, що містить класифікацію тварин, рослин, грибів, бактерій, археїв, найпростіших і решти форм життя; Мета-Вікі – сайт міжнародної спільноти учасників проектів Фонду «Вікімедіа» та споріднених проектів, який призначений для найрізноманітніших завдань – від координації та документування до планування та аналізу; Віківерситет – проект Фонду «Вікімедіа», що позиціонує себе як нова форма інтерактивної освіти і ведення відкритих наукових проектів; Вікідані – загальне централізоване сховище для

різних типів даних, інтервікі-посилання, метричні параметри, кількісні параметри та будь-яка статистична інформація, що може бути використана на сторінках проектів Фонду Вікімедіа.

Найкреативнішими сестринськими проектами Вікіпедії можна вважати Вікіновини – відкрите новинне інтернет-видання, яке створюється неоплачуваними дописувачами; Вікімандри – інтернет-портал, присвячений туризму, використовує вікі-технології і вільні ліцензії та ін.

Питання створення та редагування електронних енциклопедій є актуальним на сучасному етапі. Адже такі енциклопедії сприяють швидкому доступу суспільства до необхідної інформації.

Існують вимоги та особливості, які є характерними для енциклопедичних видань. Методи та засоби побудови електронних енциклопедій, питання розроблення інформаційної моделі електронної енциклопедії, розроблення критеріїв оцінювання якості електронних енциклопедичних видань потребують вивчення та редагування.

Список використаних джерел

1. *Wikipedia [Електронний ресурс] // Wikipedia. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>, вільний. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.09.2018.*

2. *Вікіпедія [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікіпедія>, вільний. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.09.2018.*

3. *Вуль В. А. Электронные издания / В. А. Вуль. – Санкт-Петербург : БХВ-Петербург, 2003. – 560 с.*

4. *Жежнич П. Особливості формування енциклопедії в сучасних умовах розвитку інформаційних технологій [Електронний ресурс] / П. Жежнич, М. Гірняк // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. – Львів, 2012. – С. 399–405. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.04.2018.*

5. *Фонд «Вікімедіа» [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Фонд_Вікімедіа, вільний. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.09.2018.*

Долотіна Г. В.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ КНИГИ ТА ЧИТАННЯ СЕРЕД ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Триста, п'ятсот, тисячу років житиме
школа – і стільки ж років нехай живе в
ній книжка. А кабінетом № 1 у школі
має бути шкільна бібліотека.*

Сухомлинський О. В.

Зацікавити учнів книгою і читанням є одним з головних завдань шкільної бібліотеки. Від професіоналізму персоналу книгозбірні, від якості заходів, що він їх проводить для популяризації книги та читання, залежить чисельність користувачів бібліотеки, а також те, чи стане книга для них другом і помічником на все життя.

Інформація, отримана з книг, утворює систему знань людини про навколишній світ та її саму. Читання є основою пізнання в сучасному світі, тому так важливо прищепити дитині любов до книги, причому якомога раніше.

Читання книги вирішує такі основні задачі (див. схему 1):

- допомагає знайти потрібну інформацію, навчає орієнтуватися у інформаційному просторі (*інформація*);
- збільшує словниковий запас, розширює кругозір, розвиває фантазію і критичне мислення, покращує грамотність (*самовдосконалення*);
- вчить красномовно і логічно висловлювати власну думку, що допомагає «вести за собою інших», а отже, позитивно впливає на кар'єру та самооцінку (*кар'єра*);
- розвиває здатність співпереживати іншим (автори книг спонукають нас дивитися на ситуації очима різних людей) (*емпатія*) [1];
- вберігає нас від «набивання зайвих власних гуль» (разом із книжковими героями ми проживаємо різні життєві ситуації) («*додатковий*» *життєвий досвід*) [2];

- тренує мозок, що обумовлює продовження активної розумової діяльності («активне розумове довголіття») [1, 3];
- забезпечує цікаве і корисне проведення вільного часу (дозвілля);
- дарує приємний відпочинок, вільний від стресу (відпочинок);
- викликає позитивні емоції, приносить естетичне задоволення (позитивні емоції);
- продовжує тривалість життя (довголіття) [4].

Схема 1. Основні задачі читання книжок

Як вже зазначалось вище, привчати дитину до книги краще змалку, буквально чи не з пелюшок. Дуже сумно, коли діти 2–3 класів кажуть, що їм ніколи не читали книги, казки зокрема. Шкода, адже казка, на думку В. О. Сухомлинського, – «це ... свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки й мови» [5, с. 33].

У 2013–2014 рр. у рамках проекту Book Platform компанією pro.mova та ГО «Форум видавців» було проведено дослідження «Читання в Україні. Результати дослідження читацьких звичок та ставлення до читання, проведеного в 2013-2014 рр.» [6], згідно з яким українці читають з дітьми дошкільного віку: щодня – 27,7%, декілька разів на тиждень – 27,7%, орієнтовно один раз на тиждень – 19,1%, рідше – 24,7%. Отже, близько 44% опитаних читають своїм дітям та/або онукам не частіше одного дня на тиждень. Вельми невтішна статистика. В існуючих реаліях важлива і відповідальна роль шкільної бібліотеки у зацікавленості учнів книгою значно збільшується.

Бібліотекар навчального закладу популяризує читання серед школярів шляхом організації масових заходів та індивідуальної роботи з читачами, проведенням виставок, оформленням тематичних полиць тощо. Ефективність бібліотечних заходів, спрямованих на зацікавлення дітей книгою, зростає при

налагодженні взаємодії між бібліотечним працівником, вчителями, школярем та батьками дитини [7]. Наприклад, бібліотекарю варто донести до батьків учнів інформацію про переваги, які дає людині читання, наслідки нечитання книг, про фактори, які можуть позитивно вплинути на зацікавленість дитини читанням, порадити книги, які були б цікаві дітям певної вікової групи і т. д.

З власного досвіду роботи завідуючої бібліотеки закладу загальної середньої освіти № 223 м. Києва можна навести наступні приклади популяризації книги та читання серед школярів:

- ✓ реклама бібліотеки (*публікації на сайті школи про заходи, що їх проводила зав. бібліотекою, організація виставок, стіннівок біля бібліотеки, наприклад, оформлення стіннивки «Калейдоскоп подій в бібліотеці», виставка «Handmade закладинки від молодшої школи», фотовиставка «Найкрасивіші бібліотеки світу» із висловами видатних людей про книгу і читання тощо*);

- ✓ проведення різноманітних заходів (*окрім бібліотечних уроків, екскурсій до бібліотеки та посвяти в читачі, проводяться свята: «Його величність Етикет», «Нехай слава козацька не вмере, не загине...», «Що ти обираєш: книгу чи комп'ютер?» і т. п., де обов'язково наявні виставки книг на дану тематику*);

- ✓ літературні години (*зокрема за творчістю В. О. Сухомлинського, В. З. Нестайка, Н. Л. Забіли, Дж. Стронга і т. д.*);

- ✓ голосні читання в бібліотеці та на групі продовженого дня;

- ✓ організація шкільного етапу районного конкурсу «Найкращий читач року»;

- ✓ участь у районному конкурсі «Найкращий читач року»;

- ✓ виставки малюнків читачів «Мій улюблений літературний герой»;

- ✓ бесіди з учнями на тему: «Місце читання у житті сучасного старшокласника»;

- ✓ написання школярами творів-роздумів «Для мене читання – це ...», «Якою має бути сучасна шкільна бібліотека?»;

- ✓ літературні виставки (*окрім традиційних виставок до знаменних та пам'ятних дат, ювілеїв письменників, нових надходжень тощо, працівник шкільної бібліотеки проводить такі виставки, як: «Книги для тих, хто не любить читати», «Книги, які читали наші батьки», «Книги для сімейного читання», «Читати – модно та цікаво» тощо*);

- ✓ виготовлення пам'яток читачам «Книги, які варто прочитати»;

- ✓ періодичні заняття з ремонту книг;

- ✓ екскурсії до Національної бібліотеки України для дітей та до Музею книги і друкарства України;

- ✓ співпраця з районною бібліотекою (*Бібліотека імені О. Блока ЦБС «Свічадо»*);

- ✓ літературне кафе «Психологія батьківства» (*цільова аудиторія заходу – батьки молодших школярів. На заході слухачі отримують, окрім іншого, поради, як зацікавити дитину читанням, дізнаються про ігри і вправи для покращення техніки читання, знайомляться з книгами, що мають попит серед дітей молодшого шкільного віку*).

Висновки. Ініціюючи і проводячи різноманітні заходи у своєму навчальному закладі, бібліотекар має можливість згуртувати навколо бібліотеки якомога більше учнівської молоді, перетворити бібліотеку не тільки на місце навчання, а й на місце для культурного відпочинку, духовного зростання. Це позитивно впливає на імідж бібліотеки і створює умови для залучення нових читачів як серед учнів, так і серед їхніх родин та працівників закладу.

Список використаних джерел

1. 7 причин, чому потрібно читати книжки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.credo-ua.org/2016/10/166000>. – Назва з екрана.

2. Чому потрібно читати книжки? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://territory-of-good-events.blogspot.com/2012/04/blog-post_1526.html. – Назва з екрана.

3. 10 переваг читання: чому корисно читати книги щодня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litgazeta.com.ua/articles/10-perevag-chytannya-chomu-korysno-chytaty-knygy-shhodnya/>. – Назва з екрана.

4. Читання книг продовжує життя – вчені [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukr.segodnya.ua/lifestyle/food_wellness/chtenie-knig-prodlevaet-zhizn-uchenye-742941.html. – Назва з екрана.

5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. – Київ, 1977. – Т. 3. – 670 с.

6. Читання в Україні. Результати дослідження читацьких звичок та ставлення до читання, проведеного у 2013–2014 роках [Електронний ресурс] // BookPlatform ; Pro. mova ; ГО «Форум видавців» ; комент. Е. Огар. – 2014. – 32 с. – Режим доступу: www.bookplatform.org/images/activities/275/brochurereadingfinalprint.pdf. – [Дата звернення: 27.09.2018].

7. Білошина Т. В. Взаємодія бібліотекаря, педагога і батьків у залученні дітей до читання / Т. В. Білошина // Шк. бібліотекар. – 2018. – № 6. – С. 2–4.

Зуєва М. О.,

студентка 2 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКО-ЯПОНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ

Культурні центри є дуже важливою складовою популяризації культури будь-якої країни у світі, вони ознайомлюють людей з країною за допомогою її культури, національного одягу, мови, літератури тощо. На мою думку, привертати увагу до діяльності бібліотек культурних центрів в Україні дуже актуально, адже люди зможуть знайти нові та цікаві можливості, які допоможуть не тільки їм самим, а й країні, у якій вони живуть. Я вже багато років цікавлюся культурою Японії, тому моє життя тісно пов'язано з Українсько-Японським центром, а саме – його бібліотекою, на прикладі діяльності якої написана ця стаття.

Метою публікації є ознайомлення співвітчизників з бібліотекою Українсько-Японського культурного центру, її доробком та доробком самого центра, майбутніми проектами та розкриття значення культурних центрів у міжнародних зв'язках України з іншими країнами, їх важливе місце у розвитку нашої культури.

У 2003 р. на базі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розпочав свою діяльність Українсько-Японський центр. Метою цього проекту є впровадження японської культури в Україні, дружній обмін культурною спадщиною, взаємозбагачення і співробітництво між Японією та Україною. Центр знайомить українців з японською культурою, історією країни сонця, її науково-технічним та інноваційним потенціалом. Також проводить різноманітні курси з японської мови (в тому числі для дітей) та традиційних японський мистецтв. На базі центра проводяться культурні та освітні заходи.

Для всіх бажаючих наявна відкрита бібліотека, яка має більше 15 тис. документів з японської тематики. Книги представлені не тільки художньою літературою, також наявні книги з економіки, політики та географії Японії. Багато літератури про сучасне життя японців і традиційні види мистецтв. У бібліотеці наявні найсучасніші періодичні видання, відео- та аудіоматеріали, які допоможуть не тільки в ознайомленні з культурою Японії, а також будуть в

нагоді науковцям або студентам, які вивчають японську мову і готуються до кваліфікаційного іспиту. Бібліотека відкрита для всіх, а за допомогою річного абонементу ви зможете брати книжки додому.

Бібліотека має свою сторінку у Facebook, де є дві постійні рубрики, що ведуть самі читачі: «Приховані скарби бібліотеки» та «Найактивніший читач». У першому випадку пропонується написати рецензію на книжку, яка, на вашу думку, є найцікавішою. Найкраща з рецензій публікується на сайті. Друга рубрика не менш цікава: бібліотекарі аналізують кількість прочитаних книжок та пропонують найактивнішому читачеві написати свою історію на сторінці Facebook.

На базі культурного центру можна вивчати японські мистецтва: чайна церемонія, ікебана, японські солодощі, ошібана, каліграфія, гра Го та Шьогі, флейта шякухачі, сумі-е. Крім книжок, які допоможуть вам в опануванні неймовірних японських мистецтв, у бібліотеці Українсько-Японського культурного центру ви зможете знайти справжні ліки для душі – збірники японської традиційної поезії, хайку. Найвідомішим автором цього стилю безперечно є Мацуо Башьо, особливі вірші якого українською мовою можна прочитати у перекладі Івана Бондаренка. Мої улюблені хайку завжди пов'язані з найкрасивішим японським періодом, часом, коли опадає сакура.

Вишневий цвіт на землю опадає.

Якби мав голос,

Став би співаком! [1, с. 174]

Немов приховане кохання,

Крізь завісу –

Рожевий сливи цвіт! [1, с. 179]

У 2017 р. в Україні пройшов рік Японії, заходи якого було спрямовано на активізацію двостороннього співробітництва, зміцнення зв'язків між Україною та Японією, а також на виконання домовленостей, досягнутих за результатами офіційного візиту Президента України до Японії [2].

Культурні центри насправді виконують надзвичайно важливу роботу, займаючись розвитком та популяризацією культури своєї країни. Цей процес є взаємовигідним, адже всебічно розвинуті громадяни – пріоритет кожної держави. Одним з найважливіших етапів поширення своєї культури є обмін книжками та івенти, що проводяться у бібліотеці. Українці завжди цікавилися культурою інших країн, тому в нас є багато культурних центрів з потужними бібліотеками, які завжди допоможуть зацікавленій людині, студентові або науковцеві знайти потрібну інформацію про країну, встановити необхідні зв'язки, вивчати мову. Сподіваюсь, що мій досвід навчання та відвідування різноманітних заходів Українсько-Японського центру надихне інших!

Список використаних джерел

1. Мацуо Башьо. *Стежками Півночі / пер. з яп. та передм. І. Бондаренка, Т. Комарницької.* – Київ : ВД Дмитра Бураго, 2014. – 208 с.

2. Про оголошення 2017 року Роком Японії в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 11.01.2017 № 1/2017. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1/2017>. – Назва з екрана.

3. Українсько-Японський центр КПП ім. Ігоря Сікорського [Електронний ресурс] / Українсько-Японський центр КПП ім. Ігоря Сікорського. – Електрон. дані. – Київ, 2007–2018. – Режим доступу: <http://ua.jc.kpi.ua/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 15.03.2018.

УДК 02:001.18]:378.011.3-057.87

Івчик Я. О., Кашуба К. М.,

студенти 2 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ГЛОБАЛЬНЕ БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО БІБЛІОТЕК ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Відповісти на виклики, які постали перед бібліотечною справою в умовах глобалізації, що постійно посилюється, можна лише об'єднаною бібліотечною галуззю. Тому ІФЛА розпочала дискусію «Глобальне бачення» – ініціативу, яка дозволить розробити дорожню карту такого світового бібліотечного об'єднання. Ще ніколи не було такої ініціативи, до якої зміг би долучитися кожен бібліотекар. І ніколи раніше так багато бібліотекарів з усіх частин світу не брали участь у глобальній розмові.

У 2017 р. ІФЛА розпочала досліджувати виклики та можливості розвитку бібліотечної справи в усьому світі. Участь і внесок 190 країн-членів ООН з семи континентів засвідчили, що перед усією бібліотечною спільнотою стоять спільні цілі, досягнення яких можливе лише за умови ефективного об'єднання глобальних та локальних дій. Визнання та розуміння регіональних характеристик і вимог допоможуть подальшими зусиллями об'єднати бібліотечну сферу на шляху вирішення спільних проблем. Зараз, у 2018 р., ІФЛА створює найбільший у світі банк ідей – джерело натхнення для всіх бібліотекарів і для планування майбутньої роботи ІФЛА. Серія семінарів та онлайн-платформа допоможе зібрати ідеї від бібліотекарів у всьому світі. Це допоможе визначити, як усі регіони і бібліотеки всіх типів зможуть відігравати свою роль, пропонуючи власні ідеї. Саме завдяки цим ідеям ІФЛА розробляє

стратегію та плани дій, які перетворюють бачення у реальність: Потужна і об'єднана бібліотечна галузь, що живить освічені, поінформовані та активні суспільства.

Як майбутні спеціалісти бібліотечно-інформаційної справи, наша група ІБАб-1-17.0д долучилася до онлайн-голосування на порталі ІФЛА, де спільними зусиллями робочої групи було розроблено 6 запитань та запропоновано 10 варіантів відповідей. Завданням кожного учасника голосування було обрати не більше п'яти варіантів відповіді.

Узагальнивши та проаналізувавши результати учасників голосування, ми можемо підсумувати, що на нашу думку:

- Основними цінностями бібліотеки є: захист культурної спадщини і пам'яті; рівний і безкоштовний доступ до інформації і знань, професіоналізм і етична поведінка.

- До сильних сторін бібліотеки віднесли: надання безпечних приміщень приватним особам і громадам в некомерційних цілях, збереження і консервація об'єктів культурної спадщини та пам'яті, поширення і обмін інформацією та знаннями, підтримка навчання, грамотності і читання.

- У своїй діяльності бібліотеки повинні більше: використовувати, також сприяти цифровим інноваціям, приділяти увагу навчанню та підвищенню професійної кваліфікації персоналу та керівників, регулярно проводити оцінку результатів діяльності.

- У своїй діяльності бібліотеки повинні менше: чинити опір змінам і боятися їх, спиратися на свої фонди, а не на потреби громади, демонструвати пасивний підхід, виявляти відсутність гнучкості, слідувати бюрократичним принципам і вводити занадто велику кількість обмежень.

- Основними викликами, що стоять перед бібліотеками, визнано: недостатнє фінансування та інвестиції в бібліотеки, недостатнє розуміння цінності бібліотек фінансовими органами і зацікавленими сторонами, постійно зростаючі очікування користувачів, управління процесом змін.

- Характеристики об'єданого бібліотечного товариства: ефективно і дієве використання й обмін ресурсами і технологіями, міцні партнерські зв'язки і співробітництво, спільна робота та опора на спільний потенціал.

Отже, результати опитування довели, що лише єдність у своїх цілях і цінностях у глобальному масштабі може призвести до очікуваних результатів. Найважливіший підсумок: незалежно від географічного положення, типу бібліотеки та досвіду роботи в бібліотеці, ми всі поділяємо впевненість у цінності та важливій ролі бібліотек. Ми повинні ефективно поєднати свої дії на локальному і глобальному рівнях, віддаючи належне регіональним особливостям і вимогам. Важливо, щоби наші подальші дії об'єднали бібліотечну галузь навколо викликів, перед якими ми всі стоїмо.

Нещодавно під час зустрічі з президентом ІФЛА в Барселоні (Іспанія) було оприлюднено Звіт з Ініціативи ІФЛА «Глобальне бачення». Найголовнішим ключовим висновком дискусії з глобального бачення є відкриття, що бібліотечна спільнота глобально об'єднана спільними цілями.

У різних регіонах, типах бібліотек та тривалості взаємодії з бібліотеками ми поділяємо глибоку прихильність постійної цінності та ролі бібліотек. Це дає нам міцну основу для вивчення того, як об'єднана бібліотечна сфера може відповісти на виклики майбутнього.

Окрім цього, надзвичайно позитивний ключовий висновок – це перші 10 основних моментів та можливостей, які формують другий етап дискусії IFLA Global Vision, що пропонує у бібліотеці простір для активного «магазину ідей» та вчить, як можна перетворити ідеї в дії.

Основна дискусія Global Vision показує, що бібліотеки:

- призначені для забезпечення рівного та вільного доступу до інформації та знань;
- глибоко прихильні основним ролям у підтримці грамотності, навчання та читання;
- орієнтовані на наші громади;
- тісно пов'язані з цифровими інноваціями;
- здатні конкурувати на рівні національних та регіональних лідерів;
- звертають увагу, що фінансування є нашим найбільшим викликом;
- прагнуть співпрацювати більше і розвивати міцні партнерські стосунки;
- прагнуть бути менш бюрократичним і стійким до змін;
- гідні бути опікунами пам'яті світу;
- залучають молодих професіоналів, що мають схильність і бажання до першості у своїй справі.

Таким чином, бібліотечна спільнота повинна ефективно поєднати свої дії на локальному і глобальному рівнях, віддаючи належне регіональним особливостям і вимогам, щоби подальші дії об'єднали бібліотечну галузь навколо викликів, перед якими ми всі стоїмо.

Список використаних джерел

1. *The International Federation of Library Associations and Institutions [Електронний ресурс] : [веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://www.ifla.org/node/11905>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 15.09.2018.*

2. Бояринова О. Внесок українських фахівців у глобальне бачення майбутнього бібліотек / О. Бояринова, О. Воскобойнікова-Гузєва, В. Пашкова // *Бібліотечна планета : щокварт. наук.-вироб. журн.* – 2018. – № 1. – С. 7–9.

Ковальова А. Г.,

студентка 5 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Харківська державна академія культури

Науковий керівник:

Давидова І. О.,

завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Харківської державної академії культури,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор

КРАЄЗНАВЧІ ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНІ РЕСУРСИ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Важливість бібліографування краєзнавчої літератури, яка акумулює інформацію про документи, пов'язані за своїм змістом із певною місцевістю країни, завжди була і залишається пріоритетним аспектом діяльності бібліотек. Активне впровадження інформаційних технологій вивело краєзнавчу діяльність бібліотек на новий рівень. У зв'язку з цим окреслились нові тенденції розвитку краєзнавчої бібліографічної діяльності. Краєзнавча бібліографія постійно вдосконалюється і трансформується, від підготовки бібліографічних списків і оглядів нових надходжень, укладання краєзнавчих бібліографічних посібників, через створення електронних каталогів, забезпечення віддаленого доступу до краєзнавчих ресурсів бібліотек до створення регіональних краєзнавчих баз даних.

Обласні універсальні наукові бібліотеки (ОУНБ) мають достатній потенціал і усі можливості знайти своє природне місце у сучасному інтернет-середовищі. Тільки створення власних ресурсів краєзнавчого характеру, публікація наукових, історичних матеріалів, створення каталогів на значимі та повнотекстові цифрові ресурси мережі Інтернет дозволить бібліотекам зайняти належне місце серед інших постачальників знань у новому інформаційному середовищі.

Серед перспективних напрямів подальшого розвитку краєзнавчого контенту бібліотечних сайтів слід виокремити такі:

– оптимізація краєзнавчих інформаційних ресурсів на бібліотечних сайтах шляхом застосування системного підходу в процесі їх упорядкування й формування контекстних зв'язків, удосконалення навігації (загального меню, мапи сайту, пошуку по сайту);

– оперативне (щомісяця) оновлення інформації про всі види краєзнавчих ресурсів, доступні користувачам в онлайн-режимі – краєзнавчі каталоги і БД, бібліографічні посібники; повнотекстові, мультимедійні, оброблені документи, фактографічні відомості тощо;

– висвітлення на головній сторінці веб-сайту відомостей про можливості використання краєзнавчої інформації в електронних читальних залах, які функціонують в бібліотечних та архівних установах, навчальних закладах регіону й країни. Обширно краєзнавчу інформацію пропонують на своїх веб-сторінках також і обласні, міські, районні адміністрації та музеї, тож доцільно обов'язково робити посилання на них, як і на сайти місцевих періодичних видань та інші сайти, які є візитною карткою, «брендом» краю;

– надання користувачеві додаткових бібліотечно-інформаційних сервісів, таких як: віртуальна довідкова служба, віртуальний читальний зал, електронна доставка краєзнавчих документів;

– формування позитивного образу бібліотеки шляхом комплексного висвітлення на сайті інформації про її історію, сучасну діяльність, функціональні резерви, краєзнавчі проекти тощо.

У даному дослідженні зокрема з'ясовано, що відбулися позитивні зміни у зовнішньому оформленні сайтів Волинської, Миколаївської та Хмельницької ОУНБ – ці сайти повністю оновлені. На оновленій веб-сторінці Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки розміщено посилання (рубрика «Корисні посилання») на портал «Історична Волинь», де в БД «Читальний зал» представлено сотні повних текстів краєзнавчих документів з різних тем – українською, англійською та польською мовами.

Сайт Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмирьова повністю змінений: удосконалена головна сторінка. Дуже цікавим є портал «Прибужжя», в якому подано обширну фактографічну інформацію про Миколаївщину («Про регіон», «ЗМІ», «Культура» тощо). Недоліком була відсутність електронної бібліотеки краєзнавчих видань, а також те, що в електронному каталозі не відображені деякі краєзнавчі видання, що представлені на сайті («Людина року Миколаївщини»; «Бібліотечна діяльність: різноманітність і дієвість»). Зараз оновлений сайт Миколаївської ОУНБ наповнений корисною інформацією і став зручнішим для користувачів.

Позитивних змін зазнали веб-сторінки Хмельницької ОУНБ: створена зручна навігація по сайту, можна легко відшукати потрібний розділ та необхідну краєзнавчу інформацію. Оновлений електронний каталог бібліотеки включає: каталог книг; зведений краєзнавчий каталог; каталог періодичних видань; каталог статей. Є стисла інформація про кожен з каталогів: з якого року формується, дата останнього оновлення та кількість записів. Подано посилання на сайт «Історична Волинь», адже бібліотека є одним із учасників даного корпоративного проекту.

Сайт Херсонської ОУНБ ім. О. Гончара може слугувати одним з прикладів вдалої організації краєзнавчого контенту. Більшість інформації краєзнавчого змісту зібрано у Віртуальному проекті «Краєзнавство Таврії», який є частиною бібліотечного порталу lib.kherson.ua, і включає в себе окремий інтернет-проект «Херсонщина: час, події, люди ...». Основою цього проекту є багаті краєзнавчі фонди і досвід роботи відділу краєзнавчих документів та бібліографії Херсонської ОУНБ. Завдання проекту – надати користувачам, зокрема віддаленим, можливість оперативного доступу до різнобічної за

формою і змістом краєзнавчої інформації про різні аспекти минулого та сьогодення Таврійського краю.

Як приклад, розглянемо організацію краєзнавчих інформаційних ресурсів на сайті Івано-Франківської ОУНБ. На час дослідження на сайті цієї книгозбірні виявлено величезну кількість різноманітної краєзнавчої інформації, зорієнтуватися в якій досить складно. Навігація на Головній сторінці (<http://www.lib.if.ua/>) здійснюється за допомогою бокового (лівого) «меню», яке надто велике і навіть не потрапляє у перше «активне вікно». Суто краєзнавчі розділи «Франко і Прикарпаття», «Інтелект-клуб Галицькі кмітливіці», «Видавництва», «Літературні премії» стоять в одному ряду з рубриками типу «Електронне урядування», «Бібліотеки України», «Проекти», «Міжнародна співпраця» – два останні більш органічно виглядали б у розділі «Про бібліотеку». Назви рубрик сайту не завжди дозволяють користувачу відразу визначитись, відомості якого характеру можна знайти у певній рубриці. На початку переліку розділів сайту представлено чи не найціннішу частину краєзнавчого контенту – бази даних «Івано-Франківщина: минуле і сьогодення» та «Гуцульщина».

Таким чином, отримані результати дозволяють зробити ряд узагальнень щодо подальшого удосконалення організації краєзнавчого контенту сайтів бібліотек. Передусім, на мій погляд, доцільно згрупувати весь краєзнавчий контент в тематичний блок «Краєзнавство» на головній сторінці сайту і за допомогою посилань подати відповідну інформацію на інших веб-сторінках. Саме так організовано веб-сайт ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Користувачеві зручно, коли сайт бібліотеки не перевантажений зайвою інформацією, чітко структурований та логічно побудований, пошук по електронному каталогу можна здійснювати з будь-якої БД, а відомості про всі події, краєзнавчі видання тощо представлені у хронологічному порядку.

Кушель Е. С.,

студентка 2 курса,

специальность «Культурология»,

Белорусский государственный университет культуры и искусств

Научный руководитель:

Барма О. А.,

старший преподаватель кафедры менеджмента социально-культурной деятельности Белорусского государственного университета культуры и искусств, магистр педагогических наук

ПОПУЛЯРИЗАЦИЯ ЧТЕНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ ПОСРЕДСТВОМ «КНИЖНЫХ» СООБЩЕСТВ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ

По данным HootSuite (системы управления маркетингом в социальных сетях) 49% населения Республики Беларусь (4,67 млн) являются активными пользователями социальных сетей [2]. Из них, по информации WebExpert [4], 3 840 000, по состоянию на декабрь 2017 г., являются потребителями информационного контента, представленного в социальной сети «ВКонтакте». Администраторы «ВКонтакте» стремятся к реализации политики создания единого глобального коммуникационного пространства, цель которого – удовлетворение потребности человека в общении на основе своих интересов.

Возможность поисковых алгоритмов, доступных для пользователей в «ВКонтакте», позволяет найти единомышленников не только по персональным данным (полу, ФИО, году рождения, месту учебы, географическому положению, связи с другими пользователями), но и по интересам, и, в рамках социальной активности конкретного пользователя, обмениваться с участниками информацией различного типа (сообщениями, фото-, видео-, аудио материалами), а также создавать открытые/закрытые сообщества (группы) с последующим приглашением заинтересованных лиц на основе представленной информации в пабликах.

Большинство сообществ, функционирующих в социальной сети «ВКонтакте», направлены на реализацию социально ориентированных программ по объединению пользователей на основе их личностных и/или профессиональных интересов. Как было нами отмечено выше, доступность и разработанность сервисов – сегментация аудитории по полу, возрасту, географической локализации и другим характеристикам, а также возможность организовать общение в режиме online; получать обратную связь посредством разработки online-анкет (в том числе и для анонимного голосования), составлять персональные рейтинги по предложенным темам, комментировать посты, комментарии к постам – стали основой для создания сообществ, цель

которых – объединение людей, рассматривающих художественную литературу как источник своего интеллектуального и духовного развития. Наиболее активным участником подобных сообществ является молодежь.

Как наиболее социально активная группа населения Республики Беларусь, выступающая носителем интеллектуального и творческого потенциала нации, молодежь стремится к реализации своих коммуникационных потребностей в среде единомышленников [8]. Чтение для молодежи – это способ: получения объективных знаний об окружающем мире; познания самого себя как активного субъекта социальной действительности; поиск единомышленников, разделяющих чувства и взгляды индивида. Чтение – это творческий процесс конструирования отдельным человеком «своего мироздания». Как отмечает Н. Е. Беляева, «Процесс чтения представляет собой внутреннюю творческую работу: смену мыслей, образов, фантазий, воспоминаний, возникающих в сознании в момент восприятия текста. Читатель <...> повторяет путь, пройденный писателем, однако проходит его «не в точности по авторскому маршруту, а по своему и – что всего важнее – с несколько иным результатом»¹. Значимо не только то, что читатель обретает глубокое понимание прочитанного, но и то, что вместе с тем создает в своем сознании новую реальность, приобщается к процессу творчества, обнаруживает в себе новые креативные возможности. Этот тезис особенно важен для понимания процессов чтения в интернет-среде, открывающей возможности выражения активной творческой позиции читателя» [3, с. 49].

Создание «книжных» сообществ в «ВКонтакте» позволяет молодым людям оперативно получать интересующую их информацию о публикациях новых произведений любимых писателей; переводах зарубежных авторов; появлении статей критиков на литературные произведения и т.д. Ключевым моментом создания «книжных» сообществ, на взгляд автора статьи, является возможность для представителей молодого поколения, которое характеризуется специалистами в области психологии как наиболее эмоционально замкнутая, закрытая в плане общения группа общества, делиться своими впечатлениями о прочитанном, узнавать мнение других о своих любимых произведениях и находить людей, разделяющих их точку зрения.

На сегодняшний день в «ВКонтакте» существует более 2000 тысяч сообществ, посвященных художественной литературе. Информация, представленная в данных сообществах, варьируется от коммерческих целей – использование маркетинговых подходов к продвижению книжной продукции издательств, до целей формирования культуры чтения пользователей посредством предоставления разнообразной информации как о самих произведениях и их авторах, так и об истории их написания. В рамках данной статьи мы предлагаем кратко рассмотреть «книжные» сообщества, которые являются наиболее авторитетными для автора данной статьи.

¹ Цит. взята автором цитируемого текста из: Асмус, В. Ф. Вопросы теории и истории эстетики / В. Ф. Асмус. – Москва : Искусство, 1968. – 656 с.

Литература. Распространяем любовь к книгам [6].

Более полутора миллионов подписчиков. Одно из самых популярных сообществ «ВКонтакте», посвященных книгам и их авторам. В самом сообществе много информации о русской классической, современной литературе, изданиях зарубежных авторов. Использование технологии «интерактивных статей», разработка информационно насыщенных новостных пабликов позволяет привлечь внимание самых заядлых читателей. Сообщество оформлено в стиле минималистического дизайна, что позволяет концентрировать внимание пользователя на изучении информационного контента новостной ленты.

Интерес представляют графы «Фотоальбомы» и «Обсуждения». Данные графы, на первый взгляд, традиционные для каждого сообщества, но, в то же время, играют немаловажную роль для своих читателей: в «Фотоальбомах» находится раздел «Куплю/обменяю книги», который пользуется огромной популярностью и насчитывает более 9 000 фотографий книг, также в разделе «Что вы сейчас читаете?» поддерживается постоянный интерактив, цель которого – привлечение внимания к читательским вкусам пользователей.

Администраторы сообщества проводят с посетителями игры, активно общаются путем разработки онлайн-опросников, что позволяет составлять рейтинг наиболее читаемых книг участниками данного сообщества. Подписчики активно делятся в комментариях своим опытом прочтения книг, дают советы и рекомендации к изучению художественного текста конкретного издания, а также опыт своего прочтения.

Существует «ремейк» данного сообщества, и уже в нем заинтересованные пользователи могут купить одежду с изображением любимого писателя.

Книга в фильмах [5].

Непродуманное, на первый взгляд, с точки зрения интерактива «книжное» сообщество, тем не менее объединившее более 15 000 подписчиков. Записи в новостной ленте публикуются регулярно, что немаловажно для сообществ в целом, и ориентированы на «специфического» потребителя, так как сама идея сообщества крайне оригинальная: *«паблик, который поможет одновременно найти ответ на два вопроса: что почитать и что посмотреть»*. Пользователи, стремящиеся сначала прочитать книгу, а потом посмотреть фильм на основе данной книги, будут приятно удивлены как самим контентом, так и теми темами, которые представлены в сообществе. Большинство пользователей – молодые люди до 30 лет, активно участвующие в обсуждении прочитанных книг/просмотренных фильмов, что привлекает, в свою очередь, внимание других пользователей, находящихся в поиске «своих тем».

Общество распространения полезных книг [7].

Более 16 500 подписчиков. Эпиграфом к данному сообществу является выражение Н. Крупской: «Дело библиотеки поставлять миску со щами – сокровищницу знаний – владельцам ложек, людям, владеющим техникой чтения».

Сообщество интересно прежде всего для молодежи – представленная информация насыщена легкой иронией и юмором. Публикуемые материалы интересны и познавательны, по своему изложению привлекают внимание молодежи, отдающей предпочтение интерактивной системе представления информации. Литература в этой группе публикуется порой малоизвестная, но весьма актуальная по своему содержанию, т.к. отражает проблемы современного общества. Сама идея группы заключается в распространении *не массовых книг*.

В О О К. Репозиторий книжного уюта [1].

Более 300 000 подписчиков. Хорошо оформленное и проработанное по навигации сообщество. Регулярные публикации с интересной и полезной информацией позволяют организовать общение подписчиков друг с другом. В группе активно задействованы графы «Фотоальбомы» и «Обсуждения».

В «Фотоальбомах» пользователь может заметить интерактив в форме фотографий, отрывки из книг, непосредственно сфотографированные из печатных источников, фото личных библиотек пользователей. Также в данной графе присутствует информация о продаже книжных изданий. В «Обсуждениях» присутствует открытое общение со всеми пользователями сообщества: подписчики обмениваются информацией о литературе, дают советы другим пользователям; существует отдельное обсуждение по поиску книг (получении справочной информации о наличии книг в книжных магазинах, личных коллекциях, библиотеках).

Все представленные «книжные» сообщества имеют ряд положительных факторов:

- комфортность в использовании представленного материала (наличие тематических рубрикаторов, хештегов, ссылок на другие сообщества и т.д.);
- быстрый и легкий поиск участников внутри сообщества (по интересам);
- постоянное обновление информации;
- возможность участвовать в обсуждениях, написании рецензий, отзывов;
- возможность презентации произведений собственного сочинения.

Присутствует также ряд и отрицательных моментов, являющихся последствием деятельности сообществ как интернет-ресурсов:

- администраторам сообществ бывает крайне сложно привлечь к себе аудиторию из-за невозможности создания универсального титульного названия, а также наличие сообществ с аналогичными названиями;
- сообщество не может быть защищено от взлома и последующей рассылки спама от своего имени и имени участников;
- использование «назойливой» рекламы от случайных пользователей на стене группы или же в комментариях к постам;
- несоблюдение участниками сообщества правил аргументированного спора, а порою использование ненормативной лексики;

➤ невозможность использования оригинальной литературы (в различных, удобных для пользования форматах) бесплатно – политика реализации законов об авторском праве и смежных правах.

Таким образом, принимая во внимание ориентацию представителей общества на использование социальных сетей как инструмента для реализации своих потребностей в «живом» общении, поиска единомышленников по интересам, создания «книжных» сообществ, в том числе и в рассматриваемой нами социальной сети, данные сообщества можно считать способом объединения людей, цель которых – систематическое чтение качественной художественной литературы, обмен мнениями о прочитанном, и, что немаловажно, формирования определенного уровня грамотности, в дальнейшем постоянно повышающегося, литературной заинтересованности, потребности в постоянном изучении научных и публицистических материалов, а также необходимого уровня культуры в молодежной среде.

Список используемых источников

1. В. О. О. К. Репозиторий книжного уюта [Электронный ресурс] // ВКонтакте : социальная сеть. – Режим доступа: https://vk.com/bestbook_s. – Дата доступа: 01.10.2018.

2. SMM в Беларуси: актуальная статистика от сервиса HootSuite [Электронный ресурс] // Рейтинг Байнета : [сайт]. – Режим доступа: <https://ratingbynet.by/smm-v-belarusi-aktualnaya-statistika-ot-servisa-hootsuite>. – Дата доступа: 08.10.2018.

3. Беляева Н. Е. Чтение художественной литературы в интернете: изучение современных читательских практик / Н. Е. Беляева // Вестник культуры и искусств. – 2017. – № 2. – С. 47–52.

4. ВКонтакте для бизнеса [Электронный ресурс] // WebExpert : первый интернет сейлз-хаус в Беларуси : [сайт]. – Режим доступа: <https://www.webexpert.by/wp-content/uploads/2018/02/Pyotr-Gordeev-VKontakte-2018.pdf>. – Дата доступа: 08.10.2018.

5. Книга в фильмах [Электронный ресурс] // ВКонтакте : социальная сеть. – Режим доступа: <https://vk.com/booksinfilms>. – Дата доступа: 01.10.2018.

6. Литература. Распространяем любовь к книгам [Электронный ресурс] // ВКонтакте : социальная сеть. – Режим доступа: <https://vk.com/literabook>. – Дата доступа: 01.10.2018.

7. Общество распространения полезных книг [Электронный ресурс] // ВКонтакте : социальная сеть. – Режим доступа: <https://vk.com/obrpok>. – Дата доступа: 01.10.2018.

8. Политевич Е. Э. Информационная культура будущего специалиста как условие формирования профессионального творчества / Е. Э. Политевич // Культурно-образовательная деятельность библиотек и музеев в региональных измерениях: материалы Междунар. науч.-практ. конф. (10 фев. 2015 г.) / Администрация Смоленской обл., Департамент Смоленской обл. по культуре и

туризму, ОГБОУ ВО «Смоленский гос. ин-т искусств»; [вед. ред. Г. В. Туфанова]. – Смоленск: СГИИ, 2015. – С. 181–185.

УДК 021(438):004

Литвинова А. В.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

МЕДІАТЕКА: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Медіатека – це сучасна технічно розвинена бібліотека з організованим простором для користувачів. Вона оснащена комп'ютерами, що мають вільний доступ до мережі Інтернет та надають доступ до великої кількості електронних документів. Така тенденція розвитку бібліотек започаткувалась у Франції в кінці ХХ ст., згодом такий тип бібліотек поширився і в інших країнах світу.

Одна з потужних медіатек Європи розташувалась у Вроцлаві. Ця бібліотека одразу вражає своїм незвичайним дизайном, над яким працював німецький дизайнер із Дрездена Крістіан Шмітц. Провідною дизайнерською ідеєю було поєднання старого та нового. За статистикою відвідувачі цієї медіатеки – особи віком від 25 до 44 років. У Європі в цю вікову категорію входять і студенти. У медіатеці у Вроцлаві є великий каталог DVD, музичних компакт-дисків, аудіокниг, настільних ігор та електронних освітніх програм. Є також доступ до популярної електронної бази даних книг Ibuków, вільний доступ до комп'ютерів, під'єднаних до Інтернету. У бібліотеки є також своя сторінка на Facebook, де працівники бібліотеки запитують користувачів чого їм не вистачає у медіатеці.

Окрім центральної та муніципальної публічної бібліотеки, медіатеку підтримують різні заклади культури та некомерційні організації. Креативні працівники медіатеки створюють цікаві проекти, наприклад, «Мовний клуб», який організовано для того, щоб інтегрувати іноземців, які живуть у Вроцлаві, у місцеву спільноту. Клуб відкритий для всіх, хто бажає вивчати іноземні мови. В клубі відвідувачі розмовляють у невеликих групах, обговорюють цікаві теми, останні новини та багато іншого, адже все залежить від їхніх інтересів. Також медіатека бере участь у волонтерській програмі «Європейська волонтерська служба». Медіатека запрошує волонтерів на 12 місяців або на менший термін.

Вони допомагають працівникам у щоденній роботі і можуть створювати та реалізовувати свої особисті цікаві проекти для покращення роботи медіатеки. Медіатека майже кожен день влаштовує якісь публічні заходи: зустрічі з авторами, ніч в бібліотеці, різноманітні курси.

Медіатека у Вроцлаві – це приємний простір для молодих людей для обміну ідеями та думками, де вони могли б працювати над важливими проектами та розширити свій світогляд.

Ще одна цікава сучасна бібліотека розташувалась у місті Ольштин під назвою «Планета 11». Бібліотека розміщена біля планетарію, а число 11 – це номер філіалу в місті. Медіатека була створена в рамках проекту Фонду Бертельсмана «Бібліотека для молодих» та відкрита у вересні 2004 р.

Бібліотека є сучасним інформаційним простором, орієнтованим на відвідувачів 13–25 років. Цікаві елементи декору, меблі, люстри допомагають створювати незвичайний космічний простір. Фонд бібліотеки налічує близько 19 тис. книг, понад 40 найменувань журналів, майже 11 тис. відео- та аудіокасет і безліч компакт-дисків. У бібліотеці є також підручники та мультимедійні матеріали для вивчення різних іноземних мов.

Працівники бібліотеки влаштовують багато масових заходів різного характеру. Це можуть бути і спортивні змагання, наприклад, спеціальний забіг з книгою в руках, або цікаві зустрічі з місцевими командами. Більшу частину масових заходів працівники влаштовують за межами бібліотеки, на них звертає увагу велика кількість людей, які стають потенційними користувачами бібліотеки. Окрім спортивних заходів, бібліотекарі проводять також кінофестивалі та майстер-класи з монтажу фільмів.

Про всі масові заходи, що відбуваються під керівництвом медіатеки, працівники інформують читачів за допомогою розроблених афіш, на сторінці в Facebook та за допомогою e-mail розсилки. Медіатека співпрацює зі школами, закладами культури та ЗМІ. Кожної п'ятниці місцева газета публікує рейтинг самих популярних фільмів, музики та, звичайно, книг.

Близько п'яти років медіатека проводить власну радіопрограму на місцевому радіо для студентів. Кожен четвер працівники медіатеки у неформальній обстановці розповідають слухачам про майбутні публічні заходи, цікаві новинки книг, фільмів та музики, запрошують до студії різних гостей та зв'язуються зі слухачами-читачами телефоном.

Як бачимо на прикладі Польщі, медіатеки дуже різні, але вони мають спільну мету – залучити користувачів до читання, спілкування і розвитку, та зруйнувати старі стереотипи. Сучасна молодь намагається рухатися вперед та розвиватися, а сучасні медіатеки повинні їх в цьому всіляко підтримувати. Але не потрібно забувати і про людей з фізичними вадами. Кожна бібліотека Польщі адаптована до їх потреб і допомагає такій категорії громадян відчувати себе в суспільстві впевнено. Працівники медіатек: молоді та креативні співробітники, які прагнуть розвивати бібліотеки, читачів та розвиватися разом з ними. Різні унікальні проекти показують сучасному суспільству, що бібліотеки не стоять на місці, а розвиваються разом з нами.

Список використаних джерел

1. *Planeta 11* – мультимедійна бібліотека для молоді в Ольштыне [Електронний ресурс] // *Методоб'єднання : Виртуальне методичне об'єднання бібліотек і організацій, що працюють з молоддю*. – Режим доступу: <http://vmo.rgub.ru/foreign/libraries/olsztyn.php>. – Загл. з екрана.

2. Литвинова А. В. *Нові підходи до бібліотечного обслуговування молоді: зарубіжний досвід* / А. В. Литвинова // *Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті : матеріали II Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 23 верес. 2016 р.* – Київ, 2017. – С. 36–41.

3. *Медіатека як структурний підрозділ бібліотеки (концептуально-методичні поради щодо утворення)* / Держ. б-ка України для юнацтва ; уклад. Ю. А. Ворона. – Київ, 2006. – 25 с.

4. Васильєва Е. «Медіатека» в місті Вроцлав, Польща [Електронний ресурс] / Е. Васильєва, І. Соколова // *Територія L : ежемес. библ. газ. о молоді і для молоді*. – Режим доступу: <http://gazetargub.ru/?p=4192>. – Загл. з екрана.

5. Макеева Е. *Планета 11 в місті Ольштын, Польща* [Електронний ресурс] / Е. Макеева, І. Соколова // *Територія L : ежемес. библ. газ. о молоді і для молоді*. – Режим доступу: <http://gazetargub.ru/?p=3559>. – Загл. з екрана.

УДК 027.7:378.4(438.11)

Мальцева О. А.,

студентка 5 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

БІБЛІОТЕКА ВАРШАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК НАУКОВИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

Університетська бібліотека була відкрита разом з Королівським університетом Варшави, створеним у 1816 р. Спочатку вона була тісно пов'язана з університетом, з березня 1818 р. бібліотека стала незалежною і мала характер публічної бібліотеки. Першим директором бібліотеки був видатний лексикограф Самуель Богуміл Лінде, а заступником директора був Йоахім

Лелевель. Бібліотека була розміщена у палаці Казимежовських, у штаб-квартирі Варшавського університету. Бібліотечні фонди були, насамперед, гуманістичними. Вже тоді бібліотека отримувала обов'язкову копію поточної видавничої продукції з території Королівства Польщі [1].

Згодом бібліотека пережила багато руйнацій, переїздів та втрат дорогоцінних фондів, особливо під час Другої світової війни. Проте працівникам університету і бібліотеці вдалось відновити велику частину цінних фондів та знайти будівлю. І на сьогоднішній день вона має статус однієї з найгарніших бібліотек світу і тісно співпрацює з Варшавським університетом.

Як і всі установи, бібліотека має свою місію:

- Бібліотека є науковою та дидактичною підтримкою співробітників і студентів Варшавського університету, одночасно надаючи доступ до колекцій усім відповідним особам відповідно до положень. Вона прагне поліпшити видимість своїх ресурсів в Інтернеті, ефективно інформувати про них. Інтегрує інформацію про колекції бібліотек Варшавського університету.

- Вона збирає фонди в електронному та паперовому вигляді. Використовує унікальні історичні збірки, художні та інші спеціальні колекції для наукових, дидактичних та популяризаційних цілей.

- Застосовує нові технології. Піклуючись про розвиток ІТ-інфраструктури та сучасних бібліотечних систем, вона забезпечує доступ до інструментів пошуку, зміцнює інформаційні компетенції користувачів.

- Вона формує організаторську культуру в атмосфері дружньої співпраці, піклується про ідентифікацію працівників з цілями бібліотеки, надаючи їм можливість індивідуального розвитку та постійного підвищення кваліфікації.

- Співпрацює з підрозділами Варшавського університету та різними інституціями науки та культури, створює власну наукову, дидактичну та культурну пропозицію.

На сьогоднішній день бібліотека Варшавського університету керує більш ніж 50-ма проектами різної тематики та напрямів, які мають на меті співпрацю з іноземними бібліотеками та поповнення власного фонду, наприклад: «Оцифровка карткових каталогів бібліотеки Варшавського університету» [4], «Сканування мікрофільмів з колекцій бібліотеки Варшавського університету», «Дослідження в архівних та бібліотечних фондах Російської національної бібліотеки та Російського державного історичного архіву в Санкт-Петербурзі» [2] та багато іншого. Крім цього, кожен відвідувач має можливість відвідати цікаві події. Наприклад, 28 вересня 2018 р. в бібліотеці відбудеться «XXII Фестиваль науки», який буде присвячений Адаму Міцкевичу та його працям.

Поза тим, що бібліотека орієнтована на різні напрями розвитку, вона має відмінну від інших організаційну структуру. Окрім звичних всім дирекції, адміністрації та відділів, у бібліотеці представлені такі структурні підрозділи, як: Філія постійних видавців, Департамент збирання врожаю, Відділ контролю та відбору колекцій. Якщо з Філією постійних видавців більш зрозуміло, то

Департамент збирання врожаю буде дещо незвичним як для бібліотеки в цілому. Такий департамент потрібен для того, щоб слідкувати за великим і просторим ботанічним садом, який зростає власне на будівлі бібліотеки.

Сад на даху в бібліотеці Варшавського університету є одним з найбільших і найкрасивіших садів в Європі. Це дуже популярне місце відпочинку для студентів, мешканців Варшави і туристів. Його декорації використовують організатори концертів і подій, літніх кінотеатрів. Сад складається з двох частин: верхня (2000 м²) і нижня (15000 м²). З даху відвідувачі можуть помилуватися панорамою міста та видом річки Вісла, а також багатством рослин, розташованих за домінуючим кольором. Сад прикрашений багаторічними рослинами: повзуча Арабелла, яка цвіте з червня по вересень і чудово пахне кассандра-клематисом; повзуча кора завершує їх [3].

Нова будівля бібліотеки Варшавського університету завоювала численні престижні нагороди та відзнаки в архітектурних конкурсах. Концепція, яка поєднує в собі функціональність сучасної бібліотеки і переплетення культури і природи, знайшла своє вираження в цій дивовижній будівлі.

На західному фасаді знаходяться вісім плит (4x7 м) із символічними написами:

- Ноти фрагмента Етюд Сі-бемоль мінор Кароля Шимановського;
- Математичні формули нормального розподілу, числа Пі, структури нуклеїнової кислоти та Основні рівняння електродинаміки;
- текст на санскриті з фрагментами Ріг-веди, Упанішад та Бхагавад-гіти;
- текст на івриті з Книги пророка Єзекиїля 3, 1-3;
- текст арабською мовою з «Книги Тварин» Аль-Джахіз;
- текст грецькою мовою з діалогу Платона «Федр»;
- текст давньоруською мовою з «Повісті временних літ»;
- текст давньопольською мовою «Виклад чесноти» Яна Кохановського.

Отже, можна зробити висновок, що бібліотека Варшавського університету є не тільки науковим центром, у якому можна здобувати освіту, але й місцем, де поєднується історія з сучасними технологіями. Прикладом є навіть сама будівля бібліотеки як втілення інтеграції сучасного з минулим.

Список використаних джерел

1. *Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buw.uw.edu.pl/>. – Назва з екрана.*

2. *Dyrda Ewa. Kindloteka y BUW. Największy zbiór e-booków w Polsce [Електронний ресурс] / Ewa Dyrda // Radio dla Ciebie. – 2017. – 3 жовт. – Режим доступу: <http://www.rdc.pl/informacje/kindloteka-w-buw-najwiekszy-zbior-e-bookow-w-polsce-posluchaj/>. – Назва з екрана.*

3. *Ogród na dachu BUW już otwarty [Електронний ресурс]. – 2016. – 4 квіт.*
– Режим доступу: http://www.radioplus.pl/wiadomosci-lokalne-czytaj/99481/ogrod_na_dachu_buw_juz_otwarty. – Назва з екрана.

4. *Studenci zamiast książek będą mogli wypożyczać e-booki. Biblioteka Uniwersytecka udostępnia 200 czytników [Електронний ресурс]. – 2017. – 3 жовт.*
– Режим доступу: <http://www.planeta.fm/Newsy/O-tym-sie-mowi/Studenci-zamiast-ksiazek-beda-mogli-wypozyczac-e-booki-Biblioteka-Uniwersytecka-udostepnia-200-czytnikow>. – Назва з екрана.

УДК 374.71

Мишко Ю. О.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕКАХ СВІТУ

Виходячи з поняття «інноватика» як галузі знань, що вивчає закономірності процесів розвитку та формування інновацій, під інноваційними формами культурно-просвітницьких заходів розуміємо саме такі, які є новітніми для діяльності бібліотек, орієнтованими на застосування інформаційно-комунікаційних технологій, опанування арт- та хендмейд-технологіями, набуття навичок з програмування, розвиток комунікативних умінь для дітей з особливими потребами, заняття з психологами та залучення до бібліотеки родичів та близьких користувачів з метою популяризації «родинного читання».

У розмаїтті культурно-просвітницьких заходів у дитячих бібліотеках можна виділити кілька форм заходів, які можна вважати інноваційними. На нашу думку, їх можна умовно поділити на інноваційні заходи технологічного спрямування, інформаційно-комунікаційного та мистецького спрямування, соціально-психологічного впливу тощо.

Розглянемо цю тезу на конкретних прикладах.

Для того, аби покращити рівень культурно-просвітницької діяльності у вітчизняних книгозбірнях для дітей, варто звернути увагу на досвід наших закордонних колег. Зокрема, у публікації польської дослідниці Хелени Галек

представлений світовий рейтинг нестандартних бібліотечних послуг, які розраховані на різні вікові групи, проте, на нашу думку, можуть використовуватися для дітей та підлітків. Йдеться про користування 3D-принтерами, спортивні заняття у бібліотеці, селфі у бібліотеці тощо.

Найцікавішими, з огляду на нашу вікову аудиторію, визначено такі заходи та методики:

- Можливість роботи з 3D-принтером для унікальних ресурсів у книгозбірні штату Орегон;
- спортивна діяльність у бібліотеці – співробітниця публічної бібліотеки в США створила програму жвавого фітнесу у бібліотеці і така тенденція підтримується вже протягом кількох років;
- «Selfie у бібліотеці» – публічна бібліотека Нью-Йорка вирішила використати засоби масової інформації, соціальні мережі для просування бібліотеки. Це реалізується за допомогою фотоботів, в яких користувачі можуть самостійно сфотографувати себе, додатково підбираючи відповідний хештег та поширюючи фото у мережі (Twitter, Pinterest або навіть Facebook);
- колекція документів однієї з бібліотек Тель-Авіву має 3 500 книг, розстановка яких залежить від емоцій, що їх викликають ці документи у користувачів. Кожна книга на полиці має стрічку з кольором, який позначає конкретну емоцію;
- бібліотеки під відкритим небом: бібліотека на пляжі у Болгарії, бібліотека в парку Албена та інші;
- публічна бібліотека Skokie у штаті Іллінойс забезпечує кімнату, де користувач може записувати власні фільми, створювати музику та фотографії за допомогою бібліотечного обладнання. У бібліотеці Лопес-Айленд, користувачі можуть спробувати безкоштовно музичне устаткування. Крім того, вони можуть орендувати інструменти на таких умовах, як книги, на період 28 днів [3].

Сподіваємося, що представлені ідеї, орієнтовані переважно на дорослу читацьку аудиторію, будуть запроваджуватись у діяльність бібліотек для дітей. Вихід бібліотеки за межі своєї території – «бібліотека під відкритим небом» – проведення занять та акцій у парках, на пляжах, особливо в період весняних та літніх канікул – чудова інноваційна ідея, яка вже реалізується деякими українськими бібліотеками. А можливість дітям і підліткам не тільки прослуховувати музичні записи, а й створювати власні музичні композиції та записувати їх у стінах бібліотеки – ідея надзвичайно приваблива, яка, звісно, потребує додаткового фінансування та ініціативи самих бібліотекарів, проте, у партнерстві з іншими закладами культури міста її можливо реалізувати. Ознайомлення із роботою 3D-принтерів, спортивні заняття у бібліотеці, конкурс селфі у стінах бібліотеки та за її межами, емоційна розстановка книжок на полицях – величезне поле для впровадження нових ідей та задумів.

Звертаємо увагу на досвід роботи дитячих бібліотек у скандинавських країнах і хочемо відзначити як інноваційну форму культурно-просвітницької діяльності «ІНТЕРНЕТ-автобус», який є самостійною структурною одиницею

Міської бібліотеки Тампере, та Художній музей Долини Мумі-Тролів, який діє також у цій бібліотеці. У музеї Долини Мумі-Тролів кожній дитині видається книжка казок з описом представлених експонатів. За час, поки малеча обходить усі експонати музею, вона встигає прочитати й казку [1].

Цікавим є досвід бібліотек м. Копенгаген щодо послуги «пакетів денного догляду» за дітьми [4]. На завершення хочемо ще раз акцентувати увагу на підході датських колег, які вважають, що простір бібліотеки, його зручне облаштування та поділ на відповідні зони має важливе значення. Бібліотека має бути створена таким чином, щоб юні читачі могли в ній гратися, адже фізична активність є ключовою складовою в пошуку нових знань [2].

Отже, на прикладі досвіду закордонних колег у впровадженні інноваційних форм культурно-просвітницької діяльності дитячих бібліотек, проаналізовано найефективніші їх види. У подальшому, завдяки доцільному використанню цього досвіду, мережа бібліотек України для дітей може в рази збільшити відвідуваність книгозбірень та читання дітей. Адже саме згадані інновації підвищують цікавість малечі до такої інформаційної установи як бібліотека.

Список використаних джерел

1. Бібліотеки для дітей в Фінляндії [Електронний ресурс] // Центральна бібліотека ім. Т. Г. Шевченка для дітей м. Києва. – Режим доступу: <http://www.shevkyivlib.org.ua/derzhavni-zakupivli/898-mista-pobratimi-finland-biblioteki-dlya-ditey-v-finlyand.html>. – Назва з екрана.

2. Сулова И. Детские библиотеки в Датском Королевстве [Электронный ресурс] / И. Сулова // ЖУРНАЛ ПЕРЕПЛЕТ. – Режим доступу: <http://vpereplete.org/2016/09/danish-child-library/>. – Загл. с екрана.

3. Gale Helena. Subiektywny przegląd nietypowych usług bibliotecznych / Helena Gałek // Biuletyn EBiB. – 2016. – № 2 (164). – [5] s.

3. København's biblioteker : веб-сайт. – Електрон. дані та прогр. – Режим доступу: <https://bibliotek.kk.dk/node/9074>. – Назва з екрана.

Новіков А С.,

аспірант,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий керівник:

Долбенко Т. О.,

професор кафедри інформаційних технологій

Київського національного університету культури і мистецтв,

доктор культурології, професор

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОГО РОЗВИТКУ ПАРКОВИХ РОЗВАГ

У сучасному мінливому і швидкоплинному світі існує нагальна потреба у якісній і своєчасній інформації. Не маючи даних про попередній досвід та історію розвитку певної сфери, можливо створити хибне твердження і рухатися не в тому напрямку. Для отримання якісної інформації і досягнення успіху важливою є комунікація, яка виникає між суб'єктами інформаційних відносин, а саме: тими, хто потребує інформації, і тими, хто надає певні дані у відповідності до запиту, а саме бібліотекою. Інформація може отримуватись кінцевим користувачем не безпосередньо з джерела, а через різні аналітичні центри, посередницькі підприємства, тобто заклади, які займаються збиранням і аналізом. У будь-якому випадку між бібліотекою і користувачем виникають комунікаційні відносини, які носять певний характер і повинні забезпечуватися відповідними засобами.

Саме бібліотекам належить значна роль у формуванні електронних масивів наукових знань та організації доступу до них. Вони переробляють, вилучають та надають доступ до цілком реального об'єкта – знань у вигляді інформаційного ресурсу. Векторами розвитку процесів автоматизації в бібліотеці є формування інформаційного поля, створення швидкого доступу до інформації, забезпечення якісного та оперативного бібліографічно-інформаційного обслуговування. Статус бібліотеки визначається не лише кількістю фонду друкованих видань, обсягом передплати, а й тим, яким електронним ресурсом вона володіє, наскільки готова надати доступ до світових інформаційних ресурсів [1].

Варто зазначити, що на сьогодні бібліотечні комунікаційні засоби забезпечення розвитку паркових розваг в Україні досі не розглянуті. Немає жодного джерела, яке б точно узагальнювало, систематизувало і роз'яснювало їхню суть та основні підходи до формування. У більшості наукових праць інформаційно-бібліотечне забезпечення розглядається як щось загальне, те, від

чого відштовхуються відразу всі галузі, і дані засоби мають поверхневий характер.

Книгозбірні зберігають у собі тисячі думок різних людей, які бачать світ по-різному, саме тому вже багато століть вони є ефективним джерелом мудрості і передачі людських знань. У давнину їх називали «аптеками для душі», «притулком мудрості» або «домом життя», адже вони є тим місцем, де людина збагачується духовно та відпочиває фізично [2].

Комунікація є складним процесом і основними компонентами його є засоби комунікації, канали, якими передається повідомлення. Варто підкреслити дві важливі концепції інформаційного середовища: ресурсну і соціокультурну. Сьогодні бібліотеки претендують на роль одного з найважливіших комунікаційних каналів сучасного соціуму, а наукові пошуки бібліотекознавства потрібно пов'язувати з розвитком і впровадженням у бібліотечну практику інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують реалізацію цієї ролі.

Відповідно до вказаного вище, можна зробити висновок, що в інформаційно-бібліотечному розвитку паркових розваг бібліотеки відіграють найголовнішу роль, адже дана сфера є сферою послуг і потребує постійних інформаційних ресурсів. А отже, інформаційно-бібліотечне забезпечення паркових розваг сприяє розвитку промоції книги. Це, в свою чергу, спрямовується на формування комунікаційно-професійних навичок користувачів і рефлексорних навичок бібліотекарів, а також націлює на проведення спільних досліджень бібліотеки із науково-освітніми організаціями та соціокультурними установами.

Бібліотеки тісно взаємодіють з архівами і музеями. Дана співпраця створює нові матеріали, нову якість інформації. Для паркових розваг дана комунікація є дуже корисною, адже архівна інформація може містити неоціненний досвід і створювати чудове підґрунтя для аналізу ринку. Як результат, більшість інформації переводиться в електронний вигляд для зручності використання, і в подальшому може служити для створення електронних бібліотек.

Таким чином, метою інформаційно-бібліотечного розвитку паркових розваг є сприяння культурному розвитку регіону та країни загалом, відродження ролі книги в поступі суспільства, а також читання як процесу культурного, духовного, професійного та інтелектуального збагачення людини, залучення молоді до розв'язання важливих соціально значущих проблем, привернення уваги громадськості до проблеми читання, формування в мешканців регіону потреби в читанні книг тощо.

Список використаних джерел

1. Білоус В. С. Формування та використання електронних ресурсів в бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського [Електронний ресурс] / В. С. Білоус. – Режим доступу:

https://library.vspu.edu.ua/inform/vidanna_bibliot/statti/belous_DNPB_2010_september.pdf.

2. Виват, бібліотеко! : [історія бібліотек] // Шк. б-ка. – 2016. – № 8. – С. 14–15.

УДК 02:004:378.6(045)

Олійник С. Р.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

*КВНЗ «Ніжинський коледж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької»
Чернігівської обласної ради*

Науковий керівник:

Ющенко Л. О.,

викладач-методист,

*КВНЗ «Ніжинський коледж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької»
Чернігівської обласної ради*

МЕДІАТЕКА – ПРОСТІР ДЛЯ НАВЧАННЯ МОЛОДІ Й ОБМІНУ ДУМКАМИ

Актуальність теми доповіді. Сучасне суспільство вимагає від молоді самостійного критичного і творчого мислення, вміння орієнтуватися в різних, навіть нестандартних, ситуаціях, здатності до вирішення проблем. Тому вона потребує інформаційного простору для навчальної, професійної творчості та спілкування, щоб брати від життя по максимуму.

Трендова бібліотека європейського суспільства – це медіатека, яку можна трансформувати відповідно до потреб користувачів.

Мета доповіді – дослідити та визначити роль медіатек у навчанні й обміні думками молоді в сучасному інформаційному суспільстві.

У сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі зустрічається досить велика кількість версій трактування медіатек. Існує думка, що медіатека – це загальна назва зібрання цифрових носіїв інформації (CD/DVD, дискет) або наявність комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет з її мегаресурсами і вільним доступом до них користувачів. Дехто з фахівців розглядає медіатеку як окремий інтегруючий структурний підрозділ бібліотеки, що дає можливість користуватися виключно мультимедіа, електронними ЗМІ, Інтернетом та сервісом комп'ютерних послуг [2, с. 4].

Отже, медіатека включає:

- заклад або структурний підрозділ, що має ресурси мультимедіа;
- комплекс обладнання для зберігання мультимедіа на різних носіях,
- зал, де створені належні умови для роботи користувачів з мультимедіа.

Поняття «медіатека» вперше почали вживати французи у ХХ ст. У ті часи це був не інноваційний інтерактивний простір, а звичайнісіньке сховище оцифрованих книг. Окрім таких, більше бібліотечних понять, існує також новітнє, сучасне, молодіжне трактування терміну «медіатека». В часи гаджетів та комп'ютерів з'явився термін «Медіатека iCloud». Це мобільний додаток, який спільно з програмою «Фото» дозволяє надійно зберігати всі фотографії та відеозаписи в хмарі iCloud та переносити їх на пристрої iPhone, iPad, iPodtouch, Mac, AppleTV, а також в iCloud.com [4].

У Франції медіатеки замінили будинки культури, стали центрами ділової, навчальної, освітньої та дозвіллевої інформації. Вже не одне десятиліття медіатеки працюють в Японії, Німеччині, Данії, Фінляндії та інших країнах. Оскільки Україна впевнено розвивається у проєвропейському напрямку, медіатеки з'явилися і в нас. Перша відкрилася у Львові. Проєкт став можливим завдяки спільним зусиллям Львівської міської ради, відомого німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ і програми «Бібліоміст» [7].

В Україні медіатека як соціокультурне явище активно поширюється і завдяки програмі «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації», яку патрує Благодійний Фонд Петра Порошенка. В межах проєкту створено велику кількість медіатек як частину навчального простору інклюзивної освіти в різних містах України.

Проаналізувавши інформацію про загальнодоступні медіатеки у всесвітній мережі, можна зробити висновок, що в Україні існує три типи медіатек, які розвиваються нині в країні – медіатека як оновлена форма публічної бібліотеки (наприклад, Перша Львівська медіатека); медіатека як новий тип шкільної бібліотеки, складова інклюзивної освіти; медіатека як інформаційно-ресурсний центр вищого навчального закладу. За допомогою інтерактивних технічних засобів вони допомагають школярам та студентам у кращому засвоєнні матеріалу.

Бібліотека-медіатека має наступні функції: освітня, інформаційна, культурна, розважальна. Переваги медіатеки для користувачів суттєві: використання численних документальних ресурсів; якісно нове забезпечення умов роботи для кожного відвідувача; змога скористатися різними інформаційними засобами для створення творчих продуктів у процесі навчальної чи професійної діяльності, організація корпоративної або власної веб-сторінки з будь-якої теми; участь у конференціях, форумах, диспутах одночасно; збільшення питомої ваги самостійності користувача у виборі джерел та організації власної навчальної діяльності [5].

У медіатеці концентрується фонд на різних носіях інформації та сучасних технічних засобах для користування ними. Мультимедійні ресурси вже давно стали невід'ємною складовою бібліотеки, а відтепер і медіатеки. Вони відрізняються від «немультимедійних» перш за все тим, що: дані (інформація) зберігається і обробляється у цифровій формі; вони можуть містити різні види інформації; їх суттєвою особливістю є інтерактивність; наявність гіпертексту [6, с. 10].

Одна з ідей організації медіатеки – забезпечення умов роботи для різних категорій користувачів, створення індивідуального простору. Особливо це стосується роботи з молоддю з фізичними вадами зору, опорно-рухового апарату тощо. Сучасні адаптивні технології та відповідне програмне забезпечення, по-перше, дають незрячим користувачам можливість самостійно набирати, редагувати, роздруковувати тексти, користуватися мультимедійними джерелами інформації, працювати в Інтернеті, а по-друге – виконують реабілітаційні функції. Для них створюються спеціальні робочі місця, наявні книги шрифтом Брайля та спеціальні книжки, які супроводжуються аудіодоріжками, музика, програмне забезпечення для роботи на комп'ютері (для автоматизації читання, оптимізації розмірів на екрані) тощо.

Інша, «соціальна», можливість медіатек – мультифункціональність. У таких приміщеннях проводять дискусійні клуби, кінопокази, літературні вечори, засідають мовні клуби.

Для того, щоб вільно орієнтуватися у потоках інформаційних ресурсів медіатеки користувачу необхідно разом зі сформованою загальною культурою мати достатній обсяг інформаційної культури [3, с. 17–23].

Найголовніші форми та методи навчання, які традиційно використовуються бібліотеками для підвищення рівня інформаційної культури: мультимедійні навчальні курси, презентаційні матеріали, тренінгові заходи з використання документно-інформаційних ресурсів, самостійне виконання групами читачів вправ щодо використання електронних інформаційних ресурсів, інформаційні заходи за участю студентів та викладачів, що присвячуються пропагуванню використання онлайн-електронних каталогів, баз даних тощо, спеціальні навчальні курси з інформаційної грамотності [1].

Висновки. Сучасне суспільне життя неможливе без інформації, кожен день людина зіштовхується з необхідністю отримувати, обробляти та передавати інформацію. Бібліотека у наш час поступово перетворюється у інформаційний центр – медіатеку, за якою і є майбутнє. Сучасна медіатека пропонує споживачеві насолодитися комфортом експозиційної площі, сходити в кіно, глядацькі зали для перегляду відеоінформації, пообідати, попрацювати в своєму інфо-блоці або відвідати цікавий захід в одному з залів.

Список використаних джерел

1. Бичко О. *Формування інформаційної культури користувачів НБ Хмельницького національного університету [Електронний ресурс]* / О. Бичко ; Наук. б-ка Хмельн. нац. ун-ту. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/. – Назва з екрана.

2. Ворона Ю. А. *Медіатека як структурний підрозділ бібліотеки [Електронний ресурс]* : концептуально-методичні поради щодо утворення / Ю. А. Ворона ; Держ. б-ка України для юнацтва. – Електрон. дані. – Київ, 2006. – 25 с. – Режим доступу: <http://sasl.at.ua/publ/11-1-0-29>. – Назва з екрана.

3. Гарагуля С. *Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача* / С. Гарагуля // *Бібл. вісн.* – 2014. – № 6. – С. 17–23.

4. *Медіатека iCloud [Електронний ресурс]* / AppleInc. – Електрон. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://support.apple.com/ru-ru/>. – Назва з екрана.

5. *Шкільна медіатека – ресурсний центр забезпечення якості освітнього процесу [Електронний ресурс]* // Refdb.ru. – Електрон. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/2310547.html>. – Назва з екрана.

6. Шлыкова О. В. *Культура мультимедиа : уч. пособие для студентов / О. В. Шлыкова ; МГУКИ.* – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 415 с.

7. Януш О. *Медіатека – простір для навчання й обміну думками [Електронний ресурс]* / О. Януш // *Студвей.* – Електрон. дані. – 2014. – 14 листоп. – Режим доступу: <http://studway.com.ua/mediateka/>. – Назва з екрана.

УДК 02(477):94(100)"1939/1945"

Павленко Д. О.,

студент 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Макарова М. В.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат культурології

БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Актуальність проблеми. Проблема наслідків війни стосовно світової культури і національних культур різних народів тісно пов'язана з питанням втрачених та переміщених культурних цінностей як трофеїв. Зрозуміло, що дослідження долі бібліотечних фондів не можна відокремити від питання долі культурних цінностей в цілому в контексті нацистської політики в галузі культури, освіти, науки на окупованій території, повоєнного устрою Європи та політики держав стосовно культури. Багато років по Другій світовій війні поза увагою дослідників залишається чимало питань, пов'язаних не лише з комплексними проблемами в дослідженні процесів і явищ головних складових війни та окупації – ідеологічних, політичних, економічних, військових, повсякденного життя, а й зі сфери освіти, науки, культури, де окреме місце посідає доля бібліотек під час окупації. Не в останню чергу це пов'язано з наявністю лакун у джерельній базі подібних досліджень, особливо в сегменті іншомовних джерел, представлених документами, створеними під час окупації нацистами та їхніми союзниками.

Разом з тим, специфічність бібліотечної культурної спадщини, специфіка історії формування і змісту бібліотечних фондів, їхньої класифікації, складність обліку – все це потребує окремого розгляду.

У державах, створених внаслідок розпаду СРСР, багаторічне замовчування теми відносно історії культурних цінностей було порушене лише в 1990-х роках, коли розпочався процес деідеологізації суспільства та розсекречування архівних документів. Саме тоді вивчення цього питання і бібліотечних втрат зокрема набуває об'єктивного характеру.

У центрі уваги дослідників опинилися факти загибелі культурних цінностей, явного та прихованого цілеспрямованого перерозподілу в міжнародних масштабах книжкових колекцій та зібрань державами-учасницями війни, а також питання відносно воєнних трофеїв, у тому числі й бібліотечних фондів, вивезених як у Німеччину, так і з її території.

Метою нашого дослідження є визначення впливу окупації на загальний стан та діяльність бібліотечних установ України.

Аналіз дослідження проблеми. Дослідження спирається на роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема наукові праці Н. Малолетової та Л. Дубровіної, О. Онищенко, С. Зворського, І. Лосієвського, І. Плахтій та інших, із іноземних дослідників можна згадати російського дослідника О. Мазурицького.

В українській історіографії тема бібліотек під час Другої Світової війни впродовж останніх 50-ти років ґрунтовно та об'єктивно не опрацьовувалася, і нині питання долі бібліотечних фондів у період війни актуалізувалося у зв'язку із початком дослідження історії культурного надбання України як незалежної держави, необхідністю виявлення втрат бібліотечного фонду, створення за наслідками дослідження електронного реєстру знищеної та вивезеної національної духовної спадщини тощо. Проблема втрат почала досліджуватися в Україні в 1990-х рр., однак поки лише на локальному рівні головних наукових бібліотек України: Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Серед величезного обсягу радянських видань із проблематики Другої світової війни окремі питання висвітлювалися лише побіжно або окреслювалися в узагальнених працях. Основну увагу було зосереджено на трьох головних питаннях:

1. Евакуація музеїв, архівів, бібліотек у внутрішні райони СРСР.
2. Збитки, заподіяні німецькими, румунськими окупантами.
3. Заходи з відновлення діяльності музеїв, архівів, бібліотек.

Так, питання долі одеських архівів побіжно висвітлено у працях В. І. Вялікова, О. Г. Мітюкова, Д. С. Щедріної [1, с. 49–50]. У дослідженнях Ковалю М. В. [1, 2] основну увагу зосереджено на збитках, які заподіяли

окупанти. Про відновлення мережі культурних закладів, історичних пам'яток Одеси йде мова в статтях В. І. Акуленка, В. М. Жабокрицького [3, с. 101–104].

Слід звернути увагу на праці Н. Малолетової та Л. Дубровіної, написані на значній кількості документальних джерел, виявлених в архівах окупаційного періоду, що зберігаються в ЦДАВО України та Державному архіві Київської області, передусім, це фонди нацистських окупаційних влад та органів місцевого самоврядування, що зберігаються у ЦДАВО України (ф. 3206 – рейхскомісара України та ф. 3676 – Оперативного штабу рейхсміністра окупованих східних областей Розенберга); Державному архіві Київської області (ф. Р-2356 – Київська міська управа; ф. Р-2412 – Музей-Архів переходової доби).

Автори концентрують свою увагу на бібліотечній політиці окупаційної влади в цілому у бібліотеках і бібліотечній справі Києва, зокрема на долі Бібліотеки Академії наук УРСР, а також комплексного бібліотечного комбінату – Центральної бібліотеки рейхскомісара України і Крайової бібліотеки, де були зібрані фонди усіх наукових бібліотек Києва, в тому числі й бібліотек вищих навчальних закладів. Водночас у згаданих працях висвітлюється також розширене коло аспектів історії бібліотек та бібліотечної справи періоду окупації, зокрема, питання матеріально-технічного стану бібліотек, розгортання робіт з обліку бібліотек та бібліотечних фондів Києва та системи Академії наук України, організація обслуговування бібліотеками окупаційної влади, книгообмін з бібліотеками й видавництвами рейху, організацію бібліотек для німців, виставок, а також масштабну діяльність щодо аналізу фондів з метою їхньої оцінки для відкриття масових бібліотек в Україні і цензурного перегляду на предмет вилучення неблагонадійної та шкідливої для рейху літератури. Розкрито й діяльність Київської міської управи та органів місцевого самоврядування в галузі бібліотечної політики, збереження кинутих напризволяще бібліотечних фондів тощо.

Іншим ґрунтовним виданням Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського є монографія О. Онищенко та Л. Дубровіної, присвячена історії Бібліотеки Академії наук у 1941–1964 рр. У монографії, що продовжує попереднє видання з історії Бібліотеки тих самих авторів за період 1918–1941 рр. (1998), послідовно розглянуто історію головної бібліотеки України – БАН УРСР (нині – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського) напередодні окупації, в евакуації, під час нацистської окупації, в останні роки війни та повоєнний період.

Характерною особливістю монографії є те, що питання вивезення культурних цінностей фундаментально розглядаються авторами у контексті загальної історії бібліотек та науки, культури, освіти у період окупації, розкривається організаційна діяльність Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, показані масштаби організації бібліотечної справи, поповнення та перерозподілу бібліотечного фонду у перші повоєнні роки, розкрито факти повернення вивезених фондів України. Це дало можливість скласти реальне уявлення про вивезені та повернені фонди бібліотеки в цілому.

У період окупації бібліотечними співробітниками проводилася робота щодо віднайдення та реєстрації державних і приватних архівів та бібліотек, залишених після евакуації в різних установах та приватних помешканнях. Так, у БАН УРСР було сконцентровано понад 100 таких бібліотек загальною кількістю понад 1,5 млн книг. Копітку роботу з перегляду, виокремлення та організації передачі бібліотечних фондів, що надійшли, наприклад, до Крайової бібліотеки під час окупації, їхнім колишнім власникам здійснювали спеціальні групи бібліотекарів одночасно з роботою по сортуванню літератури під загальним керівництвом Т. М. Марківської [6, с. 119].

Отже, історія України невіддільна від історії її бібліотек. Книжність, освіченість – одна з характерних рис українців. Грамотність широких кіл українського народу засвідчена багатьма істориками. Цього не можна було б досягти без створенної нашим народом розвинутої системи освіти і книгозберігання. Накопичені протягом багатьох століть книгозбірнями України унікальні пам'ятки відкривають широку дорогу до знань, до духовного самовдосконалення мільйонам наших співгромадян.

Список використаних джерел

1. *Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg : NS 30 [Електронний ресурс] / bearb. von Jana Blumberg ; Bundesarchiv. – Koblenz, 2004. – Режим доступу: http://startext.netbuild.de:8080/barch/MidosaseARCH/NS30_25600/index.htm.*
2. *Яковлева Л. В. Колекція мікрофільмів фашистської окупаційної адміністрації і командування вермахту в ЦДАЖР УРСР / Л. В. Яковлева, А. Й. Шевчук // Укр. іст. журн. – 1989. – № 1. – С. 155–157.*
3. *Bibliotekinaukowe w Generalnym Gubernatorstwie w latach 1939–1945. Wybór dokumentów źródłowych / wyd. i oprac. A. Mężyński przywspółpr. H. Łaskarzewskiej. – Warszawa, 2003. – 540 s.*
4. *Штаб імперського керівника (рейхсляйтера) Розенберга для окупованих східних областей м. Берлін, Київ // ЦДАВО України. – Ф. 3676. – Оп. 1. – Спр. 103.*
5. *Белоус І. О. Діяльність Бібліотеки Львівської політехніки під час німецької окупації Львова у 1941–1944 рр. / І. О. Белоус // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовт. 2012 р., Львів. – Львів : Вид-во Львів. політехн., 2012. – С. 34–43.*
6. *Штаб імперського керівника (рейхсляйтера) Розенберга для окупованих східних областей м. Берлін, Київ // ЦДАВО України. – Ф. 3676. – Оп. 1. – Спр. 26.*

Скаковська А. О., Шевченко А. А.,

студенти 2 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ЄВРОПІАНА FASHION

Європіана Fashion – це найсучасніша можливість ознайомитися з історією моди за допомогою колекцій відомих будинків мод, на прикладі таких, як Valentino, Chanel, Christian Dior, Givenchy та багатьох інших. На нашу думку, це чудова нагода подорожувати крізь століття на крилах електронних сторінок бібліотеки Європіана у пошуках інформації про моду та її розвиток.

Europeana Fashion – це мережа практик, яка складається з 22 партнерів з 12 європейських країн, які представляють провідні європейські інститути та колекції у сфері моди. Мережа найкращих практик Europeana Fashion спрямована на:

- створення естетики існуючого цифрового контенту відкритих та особистих європейських моделей колекцій, які пов'язані з модою;
- розроблення тезауруса як спеціального інструмента, взаємодію між різними видами колекцій, сприяння використанню моделі даних самого сайту електронної бібліотеки Європіана;
- створення модного порталу задля того, аби надавати доступ кожному доступ до колекцій мод по всій Європі;
- розробку інструментів та послуг для користувачів, які будуть збагачувати та доповнювати стандартні описи метаданих, а також матимуть зв'язок із джерелами відкритого контенту, такими як Вікіпедія;
- активне залучення європейської модної спільноти до музеїв, університетів та приватного сектору, підвищення обізнаності щодо найкращих практик з оцифрування, питань інтелектуальної власності та семантичної сумісності, розроблених в рамках сімейства проектів Європіана.

Найцікавіше для нас, це той факт, що ресурс Europeana Fashion об'єднує оцифровані колекції європейських установ – як приватних, так і державних.

Для тих, кого цікавить дана тема, на сайті можна досліджувати модний одяг та аксесуари, сучасні малюнки, фотографії на подіумах, ескізи, каталоги та відеоролики з музеїв та архівів по всій Європі.

Міжнародна асоціація Europeana Fashion прагне виступати в якості довідника для модних установ у Європі та у всьому світі, залучаючи музеї, приватні архіви, а також академічні установи (школи моди та академії, відділи модних досліджень тощо), щоб співпрацювати, а також зробити доступ до найбільшої кількості модного контенту та надати всім своїм членам можливість координувати та рекламувати цей контент в Інтернеті за допомогою добре налагоджених каналів соціальних медіа Europeana Fashion (European Tema, Fashion, Pinterest, Instagram) та порталу Europeana Fashion.

Міжнародна асоціація Europeana Fashion організовує щороку спеціальні заходи, як-от конференції та навчальні семінари з метою підвищення кваліфікації та навичок своїх членів з ключових тем, таких як використання нових технологій для використання спадщини моди, стандартів оцифрування та метаданих, а також щодо авторських прав.

Варто відзначити багатство модного архіву Європіана, який збирає матеріал у часі та просторі, також залучає безпосередньо з колекції та демонструє деякі з найбільш цікавих об'єктів, що висвітлюють зв'язок між минулим і теперішнім.

Функції та контент Європіани було створено, щоб він був універсально доступним користувачам та їх пристроям, Європіана намагається слідувати стандартам, що є дуже зручним для нас з вами. Європіана – це надійне джерело культурної спадщини, яку донесено до нас. У цьому ж числі Europeana Fashion з великою кількістю європейських культурних інституцій, проектів та партнерів. Це все велика частка командної праці, яку нам потрібно розширити та зберегти.

Список використаних джерел

1. Europeana Collections [Електронний ресурс] : [портал]. – Режим доступу: <https://www.europeana.eu/portal/ru>. – Назва з екрана.

Терлецька О. О.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У часи динамічних глобалізаційних змін та активного впровадження новітніх інформаційних технологій як у побутове, так і в професійне життя, одним з найважливіших напрямів роботи фахівця будь-якої галузі є підвищення кваліфікації, розвиток нових навичок та здобуття актуальних знань [2].

Інформаційно-бібліотечна сфера в даному питанні не виключення. На сьогодні бібліотека як інформаційний та культурний осередок змінює обличчя та прагне відігравати нову роль у житті кожної людини – роль «третього місця». Саме тому сучасний інформаційний працівник має приділяти велику увагу здобуттю нових умінь, які нині відходять від класичних бібліотечних технологій [1, с. 131].

Метою даної роботи є дослідження можливих шляхів розвитку та підвищення кваліфікації працівників інформаційно-бібліотечної та видавничої галузі, аналіз основних переваг цих шляхів для оптимального варіанту отримання нового досвіду та нових знань фахівцем інформаційно-бібліотечної сфери будь-якого рівня.

У процесі підвищення власної кваліфікації маємо вирізнити ті знання та навички, які спрямовані на загальний розвиток інформаційно-бібліотечного працівника, що формує його світогляд загалом та складає ерудицію, а також ті, які є більш спеціалізованими та вузькоспрямованими. У даній роботі розглядаємо шляхи отримання обох категорій знань.

Одним з мультиваріантних шляхів розширення власного професійного світогляду та підвищення кваліфікації є відвідування професійних заходів як місцевих, так і міжнародних. Проходження різноманітних тренінгів, семінарів, курсів, онлайн-курсів дають змогу кожному інформаційно-бібліотечному працівнику незалежно від посади та досвіду роботи мати змогу змінити думку про деякі аспекти власної роботи чи роботи бібліотеки як інформаційної установи загалом.

Інформаційні працівники отримують можливість відвідувати такі заходи завдяки активній діяльності Української бібліотечної асоціації (УБА), а також її секційних відділень, одним з принципів діяльності яких є сприяння професіоналізації бібліотечно-інформаційних працівників та розвитку бібліотечної професії в Україні [4]. Такі заходи організують також заклади вищої освіти, в яких здійснюється підготовка фахівців інформаційної справи та суміжних галузей на різних рівнях, а також самі бібліотеки та їхні працівники, які в межах власної професійної діяльності накопичують певний досвід, аби врешті поділитися ним з колегами з інших установ.

На кожному рівні бібліотек та інформаційних установ варто виокремлювати конкретні методичні центри, котрі найбільше знаються на сучасних тенденціях у конкретних напрямках: Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету тощо.

Проте такий шлях підвищення власної кваліфікації складніший для реалізації бібліотекарям та інформаційним працівникам, які живуть у віддалених місцевостях (селища міського типу чи села). У такому випадку ефективним рішенням стають онлайн-курси, доступні у глобальній мережі Інтернет. Онлайн-курси різноманітної тематики можна віднайти і на зарубіжних навчальних платформах (Coursera, edX, WizIQ і т.д.), і на українських (Prometheus, ВУМ, EdEra). Навчання та проходження онлайн-курсів не тільки розширюють світогляд, але й поглиблюють знання з певної тематики, сприяючи розвитку загальної ерудованості особистості.

Доречними для працівників галузі культури та інформації є навчальні онлайн-курси, розроблені у рамках міжнародної програми «Креативна Європа». Формат навчання передбачає 30-хвилинну підготовку з конкретного питання, де студент має можливість переглянути коротке відео (3–5 хвилин) англійською мовою з субтитрами, прочитати лекцію обраною мовою. На час дослідження на офіційному сайті менеджером культури пропонувались наступні курси: «Партнерство та Фандрейзинг», «Культурна журналістика», «Культура та креативність», «Комунікації», «Написання проектних заявок», «Культурна стратегія», «Адвокація», «Фінанси для креативних організацій», «Маркетинг», «Стратегічне планування», «Створення цінності в креативній економіці» та ін. За результатами тестування студент отримує іменний сертифікат [3].

Ефективним шляхом підвищення кваліфікації є також відвідування міжнародних конференцій та конгресів, на яких обговорюються нові тенденції у інформаційно-бібліотечній сфері, а також інновації, дискутуються спірні питання тощо. На таких заходах український бібліотекар має змогу проаналізувати зарубіжний досвід та зрозуміти організацію інформаційної системи інших країн. Найбільш ефективним у процесі пізнання іноземної бібліотечно-інформаційної та книговидавничої системи є професійний туризм. Відвідування інших міст, в тому числі й за кордоном, дає можливість українським інформаційним працівникам не тільки послухати чи прочитати

наукові доробки іноземних колег на професійних заходах, але й самостійно проаналізувати книжковий ринок шляхом відвідування книгарень, зрозуміти ставлення тієї чи іншої нації до книг, читання та зрозуміти рівень інформаційної грамотності у процесі особистісної комунікації.

Подібний досвід інформаційні працівники можуть здобути, відвідавши міжнародні книжкові виставки як в Україні, так і за її межами. В Україні найбільшими книжковими ярмарками та фестивалями є Львівський книжковий форум, що проходить щороку восени, та Книжковий Арсенал, що проходить щорічно у квітні-травні у Києві. Проте на сьогодні активізуються і локальні книжкові та видавничі форуми. Зокрема, такі професійні заходи вже відбулись у Вінниці («Острів Європа»), Черкасах («Черкаський книжковий фестиваль «Маестро»»), Києві (Літературний Кураж Базар) тощо.

Відвідуючи книжкові фестивалі та ярмарки закордоном, можна проаналізувати не тільки організацію видавничої та бібліотечної системи інших країн, але й визначити рівень активності вітчизняних видавців та бібліотек на міжнародному рівні. Так, можна зрозуміти, які напрямки нині найбільш цінуються на світовому рівні та яким чином у майбутньому буде розвиватись вітчизняна видавнича та інформаційна сфера. Основними перевагами відвідування подібних заходів для інформаційних працівників є генерація думки та формування розуміння про сучасні тенденції сфери, в якій фахівець задіяний щоденно, що засновується на особистих враженнях та емоціях.

Організатори подібних заходів часто виокремлюють професійну аудиторію та надають їм певні привілеї у вигляді можливості безоплатно чи зі значною знижкою відвідувати сам фестиваль, а також заходи, що проводяться у його рамках. Головною мотивацією організаторів фестивалю надавати привілеї професійній аудиторії є рекламування власного заходу задля залучення якнайбільшої кількості відвідувачів. Книжкові виставки, на яких експонуються великі та відомі видавництва, які відвідує професійна аудиторія та приходиться велика кількість відвідувачів, можна вважати найбільш успішними та рентабельними.

Всі описані шляхи та способи підвищення власної кваліфікації при комплексному застосуванні дають можливість кожному працівникові інформаційних установ чітко розуміти переваги та недоліки інформаційної системи у власній країні та закордоном, спонукають генерувати та шукати шляхи подальшого розвитку як конкретної установи, так і інформаційної, бібліотечної та видавничої системи країни загалом.

Список використаних джерел

1. Галковская Ю. Н. Современные требования к профессии библиотекаря-библиографа : исследования и тенденции / Ю. Н. Галковская // Матэрыялы міжнароднага кангрэса «500 годоў беларускага кнігадрукавання». У 2 ч. Ч. 2. XIII Міжнародныя кнігазнаўчыя чытанні, Мінск, 14-15 верасня 2017 г. – Мінск : Дзяржаўная ўстанова «Нацыянальная бібліятэка Беларусі», 2017. – С. 131–135.

2. *Інноваційні форми підвищення кваліфікації бібліотечного персоналу : метод. реком., поради / Закарпат. обл. б-ка для юнацтва ; І. М. Хмара, І. М. Палаташ. – Ужгород, 2013. – 32 с. – (Фаховий блокнот ; вип. 4).*

3. *Культура і креативність [Електронний ресурс] / CultureBridge. – Електрон. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/online-learning>. – Мова укр. – Назва з екрана. – Дата звернення: 15.09.2018.*

4. *Принципи УБА [Електронний ресурс] / Укр. бібл. асоц. – Електрон. дані. – [Київ], 2018. – Режим доступу: <https://ula.org.ua/pro-uba/principi>. – Мова укр. – Назва з екрана. – Дата звернення: 15.09.2018.*

УДК 027.6-053:004

Усенко О. В.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ: СЕРВІСИ І ПОСЛУГИ

Вперше визначення дитячої бібліотеки було наведено у матеріалі «Записка о детских библиотеках-читальнях» (1919 р.): «Дитячою бібліотекою називається бібліотека, що включає в собі книги, доступні дітям і юнацтву від 7 до 17 років. Вона повинна мати всі кращі книги на першому ступеню навчання і закінчуючи тим, що потрібно учню, що закінчує середню освіту» [1]. З тієї пори минуло майже сто років.

Сучасна дитяча бібліотека – це не просто книгосховище, це своєрідний електронний архів, який відкриває доступ до світової інформації, центр виховання інформаційної культури підростаючого покоління, який надає по-справжньому європейський сервіс в обслуговуванні користувачів.

Дитяча бібліотека сьогодні це ще й сучасний комфортний простір з високою організацією різноманітного доступу до інформації, створення зон для спілкування, відпочинку та культурно-просвітницьких заходів, цікавих ігрових просторів. Розглянемо цю тезу на прикладі діяльності Національної бібліотеки України для дітей та Херсонської ЦБС, які власне доводять, що бібліотека – це не тільки читання, це центр громадського життя, центр інноваційного розвитку.

Так, зокрема Херсонська ЦБС, щоб задовольнити потреби підростаючого покоління пропонує все більшу кількість різноманітних послуг:

- доступ до інформаційних сервісів Інтернету;
- комп'ютерний експрес-вишкіл;
- заняття з формування інформаційної культури;
- «Зроби уроки в бібліотеці»;
- мовний курс «English 1,2,3»;
- літературні сніданки для дошкільнят;
- бібліоняня;
- творчі програми, театралізовані лялькові дійства, пізнавально-розвивальні заняття;
- дитячі дні народження у бібліотеці [2].

Прикладом впровадження нових послуг стало відкриття «Шкіл юних журналістів», в яких здійснюється знайомство слухачів із принципами журналістської діяльності. Діяльність таких шкіл дає уявлення про професію журналіста. Юні журналісти поєднують стаціонарну та заочну форми навчання, теоретичні та практичні заняття: відвідують лекції та семінари, майстер-класи, індивідуальні консультації, ознайомчі зустрічі [2].

Заслуговує на увагу відкриття «Шкіл творчості» та майстер-класів при бібліотеках, наприклад, «Хенд мейд – майстерня доброти», «Відкрий у собі талант», де навчають технікам декоративно – ужиткового мистецтва: в'язання, квілінгу, паперопластики, бісероплетіння, оригамі, конструювання, малювання, що сприяє активізації творчо-художніх навичок [2]. «Hand made» у бібліотеках – це зустрічі з цікавими, творчими людьми та вивчення певного досвіду та секретів творчості, демонстрація досягнень.

Для покоління цифрової епохи дистанційне обслуговування стає визначальним. Для його забезпечення бібліотеки активно впроваджують інформаційні технології: ведуть електронні каталоги, створюють офіційні сайти, ведуть блоги. Наприклад, Національна бібліотека України для дітей створює власні електронні інтерактивні ресурси як для дітей, так і для організаторів дитячого читання (батьків, вчителів, вихователів).

Віртуальний музей рідкісних і цінних книг та «Електронна бібліотека» знайомить дітей з повнотекстовими виданнями кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. Електронний ресурс «Краща література юним читачам» (КЛЮЧ) допомагає отримати інформацію про книжки, видані в Україні, познайомити з письменниками і художниками-ілюстраторами, які присвятили свій талант дитячій літературі [4].

Також працівниками бібліотеки створено низку блогів і груп у соціальних мережах, зокрема: «НБУшка», «Маленький читайлик» (блог для дітей 9–10 років), «Психолог у бібліотеці» (блог для дітей та їх батьків), «BiblioTemaTV» (відеоблог бібліотеки) [3], які роблять процес популяризації читання та спілкування у бібліотеці більш масштабним та доступним.

У суспільстві відбуваються процеси глобалізації, інформатизації, модернізації, світ розвивається, змінюється. А отже, сучасні дитячі бібліотеки

повинні розвиватися як інформаційні центри, надаючи своїм користувачам сучасні послуги, використовуючи при цьому сучасні та доступні сервіси.

Список використаних джерел

1. Міністерство освіти України // УДАВО України. – Ф. 166. – Оп. 1. – Од. зб. 542. – Арк. 49.
2. Бібліостихія [Електронний ресурс] : Блог орг.-метод. від. Херсон. ЦБС. – Режим доступу: <http://bibliostyhiya.blogspot.com>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 18.09.2018.
3. Національна бібліотека України для дітей [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України для дітей. – Київ, 2018. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/Default>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 18.09.2018.
4. КЛЮЧ [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України для дітей. – Київ, 2018. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/key>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 18.09.2018.

УДК 016

Хоменко Г. Ю.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Макарова М. В.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат культурології

БІБЛІОГРАФІЯ МУЗИЧНИХ КОЛЕКЦІЙ ДАНІЙ: ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД

Діяльність бібліотек зі створення колекцій є однією з основних напрямів бібліотечної роботи, що сприяє збереженню національної духовної культури, історичної пам'яті народу, вихованню патріотизму. Колекції – це систематизоване зібрання творів, об'єднаних однією галуззю або темою.

У більшості світових бібліотечних колекціях окремо представлена нематеріальна культурна спадщина нації у вигляді музичних творів або нотних записів та будь-яких інших документів, які у той чи інший спосіб розкривають теоретичні, практичні та інші аспекти музичного мистецтва нації або територіальної одиниці.

Так, наприклад, Королівська бібліотека Данії має велику кількість колекцій, які в тій чи іншій мірі розкривають через документальну спадщину особливості демографічного, соціально-економічного та культурно-історичного розвитку регіону і є цінним краєзнавчим джерелом. У цьому контексті важливим є дослідження особливостей та методики ведення бібліографії музичних колекцій, які представлені у фондах Королівської бібліотеки Данії у Копенгагені.

Данська музика належить до найдавніших в Європі. Так, наприклад, до XII ст. музика Данії обмежувалася лише народними жанрами, пізніше почали зароджуватися світська і духовна музика. Починаючи з XVI ст., в Данії розвивається класична музика. Відомий композитор Карл Нільсен вважається одним з видатніших композиторів Данії. Щорічно у Копенгагені проходить джазовий фестиваль та рок-фестиваль, в якому беруть участь багато світових зірок. Саме завдяки історичному процесу формування музичної культури данська нація накопичила велику кількість матеріальних та нематеріальних документів, які розкривають особливості музичного мистецтва країни.

Велика музична колекція представлена у Чорному діаманті (дан. Den Sorte Diamant), національній бібліотеці Данії. Бібліотека збирає, зберігає і робить доступною данську музичну спадщину, представлену, в першу чергу, у вигляді заміток і нотних записів – у фізичному і цифровому вигляді. Більшість матеріалів зареєстровані в каталозі бібліотеки REX. Наразі достатньо велика кількість музичних документів оцифрована, їх можна переглядати та друкувати безпосередньо через веб-сайт бібліотеки [1].

Одним з перших, хто почав бібліографію музичних матеріалів, був Сігурд Берг (1896–1984), який працював архівістом і бібліотекарем в Музеї історії музики впродовж 1947–1982 рр. Він написав велику кількість статей, особливо про данське музичне життя, а також був редактором Данського музичного журналу протягом багатьох років. Вже в 1935 р. він почав збирати літературні посилання на данські музичні документи. Спочатку посилання створювалися за допомогою карткової системи, а в кінці 1940-х рр. Берг розробив систематичний підхід, який враховував особливості данської класифікаційної системи.

Основна робота з опису музичної спадщини Данії Бергом зупинилася приблизно в 1950 р., коли вчений сконцентрував свою увагу на бібліографії інших галузей знань. Спочатку бібліографічні картки створювалися в двох примірниках, оригінали яких у 1970 р. були передані в Музей музики, а другу копію надали у користування відділу мистецтв і культури в Копенгагенському університеті. По смерті Сігурда Берга вся бібліографія була передана в Музей музики.

З модернізацією сучасних інформаційних технологій, Королівська бібліотека запустила у лютому 2002 р. данську літературну бібліографію онлайн в мережі Інтернет, через електронний каталог REX, у співпраці з Музеєм історії музики (заснований в 1898 р.) [2], в основу бази покладено напрацювання Сігурда Берга. Таким чином, національне музичне надбання країни стало безцінним інструментом для пошуку данського матеріалу з

широкого кола тем [1]. База містить матеріали, які стосуються данської музики, а також дослідження про музичне мистецтво, написані данцями з 1950 р.

Ця бібліографія була доповнена низкою записів з музично-наукової бібліографії, опублікованої з 1993 р. у Данському щорічнику з музичних досліджень. Щорічник публікує бібліографію данської музичної літератури, переважно наукового рівня. Його окремі записи тепер включені в базу «Данська музична бібліотека Сигурда Берга» і, таким чином, доступні для пошуку в Інтернеті.

Колекція, що представлена у електронному каталозі національної бібліотеки REX, містить приблизно 20 тис. каталожних карток з особистими примітками Сигурда, якого вважають «рецензентом друкованої датської літератури про музику та балет, пов'язаних осіб, технічних та практичних проблем галузі, а також відповідних закордонних творів, за умови, що вони написані датськими авторами або стосуються датських музичних відносин» [1].

У базу входять книги, журнали, основні статті у газетах, а також представлені відгуки у часовому інтервалі з 1500 р. і приблизно до 1950 р., в той же час бібліографія поповнюється і інформацією про нову літературу з галузі. Окрім музичних книг та журналів, Берг переглянув ряд журналів, які не мають прямого відношення до музики для більш вичерпного наповнення бібліографії галузі.

Наразі бібліографія представлена у базі даних Королівської бібліотеки – REX, де можна знайти доступний електронний текст відповідно до пошуку за темою, назвою, автором тощо.

Під час створення цифрової версії бібліографії деякі картки об'єднувалися в один запис, наприклад, некролог для однієї і тієї ж музичної особи в декількох газетах, огляди і статті про людей в одній книзі, словнику або іншому довідковому творі. Таким чином, база містить близько 14 850 записів [1].

Сьогодні для України гостро постає питання щодо створення єдиної платформи електронного каталогу, який містив би електронний варіант документів, створений співпрацею не лише бібліотек, але й інформаційних установ та книжкових агенцій. Данський досвід, за більш глибокого вивчення методики ведення бібліографії музичних доробок країни та нації, може розглядатися як приклад впровадження на цифровому рівні електронного каталогу, який містив би в собі окремим блоком (каталогом або колекцією) вичерпну інформацію не лише про друковану продукцію країни, але й про бібліографію відповідно до галузі знань. Це полегшило б пошук літератури, необхідної для навчання чи наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Det Kongelige Bibliotek [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kb.dk/en/>. – Мова дат., англ. – Назва з екрана. – Дата звернення: 09.09.2017.

2. *Musikmuseet : Nationalmuseet National Museum of Denmark* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://natmus.dk/museer-og-slotte/musikmuseet/>. – Мова дат., англ. – Назва з екрана. – Дата звернення: 09.09.2017.

УДК 02:014]:659

Шкляр В. І.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

ПРОМОЦІЯ АВТОРІВ ЗАСОБАМИ РЕКОМЕНДАЦІЙНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Рекомендаційна бібліографія (РБ) – це один із видів бібліографії, що виділяється за ознакою суспільного призначення. Метою цієї діяльності є забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, її виховання та самовиховання, підвищення рівня освіченості та кваліфікації людини. Цільове призначення – різні групи читачів, які займаються самоосвітою, освітою, вихованням та пропагандою знань. Завдання рекомендаційної бібліографії полягають у формуванні, розвитку і задоволенні потреб та інтересів у поглибленні знань з економіки, літератури і мистецтва [5, с. 73; 1].

Промоція – це комплекс засобів, за допомогою яких можна поширити та популяризувати інформацію про книги або авторів, в т. ч. нерекламними засобами, який в кінцевому результаті спрямований на формування попиту. Завдяки промоції автор може набути популярності та визнання.

Створення рекомендаційного посібника передбачає плідну та довгу роботу. Важливо бути обізнаним в особливостях підбору літератури, що буде включена до покажчика, чітко виокремити читацьку адресу та інше. Також важливо обрати цікаву та нову тему для користувачів.

У межах дисципліни «Бібліографічна діяльність» нами підготовлений рекомендаційний покажчик «Твори лауреатів премії Г. К. Андерсена в перекладах українською», у якому зібрано твори лауреатів премії Г. К. Андерсена за весь період їх письменницької діяльності в перекладах українською, які є в фондах Національної бібліотеки України для дітей на

сьогоднішній день. Мета цього бібліографічного покажчика: представити видання видатних зарубіжних письменників в українському перекладі. Він включає бібліографічні описи творів письменників, які увійшли до списку лауреатів премії Г. К. Андерсена [6].

Відбір літератури було розпочато в липні 2017 р. та завершено в грудні 2017 р. При складанні бібліографічного покажчика було опрацьовано каталоги та фонди Національної бібліотеки для дітей. Покажчик вміщує 91 запис творів одинадцяти авторів, які стали лауреатами премії Г. К. Андерсена. Виокремлено 2 розділи:

1. Лауреати премії Г. К. Андерсена.
2. Переклади лауреатів премії Г. К. Андерсена.

У першому розділі в хронологічному порядку подано інформацію про авторів творів, відповідно до року отримання премії: Фардзон Е., Ліндгрєн А., Кестнер Е., Деджонг М., Янссон Т., Крюс Д., Родарі Д., Гріпе М., Нестлінгер К., Шмідт А., Гауген Т., та зазначено бібліографічний опис книги, за яку автора було нагороджено премією Г. К. Андерсена.

У другому розділі представлено всі видання лауреатів премії Г. К. Андерсена, які зберігаються у фондах Національної бібліотеки України для дітей.

Елеонор Фардзон увійшла до покажчика лише з одним оповіданням «Кошик Старенької Няні», за яке і отримала премію. Найбільше до покажчика було включено видань повістей *Астрід Ліндгрєн* – десять повістей та тридцять три їх видання у видавництвах України:

1. «Малий і Карлсон, що живе на даху»;
2. «Пеппі Довгапанчоха»;
3. «Брати Лев'яче Серце»;
4. «Расмус-волоцюга»;
5. «Карлсон прилітає знову»;
6. «Нові пригоди Карлсона, що живе на даху»;
7. «Роня, дочка розбійника»;
8. «Знаменитий детектив Блюмквіст» – за цю повість Астрід Ліндгрєн одержала премію;
9. «Діти з Гамірного»;
10. «Міо, мій Міо».

Видання повістей Астрід Ліндгрєн здійснювали видавництва «Веселка» та «Махаон-Україна». Твори А. Ліндгрєн переклала українською мовою О. Сенюк, яка була добре знайома з письменницею, бувала в неї в гостях і особисто від неї отримувала книжки для перекладу.

У покажчику представлено чотири повісті *Еріха Кестнера* та сім видань повістей:

1. «Еміль і детективи» – премія.
2. «Летючий клас»;
3. «Конференція звірів»;
4. «35 травня, або Конрад їде до Океанії».

Слід відмітити, що видавництво «Веселка» здійснило перші два українські видання повістей Еріха Кестнера.

До покажчика ввійшла одна повість *Мейндерта Деджонга*, за яку він і отримав премію – «Колесо на школі». Саме видавництво «Веселка» в 1978 р. здійснило видання цієї повісті.

Лише одну повість-казку *Туве Янссон* «Країна Мумі-тролів» включено до покажчика, і саме з цим твором Туве отримала визнання у всьому світі після отримання премії. «Видавництво Старого Лева» здійснило видання повісті-казки Туве. Найстаріше видання цієї повісті, що зберігається в фондах Національної бібліотеки України для дітей, датується 2005 роком.

До покажчика включено один роман, дві повісті та одне оповідання *Джеймса Крюса*. Саме за оповідання Джеймс отримав свою першу нагороду – премію Г. К. Андерсена. Видання його творів:

1. «Машина, що вмє говорити»;
2. «Флорентіна»;
3. «Мій прадідусь і я»;
4. «Тім Талер, або Проданий сміх».

«Веселка» в 1968 р., у рік перемоги Крюса в премії, здійснила видання роману «Тім Талер, або Проданий сміх». Всі твори Крюса, що є в фондах НБУ для дітей, видані видавництвом «Веселка».

Джанні Родарі увійшов в покажчик з одинадцятьма казками-повістями:

1. «Малим і старим про Італію і Рим»;
2. «Пригоди Цибуліно»;
3. «Планета Новорічних Ялинок» – премія.
4. «У небі і на землі»;
5. «Д. Джіп в телевізорі»;
6. «Торт у небі»;
7. «Подорож Блакитної Стріли»;
8. «Якого кольору ремесла?»;
9. «Джельсоміно в Країні Брехунів»;
10. «Принцеса Веселина»;
11. «Велика книга казок».

Видавництва, що видали твори Джанні Родарі: «Веселка», «Махаон-Україна», «Юність», «Національний книжковий проект». Видавництво «Веселка» видавало казку «Планета Новорічних Ялинок» чотири рази – 1967, 1977, 1988, 1997 рр. зі зміною складу перекладачів.

До покажчика увійшли дві казки та три видання казок *Марії Грине*:

1. «Діти складува» – премія.
2. «Ельвіс Карлсон».

Видання здійснило видавництво «Юніверс».

Шість повістей та один роман *Крістін Ньостлінгер* представлений в фондах бібліотеки та в покажчику:

1. «Пес іде в світ»;
2. «Начхати нам на огіркового короля!»;
3. «Гном у голові»;

4. «Летіть, хрущі»;
5. «Конрад, або Дитина з бляшанки» – премія.
6. «Обзивають мене Мурахоїдом»;
7. «Маргаритко, моя квітко».

Твори Крістін видають видавництва «Веселка», «Теза». Саме «Теза» перевидала повість «Конрад, або Дитина з бляшанки» чотири рази: в 2007 р. два рази з різними редакторами, у 2013 р. та 2016 р.

Енні Шмідт представлено в покажчику однією казкою, за яку і отримала премію: «Ян і Янеке». «Видавництво Жупанського» в 2012 р. здійснило видання цієї казки в серії «Лауреати Андерсенівської премії».

Одна повість *Турмуда Гаугена* включена до покажчика – «Цепелін». Саме ця повість допомогла Турмуду одержати премію Г. К. Андерсена та популяризувати свої твори у всьому світі. Видавництво «Юніверс» в серії «Лауреати Андерсенівської премії» в 2006 р. видало цю повість.

Рекомендаційний покажчик «Твори лауреатів премії Г. К. Андерсена в перекладах українською» створений з метою популяризації сучасної дитячої літератури та кращих її зразків.

Отже, рекомендаційна бібліографія є засобом промоції та популяризації книг та авторів. Такий спосіб популяризації книг є традиційним у роботі бібліотек.

Список використаних джерел

1. Балака Д. А. Про рекомендаційну бібліографію [Електронний ресурс] / Д. А. Балака ; Всенар. б-ка України при Укр. АН. – Електрон. текст. дані (1 файл : 3,60 Мб). – У Києві : 3 друк. П.-З. з ім. Леніна, 1927. – 23 с. – Електрон. копія НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2012.

2. Національна бібліотека для дітей [Електронний ресурс] : [офіц. веб-портал]. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua>. – Мова укр. – Назва з екрана.

3. Укладання рекомендаційного покажчика : метод. рек. / упоряд. О. А. Шевчук. – Вінниця : ВНАУ, 2013. – 12 с.

4. Сунцова О. Н. Рекомендательная библиография : метод. консультація / О. Н. Сунцова. – Омск, 2015. – Ч. 2 : Особенности составления библиографических пособий для детей. – 35 с.

5. Швецова-Водка Г. М. Бібліографічні ресурси України: загальна характеристика : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2000. – 205 с.

6. Переклади українською мовою творів лауреатів премії Г. К. Андерсена : рек. покажч. / Київ. ун-т імені Бориса Грінченка ; уклад. В. І. Шкляр ; ред. Л. С. Прокопенко. – Київ, 2018. – 22 с.

Щиглинська М. М.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

LIBRARIAN FASHION: СУЧАСНИЙ ІМІДЖ БІБЛІОТЕКАРЯ

У сучасному суспільстві велику роль відіграє імідж (з англ. *Image* – образ) – цілеспрямовано сформований образ кого-небудь [5]. Одним із пріоритетних напрямів розвитку бібліотечно-інформаційної сфери є створення позитивного іміджу бібліотек. Окрім оформлення будівлі, наповнення фонду, різноманітних продуктів та послуг бібліотеки, велику роль у формуванні іміджу відіграють працівники бібліотеки. Імідж цілої установи може залежати від однієї людини. Бібліотекар – візитка установи, в якій працює. Однак, як же повинен виглядати бібліотекар? Чи може бібліотекар мати татування та пірсинг?

Метою даної роботи є окреслення сучасних тенденцій дрес-коду в бібліотеках України та світу.

Мода є відображенням суспільства. Відповідно до різних політичних, соціальних, погодних чинників змінювались потреби та вподобання людей. Бібліотечна мода також наслідувала актуальні тенденції. Вона змінювалась від повсякденного міського костюму (XIII ст.), теплих шуб та жилетів (XIX ст.) до спеціальних халатів (XX ст.) [1]. У сучасну епоху консюмеризма кожен бібліотекар сам відповідає за власний вигляд. Тому питання дотримання дрес-коду є надзвичайно актуальними.

Дрес-код (англ. *dress code*) – неписане правило, регламент у одязі, який показує приналежність людини до певної професійної чи соціальної групи [2]. Сьогодні не існує документа, в якому було б закріплено чіткі правила дрес-коду для бібліотечних працівників. Прийнято вважати, що бібліотекар повинен дотримуватись правил ділового дрес-коду – діловий стиль. Для такого стилю притаманні стриманість та строгість у виборі тканин, кольорів та аксесуарів. Для чоловіків – це ділові костюми та краватки, для жінок – класичні блузи та спідниці. Також прийнятним буде повсякденний стиль (*casual*) – комфортний та красивий одяг, що не заважає рухатись.

Одним з сучасних трендів в бібліотечній сфері є залучення бібліотек до корпоративної культури. Такий досвід активно застосовується в бібліотеках

Заходу. Компонентами корпоративної культури є: філософія бібліотечної установи, її історія, місія, цілі діяльності, норма та правила, психологічний клімат тощо. Ще одним компонентом є символіка установи – корпоративний колір, герб, емблема, логотип, гімн та форма [3].

Корпоративна форма повинна бути простою, впізнаваною для того, щоб візуально можна було виділити бібліотекаря. Також форма може бути безпосередньо рекламою бібліотеки.

Яскраве волосся, пірсинг, татуювання – елементи зовнішності, які привертають увагу. Сьогодні побутує думка, що бібліотекар не повинен відволікати читачів своїм виглядом. Однак, яскрава та «нестандартна» зовнішність може навпаки зарекомендувати бібліотеку як доволі сучасну установу, яка наслідує усі сучасні тренди, та привабити читачів. Окрім стандартних видів бібліотечної реклами, бібліотекар теж може бути «живою рекламою» установи, в якій працює.

На 84-му Генеральному Конгресі ІФЛА (2018 р., Малайзія) Секція Менеджменту бібліотечних асоціацій (Management of Library Associations Section) спільно з Секцією публічних бібліотек (Public Libraries Section) та Групою інтересів нових спеціалістів (New Professionals Special Interest Group) розглядали питання зовнішнього вигляду бібліотекаря в минулому та на сучасному етапі [7].

Додатково ІФЛА закликала бібліотекарів усього світу викладати фото їх повсякденного стилю в соціальних мережах з хештегом «#librarianfashion» [6]. Активна соціально-культурна діяльність бібліотеки також може допомогти «розвіяти» стереотипи зовнішнього вигляду бібліотекарів, який закріпився у мас-медіа.

Отже, зовнішній вигляд бібліотекаря є складовою частиною іміджу бібліотеки. Дрес-код бібліотекаря може бути як визначений установою, так і бути особистою справою працівника. Одним з основних завдань сучасної бібліотечно-інформаційної галузі вважається боротьба зі стереотипами стосовно бібліотечної професії.

Список використаних джерел

1. Виставка «Библиотечный стиль: из истории костюма» [Электронный ресурс] / Б-ка АН. – Электрон. дан. – [Санкт-Петербург], 2015. – Режим доступа: http://www.rasl.ru/science/15_Exhibitions/librariystyle.php. – Язык рус. – Загл. с экрана. – Дата доступа: 14.09.2018.

2. Дрес-код [Электронный ресурс] // Wikipedia. – Электрон. дані. – Режим доступа: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Дрес-код>. – Мова укр. – Назва з екрана. – Дата звернення: 14.09.2018.

3. Кривоносова В. О. Корпоративна культура як чинник ефективної діяльності сучасної бібліотеки / В. О. Кривоносова // Таврійський вісник освіти. – 2015. – № 2. – Ч. II. – С. 255–262.

4. Мацей О. О. Імідж бібліотекаря / О. О. Мацей // Бібліотека в освітньому просторі. – 2013. – № 15. – С. 23–31.

5. *Сучасний тлумачний словник української мови : 65 000 сл. / за ред. В. В. Дубічинського. – Харків : Школа, 2006. – 1008 с.*

6. *#LibrarianFashion [Electronic resource] // IFLA New Professionals. – Electronic data. – [?], 2018. – Mode of access: <https://npsig.wordpress.com/2018/07/02/librarianfashion/>. – Eng. – The title from the screen. – Last update: 14.09.2018.*

7. *Libraries Section [Electronic resource] // IFLA. – Electronic data. – [Netherlands], 2018. – Mode of access: <https://2018.ifla.org/cfp-calls/new-professionals-with-management-of-library-associations-and-public-libraries>. – Eng. – The title from the screen. – Last update: 14.09.2018.*

УДК 026.6:004]-025.12](510)

Чжан Хао,

аспірант,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Харківська державна академія культури

Науковий керівник:

Давидова І. О.,

завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Харківської державної академії культури,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор

КИТАЙСЬКА АКАДЕМІЧНА ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА

Китайська академічна цифрова бібліотека є найпотужнішою документно-інформаційною установою країни. Її виникнення є результатом поєднання Китайської академічної бібліотечно-інформаційної системи (проект CALIS) і цифрової академічної бібліотеки Китаю та Америки (проект CADAL) у 2002 р. У документі, виданому Національною комісією розвитку і реформ та Міністерством освіти у вересні 2002 р., засвідчено, що проект створення китайсько-американської академічної цифрової бібліотеки включено в плани розвитку КНР як важливу частину системи державного «Проекту 211». Результатом проекту стало функціонування найбільшої в світі неприбуткової цифрової бібліотеки з більш ніж 2,5 млн книг китайською та англійською мовами, яка забезпечує універсальний персоніфікований інформаційний сервіс, цифрову інтеграцію наукових джерел з техніки, сільського господарства, медицини, гуманітарних, соціальних наук, мистецтва та інших дисциплін. Проект охоплює створення медіа-ресурсів з медицини, гуманітарних, соціальних наук, мистецтва та інших галузей, в тому числі образотворчого, театрального мистецтв, будівництва, архітектури, народних промислів, декоративно-прикладного мистецтва.

Основний ресурс, створений в результаті реалізації проекту CADAL, – це сукупність відсканованих книг (1,7 млн в травні 2013 р., 2,5 млн у червні 2014 р., що становить 800 000 назв в рік). Серед них: 224 тис. стародруків, 150 тис. творів художньої літератури, 150 тис. періодичних видань, 40 тис. випусків газет, 800 тис. книг, випущених після 1949 р., 320 тис. видань англійською мовою, 13 тис. наукових видань, 4 тис. відеороликів, 55 тис. аудіокниг [2]. Інформаційні колекції спрямовані на супровід навчання, підтримку наукових досліджень академічних інститутів і університетів через Інтернет. Він дозволяє усьому світу знайомитись з культурними та науковими надбаннями китайської цивілізації, вивчати та досліджувати її історію, що має велике як теоретичне, так і практичне значення.

Важливим результатом реалізації проекту є створення порталу Національної бібліотеки Китаю та Національної цифрової бібліотеки Китаю, які розміщені за однією адресою. Інтерфейс представлений двома мовами: китайською та англійською, при цьому варіанти порталу різняться інтерфейсом [1]. На порталі діє принцип «єдиного вікна» для пошуку у всіх ресурсах великої колекції електронних книг CADAL. За типами ресурсів весь цифровий контент поділено на: книги, періодичні видання, газети, дисертації, стародруки, відеоматеріали, музичні файли, мікроформи. Кожен тип ресурсів поділяється на колекції за тематичними, хронологічними та географічними параметрами. Доступ до книг залежить від статусу авторського права книги: джерела з вільним доступом, з обмеженим доступом лише для користувачів бібліотек-учасників проекту.

Нині проект CADAL охопив близько 60 китайських академічних бібліотек і об'єднав інформаційні центри провідних університетів Пекіна, Цинхуа, Фудан і Нанкін. CADAL і Китайська академічна бібліотечно-інформаційна система (CALIS) спрямовані на створення в Китаї академічної цифрової бібліотеки із передовими технологіями, потужними мультидисциплінарними, багатомовними цифровими ресурсами. Загальна мета урядового проекту CADAL полягає в створенні наукових електронних бібліотек на базі застосування можливостей сучасного цифрового простору, з потужним багатопрофільним та багатомовним мультимедійним ресурсом. Таким чином, цей унікальний китайський цифровий ресурс є яскравим підтвердженням зміни функцій академічних бібліотек з інституцій збереження інформації на сучасні потужні центри виробництва і розповсюдження цифрових інформаційних ресурсів.

Проект CADAL, який фінансується державою і курується університетом Чжецзян, є однією з важливих складових національних інноваційних систем та інформаційної інфраструктури КНР. Його масштабна реалізація та потужний соціальний ефект сприяли започаткуванню наступного проекту CADAL Project Phase II. Відповідальність за техніко-технологічну підтримку проекту з самого початку його впровадження було покладено на університет Цинхуа, який займався створенням і будівництвом проекту CERNET – першої загальнонаціональної комп'ютерної мережі у галузі освіти та досліджень в Китаї. Друга черга реалізації проекту, участь у якій беруть десятки коледжів та університетів, передбачає оцифрування понад 2,5 млн книг, а також створення системи розвинутих

мережевих сервісів. Цифрові бібліотеки більше не будуть зберігати цифрові книги, а перетворюються в «базу знань з функцією навігації» з інтеграцією текстових, аудіо-, відеоресурсів. Створені центри обробки даних по всій країні мають обслуговувати тисячі коледжів та університетів, а також академічні та культурні заклади у західному Китаї та за кордоном. Результатом другої черги впровадження проекту CADAL стане створення інформаційної інфраструктури національної інноваційної системи, яка надаватиме громадськості багатодисциплінарний багатомовний масив цифрових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Коновал Л. В. *Досвід національних цифрових бібліотечних проєктів країн Сходу у контексті формування електронної бібліотеки «Україніка»* / Л. В. Коновал // *Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору : міжнар. наук. конф., 4–6 жовт. 2016 р. – Електрон. вид. – Київ : НБУВ, 2016.*

2. Chen Huang. *The China Academic Digital Associative Library (CADAL)* [Electronic resource] / Chen Huang, Helen F. Xue // *Academic Library Development and Administration in China. – 2017. – S. 20–30.*

3. *Startup Ceremony for the «CADAL Project, Phase II» Was Held at Zhejiang University* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rd.zju.edu.cn/en/index.php?c=main&a=detail&id=75>. – Last accessed: 20.08.2018.

Розділ II
ІНФОРМАЦІЙНА СПРАВА

УДК 021:070=161.2

Боярин А. А.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Поліщук Т. І.,

старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка

**БІБЛІОТЕЧНА ЖУРНАЛІСТИКА ЯК НОВА СКЛАДОВА
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА
(НА ПРИКЛАДІ БІБЛІОТЕКИ НМАУ ІМ. П.І. ЧАЙКОВСЬКОГО)**

Бібліотеки були і залишаються одним з найбільших культурних надбань людства. В сучасному медіасвіті роль та функції бібліотеки постійно розширюються. Із книгозбірень вони перетворюються на інформаційні центри та об'єднують громади навколо себе. Однією із складових сучасної бібліотеки є бібліотечна журналістика як новий перспективний вид діяльності. Певним чином, даний вид діяльності був притаманний бібліотекам завжди, але помітний розвиток журналістського напрямку розгорнувся в українських бібліотеках близько 10-ти років тому [1, с. 48], з розвитком медіа та автоматизацією суспільства. Через стрімкий технічний розвиток користувачів та потребу якісної підтримки інформаційного середовища бібліотеками, бібліотечна журналістика сьогодні виходить на новий рівень [5, с. 246]. Тобто, окрім так звичних нам преси, радіо та телебачення, особливо активно використовуються сучасні медіа.

Метою даного дослідження є розглянути перспективи розвитку елементів журналістської діяльності в сучасній бібліотеці та проілюструвати деякі з них на прикладі Бібліотеки НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Розуміючи те, як стрімко розвивається суспільство та навколишній світ, однієї автоматизації для підтримки бібліотечно-інформаційного середовища вже недостатньо, тому для популяризації його діяльності на допомогу приходить медіапідтримка бібліотеки. Бібліотечна журналістика не тільки підсилює інтерес потенційних користувачів, а й відкриває нові цікаві напрями розвитку та розширення діяльності бібліотеки, використовуючи нові методи роботи з читачем та громадою. Невід'ємною складовою роботи бібліотеки у сфері бібліотечної журналістики є інформаційна підтримка офіційного веб-сайту та сторінок бібліотеки у соціальних мережах, зокрема, Facebook/Фейсбук

та Instagram/Інстаграм. У популяризації роботи Бібліотеки НМАУ ім. П. І. Чайковського достатньо дієвими є обидві ці платформи, хоч і спрямовані на різне коло читачів.

Фейсбук-сторінка бібліотеки [3] більш цікава користувачам середнього віку, тому контент там має значне науково-публіцистичне підґрунтя, а Інстаграм [2] зорієнтовано на молодь, отже, характер дописів в цій мережі розважально-інформативний з використанням фото- та відеоконтенту. Використання цих мереж дає можливість швидко інформувати користувачів (зміна графіку роботи, санітарний день, нові надходження, наочні виставки та цікаві зустрічі); ефективно рекламувати бібліотечну роботу та отримувати зворотній зв'язок, тобто можливість спілкуватися з користувачем щодо будь-яких деталей сфери діяльності бібліотеки [5].

Ще одним з цікавих та корисних досвідів роботи є інтерв'ю на радіо і телеканалах. Даний вид діяльності можна використовувати для популяризації професії, читання тощо. На жаль, телеканали нечасто запрошують в ефір спеціалістів інформаційної та бібліотечної справи, тому бібліотечна журналістика і є потребою часу. Однак, після ефіру на телеканалі «ЦК» (Центральний канал), де автор була гостем програми про професію, активність та інтерес серед користувачів помітно зросли. Ефір відкрив перед ними інший бік бібліотечної роботи, спала «завіса» нудного та невідомого і професія бібліотекаря стала прозорішою, зрозумілішою та цікавішою [4].

Отже, сучасна бібліотека вже давно відходить від формату простої «книгозбірні/архіву», а потенціал бібліотечної сфери дозволяє нам використовувати безліч напрямів роботи в інформаційному середовищі. Пропаганда бібліотечної діяльності необхідна, корисна та дієва у випадку, коли це зроблено якісно й інформативно. Тому за допомогою бібліотечної журналістики є можливість вдосконалювати будь-яку сферу нашої роботи: залучення користувачів, популяризація професії та читання, любов до книги, інформаційна підтримка громадськості тощо.

Список використаних джерел

1. Косачова О. Основні тенденції становлення бібліотечної журналістики в Україні / О. Косачова // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 5. – С. 48–51.

2. *nmau_lib* [Електронний ресурс] : Бібліотека НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Режим доступу: https://www.instagram.com/nmau_lib. – Назва з екрана.

3. Бібліотека НМАУ ім. П. І. Чайковського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/nmaulib/>. – Назва з екрана.

4. До 100 річчя бібліотеки імені Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=YMmj_ugkTdQ. – Назва з екрана.

5. Блогінг і бібліотечна журналістика. Бібліоблогосфера / авт.-уклад. В. В. Сафонова // Бібліотечна журналістика : метод. матеріали до курсу /

М-во культури України, Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харків. обл. від-ня (філія) ВГО «Укр. бібл. асоц.» ; [уклад.: Л. В. Глазунова, С. М. Миценко]. – Харків, 2015. – С. 246–249. – Бібліогр. наприкін. ст.

УДК 02:004

Гончаренко М. А.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Ісаєнко О. О.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат історичних наук

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 ДЛЯ БІБЛІОТЕК ТА КОРИСТУВАЧІВ

Останнім часом веб-додатки витісняють інстальоване ПЗ, оскільки вони доступні з будь-якого комп'ютера, швидкість Інтернету дозволяє працювати без зайвих проблем, для їх функціонування потрібен лише браузер та вони не створюють ніякого навантаження на пристрій користувача, тому що всі вираховування проводяться на сервері. Останнє десятиліття – це новий етап розвитку веб-технологій та Інтернету під назвою Веб 2.0. Однією з його рис є поява композитних веб-додатків, які інакше називаються mashup.

Такий підхід до побудови додатків став можливим завдяки сервіс-орієнтованій архітектурі програмного забезпечення. Mashup використовує інструментарії двох або більше сервісів та, використовуючи їх функціональність, створює новий. Це дало великий поштовх до розвитку різних ресурсів, зокрема соціального напрямку. В наукових дослідженнях такий підхід застосовується нечасто, тому що має малу цільову аудиторію, хоча має великий потенціал. Зазвичай, розробка програмного забезпечення для науки займає більше часу, оскільки потребує реалізації складніших алгоритмів.

Саме тому розробка окремих незалежних 10 компонентів з відкритим програмним інтерфейсом та поєднання їх у mashup має великий потенціал для використання у наукових дослідженнях, такий підхід дозволяє легше розробити складний сервіс.

Використання інтернет-технологій в бібліотеках є наразі обов'язковим для кожного фахівця. Бібліотекарі повинні не лише орієнтуватися в питаннях інформаційно-комунікаційних ресурсів та технологій, зокрема Інтернет, але й застосовувати ці знання на практиці.

В останні десятиліття світ переживає перехід від Індустріального до Інформаційного суспільства, в якому головними продуктами виробництва стають інформація та знання. Характерними рисами інформаційного суспільства є:

- збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства;
- зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті;
- зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних та господарських взаємовідносинах;
- створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей та їх доступ до світових інформаційних ресурсів, а також задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг.

Роль бібліотек в інформаційному суспільстві надзвичайно важлива, адже традиційно бібліотеки є потужними центрами не тільки збереження, а й створення та використання інформаційних ресурсів, і ця роль лише посилюється з розвитком інформаційно-комп'ютерних технологій: Інтернет, і особливо Веб.

Основу Веб 2.0 складає, передусім, ідеологія, коли змінюється центр тяжіння, в основі якого – користувач, його знання та інформація, що він привносить в мережу. Таким чином, Інтернет вже нині є складними та багаторівневими комунікаціями користувачів (міжособистісними, професійними, тематичними, географічними, політичними, розважальними тощо).

Головною особливістю Веб 2.0 є покращення та пришвидшення взаємодії веб-сайтів з користувачами, що призвело до стрімкого зростання активності користувачів. Це проявилось в:

- участі в інтернет-спільнотах (зокрема, форумах);
- розміщенні коментарів на сайтах;
- веденні персональних журналів (блогів);
- розміщенні посилань у WWW.

Веб 2.0 запровадив активний обмін даними, зокрема:

- експорт новин між сайтами;
- активну агрегацію інформації з сайтів;
- використання API для відокремлення даних сайту від самого сайту.

З точки зору реалізації сайтів, Веб 2.0 підвищує вимоги до простоти та зручності сайтів для звичайних користувачів та націлений на стрімке падіння кваліфікації користувачів у близькому майбутньому.

На передній план виноситься дотримання переліку стандартів та узгоджень (W3C). Це зокрема:

- стандарти візуального оформлення та функціональності сайтів;
- типові вимоги (SEO) пошукових систем;
- стандарти XML та відкритого інформаційного обміну.

З іншого боку, у Веб 2.0 понизилися:

- вимоги до «яскравості» та «креативності» дизайну та наповнення;
- потреби в комплексних веб-сайтах (порталах);
- значення офлайн-реклами;
- бізнес-інтерес до великих проектів.

Таким чином, Веб 2.0 зафіксував перехід WWW від одиничних дорогих комплексних рішень до сильнотипізованих, дешевих, легких у використанні сайтів з можливістю ефективного обміну інформацією.

Основними причинами такого переходу стали:

- критична нестача якісного інформаційного наповнення;
- потреба активного самовисловлювання користувача в WWW;
- розвиток технологій пошуку та агрегації інформації в WWW.

Перехід до комплексу технологій Веб 2.0 має такі наслідки для глобального інформаційного середовища WWW:

- успішність проекту визначається рівнем активного спілкування користувачів проекту та рівнем якості інформаційного наповнення;
- сайти можуть досягати високої успішності та рентабельності без великих капіталовкладень, коштом вдалого позиціонування у WWW;
- окремі користувачі WWW можуть досягати значних успіхів у реалізації своїх ділових та творчих планів у WWW без наявності власних сайтів;
- поняття персонального сайту поступається поняттям «блог», «авторська рубрика».

Список використаних джерел

1. Багрова И. Ю. Библиотечно-информационная профессия за рубежом: современное состояние, проблемы, перспективы : (обзор по материалам отечественной и зарубежной англоязычной литературы 2006–2008 гг.) / И. Ю. Багрова. – Москва, 2009. – 31 с.

2. Бейліс Л. І. Бібліотекознавство в парадигмі наук соціально-комунікативного циклу: до проблеми бібліотечного дискурсу [Електронний ресурс] / Л. І. Бейліс. – Електрон. текст. дані. – 2010. – № 2. – С. 11–16.

3. Бернерс-Лі Т. Заснування павутини: з чого починалася і до чого прийде Всесвітня мережа / Тім Бернерс-Лі, М. Фічетті ; пер. з англ. А. Іценка. – Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. – 207 с.

4. Грабар Н. Г. Комунікативна компетентність бібліотекаря в процесі проведення ігрових заходів / Н. Г. Грабар // Вісн. Харків. держ. акад. культури. – 2010. – Вип. 29. – С. 25.

5. Іванова С. М. Проблема підвищення інформаційної грамотності працівників бібліотеки [Електронний ресурс] / С. М. Іванова // Інформ. технології і засоби навчання. – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>. – Назва з екрана.

6. Вчитись ніколи не пізно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://olenaprociv.blogspot.com/2010/09/20.html>. – Назва з екрана.

7. Мар'їна О. Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії / О. Мар'їна // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 8. – С. 19–21.

8. Мар'їна О. Веб-технології в бібліотеках: нові можливості розвитку комунікаційного середовища / О. Мар'їна // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 36. – С. 105–114.

9. Солов'яненко Д. Бібліотека-2.0: Концепція бібліотеки другого покоління / Д. Солов'яненко // Бібл. вісн. – 2007. – № 5. – С. 10–20.

10. Сучасна бібліотека: технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: метод. матеріали / Департамент культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка ; ред.-уклад. Н. М. Грачова. – Харків : ХОУНБ, 2013. – 21 с.

11. Фрідман Т. Л. Світ плаский!: глобалізований світ у XXI столітті : [пер. з англ.] / Томас Л. Фрідман. – [Харків] : Акта, [2008]. – 675 с.

12. Ярошенко Т. О. Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0: виклики часу / Т. О. Ярошенко // Бібл. планета. – 2011. – № 1. – С. 17–22.

13. Ястребцева Е. Хочу шагать в ногу со временем! [Электронный ресурс] / Елена Ястребцева // Школьный сектор. – 2010. – 14 янв. – Режим доступа: <http://school-sector.relarn.ru/wps/?p=1182>. – Загл. с экрана.

УДК 02:004]:316.3

Даценко Д. В.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Ісаєнко О. О.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат історичних наук

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ БІБЛІОТЕКИ

Кожен день бібліотеки відвідують близько півсотні людей. Набагато більше «віддалених» користувачів відвідують сайт та користуються ресурсами бібліотеки. І все ж, головною проблемою залишається питання, як бібліотеці залишитися на вершині розвитку технологій.

Технологія змінила обличчя бібліотек та продовжує змінювати те, як ми працюємо та як надаємо послуги користувачам бібліотеки. В сучасному світі у розвитку книгознавчої та інформаційної галузі основна увага приділяється персональним стратегіям, котрі можна відстежувати, щоб йти «в ногу» з тенденціями, які з'являються в технологіях та пропонують варіанти того, як ви можете врахувати ці тенденції в розвитку своєї бібліотеки.

У даний час ми знаходимося в середині глобального інноваційного циклу під назвою «Digital Revolution». Цифрова революція – це перехід від механічної та аналогової електронної технології до цифрової електроніки, котра почалася з кінця 1950 р. з прийняття та розповсюдження цифрових комп'ютерів, що продовжується донині. У час цифрової революції відбулися численні зміни, в тому числі, й персональні комп'ютери, Інтернет та мобільні гаджети. Деякі спостерігачі за тенденціями передбачають початок епохи пост-ПК. Вони бачать зниження традиційних продаж комп'ютерів та ноутбуків і збільшення кількості мобільних пристроїв та інших гаджетів.

Оскільки технології продовжують стрімко розвиватися, співробітники бібліотеки повинні залишатися на верхівці технологічних тенденцій, усвідомлюючи зміни та зберігаючи свої технологічні навички на найбільш актуальному рівні. Дотримуючись технологічних тенденцій та актуалізуючи свої знання та вміння, працівникам бібліотеки буде легше залучити користувачів до бібліотек.

Багатьом користувачам інформаційної продукції подобається сучасний світ технологій, що швидко розвиваються, їх спонукають нововведення та захоплюють новітні інформаційні технологічні інструменти. Доволі багато й тих, кому не до душі активно користуватися новими технологіями, віддаючи перевагу перевіреним інструментам і послугам, які надає бібліотека.

Ці дві крайнощі можна сприйняти, як дві сторони «спектру прийняття технологій». Сучасні бібліотеки з усього світу активно впроваджують нові технології, не забуваючи при цьому зберігати та надавати послуги в традиційному вигляді. Швидкі зміни технологій спостерігаються в багатьох аспектах повсякденного життя, включаючи зміну інструментів передачі інформації.

Комп'ютеризовані бібліотечні процеси мають ряд переваг над традиційними:

- при одноразовому опрацюванні документа можливе багаторазове та багатоспективне його використання, швидкість та зручність пошуку та передачі інформація, економічність;

- повніше задовольняються інформаційні запити користувачів бібліотек, оскільки інформація отримується незалежно від часу та місця її знаходження;

- суттєво збільшується оперативність надання користувачам необхідного інформування;

- для більшості користувачів електронна форма є єдиною можливістю отримати потрібний документ;

- формується новий імідж бібліотеки, яка надає інформацію не тільки у друкованому вигляді, але й на нетрадиційних носіях, зростає соціальне значення бібліотечної діяльності;

- підвищується рівень інформаційної культури та комп'ютерної грамотності як користувачів, так і бібліотекаря, а це має не тільки прикладну користь, але й ширше значення, оскільки людина з високим рівнем інформаційної культури легше орієнтується в мінливому світі, не боїться новацій, змін [2, с. 51].

Залучення користувачів до своєї бібліотеки на інноваційному рівні є досить важким але цікавим процесом. Кожну інформацію треба вміти правильно використовувати, звідси й виникає питання для бібліотекарів, як потрібно використовувати оновлення. Прикладом цього може бути написання повідомлень у блогах та створення мобільного додатку бібліотеки.

Для кращого рекламування послуг та нових надходжень користувачі бібліотек (студенти, аспіранти) в бібліотечні розділи веб-сайту пропонують включати блог, в якому персонал буде публікувати оновлену інформацію про бібліотеку, програми, події, інформацію про нових авторів та інше, в доступній цікавій формі та простою мовою. Своєрідним блогом також може вважатися сторінка на Facebook, Tumblr, Instagram, створення відео на YouTube та ін.

Статистика популярних сторінок бібліотек в Instagram.

 nypl The New York Public Library	1,062 posts 68.9k followers 357 following	 cheshirelibrary CPL CHESHIRE PUBLIC LIBRARY Cheshire Library	694 posts 790 followers 428 following
 Losangeleslibrary Los Angeles Public Library	660 posts 4,136 followers 256 following	 campbelltowncitylibrary Campbelltown City Library	401 posts 683 followers 487 following
 viborgbibliotekerne Viborg Bibliotekerne	314 posts 877 followers 1,220 following		

Створення мобільного додатку по типу електронної бібліотеки також буде підвищувати користування бібліотекою, бібліотечною продукцією, з однією лише змінною, користувачі працюватимуть віддалено.

Студенти розглядають таке нове читацьке середовище як найзручніший варіант ознайомлення з документами, що надає бібліотека. Воно має численні переваги та непогані перспективи розвитку та розповсюдження інформації, включає в себе такі важливі аспекти, як зручність, естетику, можливість коментувати, ділитися та зберігати швидко, легко та в будь-якому місці, де є Інтернет або мобільний зв'язок.

Завантажені і потокові медіафайли сприяють популяризації бібліотек серед користувачів інформаційної продукції. Бібліотечні працівники активно переводять свій фонд в електронний вигляд та надають доступ читачам. Звичайно, створення колекції електронних книг для бібліотеки з глибиною та розміром, необхідними для забезпечення інформаційними продуктами усіх бажаючих читачів, є досить дорогим, але об'єктивно ефективним.

У даний час у мережі Інтернет представлена велика кількість публічних та наукових бібліотек. Однак, переважна більшість з них обмежується лише розміщенням електронного каталогу, за допомогою якого можна тільки переконатися в наявності необхідного матеріалу в бібліотеці. Найчастіше цей електронний каталог є неповним, малофункціональним та незручним з точки зору користувача, викликаючи неприйняття у відвідувачів сервера бібліотеки.

Отже, роль бібліотекаря розширюється, і, будучи в змозі включити нові набори навичок в систему «користувач-бібліотекар», стане розумним рішенням питання популяризації бібліотеки, яка дійсно розвивається в сучасному технологічному середовищі. Однак, у зв'язку з інтегрованістю життєдіяльності бібліотеки і автоматизацією всіх процесів, потрібно розглядати і структури управління, котрі повинні адекватно реагувати на існуючі зміни для підтримки відповідного рівня діяльності бібліотеки.

Список використаних джерел

1. Кобзаренко А. *Бібліотеки: нові часи, нові можливості* / А. Кобзаренко // *Бібл. планета.* – 2012. – № 2. – С. 30–32.
2. Красножон В. *Ком'ютерні технології в інформаційно-бібліографічній роботі бібліотек* / В. Красножон // *Основні аспекти та прогресивні технології діяльності бібліотек.* – Київ, 2011. – С. 46–51.

УДК 004:334.72(477)

Левак А. В.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Ісаєнко О. О.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат історичних наук

ПРОБЛЕМА ДОВГОСТРОКОВОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження визначеної теми пов'язана з тим фактом, що процес збереження інформації стає обов'язковим для організаційних інформаційних процесів суспільства. Аналіз наукової літератури свідчить про значну кількість досліджень сучасних українських і зарубіжних науковців, присвячених поняттям «інформація» та «збереження». У працях таких фахівців,

як А. Сіленко, І. Кочових, визначено сутність поняття «інформація», дослідники В. Путятин, В. Петров, Л. Крючина розкривають поняття «реєстрація» та обґрунтовують вплив суспільства та науково-технічного процесу на розвиток проблем у сфері реєстрації. Питанням інформаційної безпеки присвячені дослідження таких вітчизняних науковців: Г. С. Гриджука, Б. А. Кормича, В. Л. Гевко, а також російських учених, таких як Е. Б. Белов, В. П. Лось, Р. В. Мещеряков, А. А. Шелупанов.

Метою нашого дослідження є визначення сутності процесів збереження нових форм інформаційного представлення документів.

Варто почати з того що, багато науковців розглядають поняття «інформація» як філософську категорію. Академік В. Глушков зазначав: «Інформація в найширшому її розумінні являється мірою неоднорідності розподілення матерії і енергії в просторі та часі, мірою змін, які супроводжують всі процеси, що відбуваються в світі. Інформацію несуть в собі не тільки наповнені літерами сторінки книг або людська мова, але й сонячне світло, схили гір, шум водоспадів, шелест листя» [1].

Найбільш вдале визначення інформації, на нашу думку, дав І. Кочових: «Інформація – це позначення стримування, одержаного із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього й пристосовування до нього наших почуттів. Процес одержання й використання інформації є процесом нашого пристосування до випадків зовнішнього середовища й нашої життєдіяльності в цьому середовищі» [3, с. 17].

Щодо терміну зберігання інформації пропонуємо розглянути два визначення:

1. Забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

2. Комплекс заходів, спрямований на забезпечення збереження повноти і цілісності сформованих даних про певну інформацію, створення і підтримання належних умов для їх використання, а також запобігання несанкціонованому доступу, поширенню і використанню.

Щодо терміну реєстрація, то варто зазначити, що цей термін також постійно змінюється та доповнюється. А. Красовська пропонує таке визначення терміну «реєстрація» – запис, фіксація фактів або явищ з метою обліку та надання їм статусу офіційно визнаних актів (реєстрація народження або шлюбу); внесення в список, в книгу обліку [4]. Автор визначає, що мета державної реєстрації – це превентивний (попередній) контроль за законністю набуття, зміни чи припинення підприємницької правосуб'єктності [4].

Особливе місце в організації нових інформаційних технологій займає комп'ютер, який створює широкі можливості для нагромадження необхідної інформації (запис в пам'ять рефератів книг, статей, доповідей, результатів досліджень), забезпечення аналітичної обробки великих масивів даних, пересилання інформації та її збереження в електронному вигляді тощо.

Основою нових інформаційних технологій є такі досягнення:

1. Поява нового середовища нагромадження інформації на фізичних носіях (магнітні стрічки, мікрофільми, магнітні та оптичні диски, напівпровідникові пристрої тощо);

2. Розвиток засобів зв'язку, що забезпечують доставку інформації практично в будь-яку точку земної кулі без обмежень у часі та просторі, та масове охоплення населення засобами зв'язку (радіо, телебачення, мережі передачі даних, супутниковий зв'язок, телефонна мережа);

3. Можливість автоматизованої обробки даних за допомогою комп'ютера згідно з заданим алгоритмом.

Збереження нових форм інформації базується на нових технологіях обробки, поширення, створення інформації, широкому застосуванні персональної комп'ютерної техніки, і в основу покладені три основні принципи: інтегрованість, гнучкість, інтерактивність. Інтегрованість забезпечує комплексний підхід до розв'язання поставлених завдань за рахунок об'єднання можливостей, як технічних, так і програмних засобів. Гнучкість дозволяє динамічно і невеликими зусиллями виконувати поставлені завдання. Інтерактивність, в свою чергу, дозволяє динамічно переналагоджувати завдання з врахуванням конкретних вимог.

Важливим аспектом проблематики збереження даних є поява нових носіїв інформації. Кожен носій має різні характеристики та параметри і потрібні спеціальні прилади, які б могли зчитувати та відображати ці дані. В останні роки широке застосування знаходять автоматизовані системи обробки інформації та управління, до класу яких відносяться сучасні пілотажно-навігаційні комплекси, радіолокаційні комплекси і системи виявлення та визначення координат об'єктів, електронно-оптичні системи виявлення й цілевказівки, територіальні автоматизовані системи повітряно-морського і наземного спостереження, бортові, інформаційно-керуючі системи.

В Україні цим напрямом діяльності займається Інститут проблем реєстрації інформації НАН України. Науковці ІПРІ НАН України заглиблюються в інформаційні процеси, визначають інформаційні категорії та математично розраховують категоріально-понятійний апарат діяльності, активно пишуть статті та наукові роботи, інститут випускає декілька наукових журналів, створюються нові програми та розробки.

Основні напрями наукової діяльності інституту:

✓ створення технології довгострокового зберігання цифрової інформації;

✓ теоретичні основи та прикладні методи створення комп'ютерних інформаційно-аналітичних систем, дослідження та розробка методів захисту інформації в комп'ютерних системах і мережах;

✓ методи та системи підтримки прийняття рішень.

Теоретичні результати наукових досліджень фахівців ІПРІ НАН України були використані при створенні Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій, системи інформаційно-аналітичного забезпечення Ради національної безпеки й оборони України, системи національних електронних інформаційних ресурсів, розробці концепції інформаційно-аналітичної системи потенційно небезпечних об'єктів поводження з радіоактивними відходами в зоні відчуження Чорнобильської АЕС. Співробітниками інституту проведений аналіз існуючого стану

інформатизації України та засобів захисту інформації в системах різного призначення; сформульовані вимоги до інформаційної безпеки комп'ютерної інфраструктури України, концептуальні засади державної політики України в інформаційній сфері.

Інформаційні технології в сучасному житті є невід'ємною складовою інфраструктури людства. Вони дають основу технологічному та соціальному поступу, економічній конкурентоспроможності держави, міжнародному розподілу праці, становленню демократичних інститутів. Отож, ІТ трансформувалися із технологічного чинника розвитку у найважливіший елемент функціонування сучасності. За такої видозміни їх втілення в подальшому реалізується не тільки в науково-технічній галузі, але й в соціально-економічних і правових умовах, в яких вони існують.

Вважаємо, що актуальними питаннями для подальших досліджень залишаються проблеми довгострокового зберігання цифрової інформації та розроблення гнучких інформаційно-аналітичних систем, тому і вивчення багатоаспектної діяльності інформаційних установ України може продовжуватися і стати об'єктом окремого дослідження.

Список використаних джерел

1. Глушков В. М. Мышление и кибернетика / В. М. Глушков // *Вопросы философии*. – 1963. – № 1. – С. 36–68.

2. Додонов В. А. *Методологія системного проектування і розробки автоматизованих систем обробки інформації і управління* / В. А. Додонов // *Реєстрація, зберігання і обробка даних*. – 2007. – Т. 9, № 4. – С. 91–106. – *Бібліогр.*: 9 назв.

3. Кочових І. *Головний Закон Всесвіту* / І. Кочових. – Вінниця : Антекс, 2001. – 48 с.

4. Красовська А. *Державна реєстрація як умова реалізації права на підприємництво в Україні* / А. Красовська // *Підприємництво, господарство та право*. – 2002. – № 7. – С. 62–64.

5. Тарасенко Р. Б. *Інформаційне право : навч.-метод. посіб.* / Р. Б. Тарасенко. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – 2010. – 512 с.

6. Шнирко О. С. *Національний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і конкурентоспроможність* / О. С. Шнирко // *Економіка і прогнозування*. – 2007. – № 1. – С. 116–129.

Лісова О. А.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність»,

Рівненський державний гуманітарний університет

Науковий керівник:

Костенко М.С.,

старший викладач кафедри документальних комунікацій і бібліотечної справи

Рівненського державного гуманітарного університету

ВІТЧИЗНЯНИЙ ПОТІК ЖУРНАЛЬНИХ СТАТЕЙ З ПИТАНЬ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА 2012–2016 РР. ЯК ОБ’ЄКТ БІБЛІОМЕТРИЧНОГО АНАЛІЗУ

У сучасних умовах активізується пошук нових підходів до інформаційного забезпечення, зростає суспільна роль інформаційних ресурсів, важливе місце серед яких посідають галузеві документні потоки. Документний потік (ДП) визначається дослідниками як змінна в часі кількість документів, що знаходяться в постійному русі, динаміці. Як будь-яка система, ДП являє собою сукупність взаємопов’язаних елементів і тому йому притаманна своя структура: авторська, географічна, видавнича, тематична, типовидова, мовна тощо. Вивчення документних потоків як складової інформаційного потенціалу країни дає можливість визначити перспективи пріоритетних напрямів досліджень в різноманітних сферах, популяризації галузевих знань тощо.

Бібліометричний аналіз галузевого ДП надає можливість своєчасного реагування на зміни й прийняття адекватних рішень стосовно перспективних напрямів оптимізації інформаційного забезпечення галузі. Аналіз кількісних параметрів певного галузевого ДП дозволяє виявити притаманні йому закономірності та, при потребі, здійснити його моделювання. Найбільш адекватними джерелами для бібліометричних досліджень є бібліографічні бази даних або традиційні інформаційні джерела, використовуючи які можна прослідкувати динаміку розвитку документних потоків, а також їхні характерні риси. Пошукові можливості баз даних дозволяють швидко отримати результати досліджень з усіх параметрів бібліометричного аналізу репертуару видань (тематичного, географічного, типовидового, авторського тощо).

Підґрунтя проведеного нами бібліометричного дослідження потоку журнальних та публікацій з продовжуваних видань з проблем документознавства склала база даних державної бібліографії України (державні поточні бібліографічні покажчики) «Літопис журнальних статей». Основною одиницею бібліометричного аналізу ДП став документ – стаття з журналу або продовжуваного видання. Сумарний обсяг виявленого потоку статей з проблем документознавства за період 2012–2016 рр. становить 162 документи.

Кількісний обсяг річних документних потоків документознавчої тематики такий: у 2012 р. – 36 статей; у 2013 р. – 37, у 2014 р. – 45, у 2015 р. – 16 та у 2016 р. – 28.

Отримані за результатами бібліометричного аналізу зазначеного ДП дані засвідчують значну нерівномірність наповнення публікаціями різного роду його структур. Найбільшою мірою це стосується тематичної структури потоку статей. Зокрема, нами було встановлено, що серед статей за весь досліджуваний період переважає тема «Метричні дослідження в документознавстві». Значна увага дослідників зосереджується також на проблемах електронного документа. Досить популярною серед авторів є проблематика комп'ютерних технологій роботи з документами. Не меншою є також частка статей, що стосуються проблем фахової підготовки за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність». Входить до кола наукових інтересів багатьох дослідників також тематика вивчення документних потоків небібліометричними методами. Загальні проблеми науки про документ цікавили дослідників впродовж досліджуваного періоду за винятком 2015–2016 рр.

Натомість час від часу виходили в світ поодинокі статті, що охоплювали і теоретичні, і методичні, і прикладні аспекти науки про документ. Зокрема, це питання матеріальної та інформаційної складової документа, типології видань, класифікації документа тощо.

Мовна структура проаналізованого ДП сформована переважно україномовними статтями із незначним додаванням статей російською мовою.

Проаналізувавши ареал розсіяння статей у вітчизняних серіальних виданнях, ми дійшли висновку, що лідером у випуску статей з широкого кола питань науки про документ за весь період вивчення та в межах окремих років залишається журнал «Вісник Книжкової палати». Крім того, досить активно публікує документознавчі розвідки продовжуваний збірник «Термінологія документознавства та суміжних наукових дисциплін», але сконцентровані вони виключно у збірниках 2013–2014 рр. Натомість у журналі «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія» подібні статті виходили майже щорічно, хоча й у дещо меншій кількості. Схожий характер має випуск галузевих публікацій у збірнику «Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського». У той же час існує ціла низка періодичних і продовжуваних видань, в яких було опубліковано поодинокі статті за весь досліджуваний період та в межах окремих років. Переважно це серіальні видання з суміжних або недотичних дисциплін чи «вісники» навчальних та наукових закладів.

Підсумовуючи викладене, зазначимо:

1. Значущість галузевого ДП для адекватного забезпечення профільних інформаційних потреб обумовлює необхідність постійного його бібліометричного аналізу. Доцільним та обов'язковим у цьому випадку є створення відповідних баз даних, що забезпечуватимуть можливість оперативного реагування на виявлені в процесі дослідження тенденції розвитку ДП.

2. Перспективним напрямом подальшого вивчення стану інформаційного забезпечення науки про документ та галузевих документних потоків як засобів інформаційного забезпечення є вебметричний аналіз потоку електронних документів галузевої проблематики.

УДК 316.7

Ломачинський Б. Г.,

студент 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО АНАЛІТИКА

Актуальність проблеми. Активний розвиток інформаційних технологій докорінно змінює умови функціонування інформаційного суспільства, визначає інформацію як основний стратегічний ресурс, що забезпечує ефективне функціонування держави як інформаційної системи на політичному, економічному, соціально-культурному рівнях. Означені процеси актуалізують наукову увагу до інформаційної культури як множини практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства людини у галузі інформаційних відносин та втілюються в результатах інформаційної діяльності.

Метою аналізу є інформаційна культура сучасного інформаційного аналітика. Мета передбачає вирішення наступних завдань: з'ясування сутності інформаційно-аналітичної діяльності як сфери професійної діяльності інформаційного аналітика; визначення світоглядних засад інформаційної культури інформаційного аналітика в контексті реалізації ним своїх професійних функцій.

У системі інформаційного забезпечення управління інформаційно-аналітична діяльність постає як специфічний різновид інтелектуальної, розумової діяльності людини, в процесі якої, внаслідок певного алгоритму послідовних дій з пошуку, накопичення, зберігання, обробки, аналізу первинної інформації, утворюється нова, вторинна аналітична інформація. Інформаційно-аналітична діяльність реалізується як така, що охоплює своїм змістом широкий комплекс організаційних заходів і методичних прийомів для вивчення й

оцінювання інформації про зовнішні та внутрішні фактори функціонування системи управління щодо виконання визначених для неї мети та завдань. До аналітичної діяльності відносять ті процедури та процеси інтелектуальної діяльності, які мають ознаки творчості, породжують нову інформацію, дозволяють виявляти нові проблеми або їхні аспекти, пропонувати нетрадиційні способи їхнього вирішення.

Л. Філіпова в інформаційно-аналітичній діяльності виділяє її ключові складові: інформаційну (як систему методів обробки інформації та її аналізу на базі інформаційних знань) та аналітичну (як здатність до інтелектуальної обробки інформаційних масивів) [3]. З позицій Ю. Сурміна, аналітику можна розглядати як деяку єдність пізнавально-практичного проблемного поля й аналітичних методів здобуття знання, і у цьому сенсі аналітика являє собою спосіб здобуття знання про практичні проблеми, які виникають в управлінні, і шляхи їх вирішення за допомогою застосування аналітичних методів [2].

М. Дяченко, підсумовуючи науковий досвід, у сучасній аналітиці акцентує увагу на її методологічних та світоглядних засадах, визначаючи її у результаті не лише як форму наукового знання, застосовувану в процесах управління, насамперед – для вироблення управлінських рішень, але і як своєрідну інтелектуальну зброю, потужний пласт інтелектуальної культури, використовуваний елітою будь-якого суспільства для управління соціумом [1].

У сучасних умовах підготовка інформаційних аналітиків не може обмежитися механічним засвоєнням певної суми фундаментальних знань, а повинна забезпечити формування важливих комунікативних вмінь та інформаційної культури. Усвідомлення сутності інформаційної культури передбачає її широкий, загальноцивілізаційний та професійно-орієнтований аспекти. У широкому сенсі під інформаційною культурою варто розуміти сукупність механізмів, що забезпечують позитивну взаємодію етнічних і національних культур, їх з'єднання у загальний досвід людства. Означений рівень інформаційної культури забезпечує ефективність функціонування соціально-комунікаційних інститутів як на національному, так і на загальноцивілізаційному рівнях.

У вузькому сенсі інформаційна культура репрезентує набір знань і вмінь для оптимальної поведінки з різними видами інформації, механізми вдосконалення технічних засобів виробництва, зберігання та передачі інформації; розвиток системи навчання задля підготовки до ефективного використання інформаційних засобів. Відповідно, оволодіння фаховою інформаційною культурою – це шлях універсалізації якостей особистості, що сприяє реальному розумінню людиною самої себе, свого місця і своєї ролі у суспільстві та у світі в цілому.

Сфера працевлаштування магістрів за напрямом «Інформаційна, бібліотечна, архівна справа» обіймає професійну сферу забезпечення практичного функціонування основних соціально-комунікаційних інститутів – бібліотек, архівів, інформаційних центрів, що зумовлює виконання ними наступних функцій: пізнавальна – усвідомлення інформації як амбівалентної категорії у різних формах її прояву; методологічна – вироблення найбільш

оптимальних методів та процедур у роботі з інформаційними масивами; інформаційна – збирання, систематизація, аналітико-синтетична обробка інформації відповідно до показників і критеріїв аналізу; аналітична – оцінка інформації відповідно до заданих параметрів; прогностична – формування на основі обробки наявної суспільної інформації можливих напрямів подальшого суспільного розвитку; організаційна – забезпечення ефективного функціонування документально-комунікаційної системи суспільства, комунікативна – практична реалізація засобів та способів зв'язку між окремими елементами суспільства як інформаційної системи (в означеному аспекті важливе не просто знання як таке, само по собі, але і в не меншій мірі можливість його трансляції і практичного втілення за допомогою різних механізмів комунікації і соціальної пам'яті).

У сучасних аналітичних структурах функції аналітика визначені подвійно: з одного боку, він повинен здійснити процес аналітико-синтетичної обробки інформації, а з іншого боку – повинен здійснити апробацію створеної ним в результаті аналітичної роботи моделі ситуації або запропонувати систему способів для її перевірки в майбутньому.

Інформаційна культура формується через цінності, норми та методи. Відповідно, ефективне виконання професійних функцій зумовлює необхідність поєднання усіх базових компонентів інформаційної культури – подання інформації, сприймання інформації, використання нових інформаційних технологій та культури спілкування. Відповідно, однією з важливих складових інформаційної культури інформаційного аналітика є комунікативна культура з використанням сучасних інформаційних технологій. Однак, означений рівень інформаційної культури не обмежується технологічною комп'ютерною грамотністю; інформаційний аналітик має розуміти переваги та небезпеки віртуального простору, ефективно долати комунікаційні бар'єри, забезпечувати необхідний рівень безпеки суспільства як інформаційної системи.

Таким чином, інформаційна культура сучасного інформаційного аналітика постає як цілісна система знань, вмінь та світоглядних орієнтирів щодо ролі інформації у процесі забезпечення ефективного функціонування суспільства як цілісної інформаційної системи.

Список використаних джерел

1. Дяченко Н. П. *Методологічне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади та самоврядування [Електронний ресурс] / Н. П. Дяченко. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/trdu/2013-4/doc/3/02.pdf>. – Назва з екрана.*

2. Сурмін Ю. П. *Аналітика державного управління: сутність і тенденції розвитку [Електронний ресурс] / Ю. П. Сурмін. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej5/txts/06syrdsv.htm>. – Назва з екрана.*

3. Філіпова Л. Я. *Інформаційна діяльність як фахова навчальна дисципліна: змістовний аналіз / Л. Я. Філіпова // Вісн. Кн. палати. – 2005. – № 2. – С. 29–30.*

Марченко Т. В.,

студентка 5 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Рівненський державний гуманітарний університет

Науковий керівник:

Сілкова Г. В.,

завідувач кафедри документальних комунікацій і бібліотечної справи

Рівненського державного гуманітарного університету,

кандидат педагогічних наук, доцент

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Інформаційно-аналітична діяльність сьогодні все більше набуває значення важливої складової функціонування суспільства. Інформаційно-аналітична діяльність формується як окрема галузь із полівекторними функціями і тому саме цей напрям відкриває широкі можливості для інформаційного забезпечення економічних, політичних, соціальних та інших процесів. Інформаційно-аналітичну діяльність можна розглядати як вид інформаційної діяльності, спрямований на інформаційне забезпечення основної діяльності людини шляхом надання користувачам якісно-змістовного опрацювання вихідної інформації з метою вироблення варіантів управлінського впливу на перебіг базової діяльності споживача інформації. Інформаційно-аналітична робота є практичною складовою інформаційно-аналітичної діяльності. Головна мета інформаційно-аналітичної роботи полягає у видобуванні релевантної інформації з масиву тематичних даних без надлишкових відомостей. Інформаційно-аналітична робота здійснюється за допомогою різних методів.

Вихідним поняттям, що дозволяє виділити інформаційно-аналітичну діяльність серед інших видів інформаційної діяльності, є поняття «інформаційно-аналітичні дослідження». Інформаційно-аналітичні дослідження можна розглядати як сукупність аналітичних методів опрацювання інформації, процесів інформаційно-аналітичної роботи та результатів інформаційно-аналітичної діяльності. Складовими елементами інформаційно-аналітичних досліджень є методи опрацювання інформації, процеси роботи з інформацією та методики підготовки інформаційних документів.

Одним з основних методів інформаційно-аналітичних досліджень є контент-аналіз, який дозволяє визначити зміст певного масиву інформації через кількісні показники. Отже, аналіз потоку публікацій, присвячених інформаційно-аналітичній діяльності, за методикою контент-аналізу дозволяє охарактеризувати тематику публікацій за кількісними показниками та

визначити тенденції розвитку інформаційно-аналітичної роботи інформаційних центрів України на сучасному етапі. Таким чином, гіпотезою нашого дослідження стала тематика публікацій з інформаційно-аналітичної діяльності як відображення розвитку її теорії, методики та організації на сучасному етапі.

Мета проведення нами контент-аналізу обумовила наступні завдання:

- 1) визначення основних аспектів інформаційно-аналітичної діяльності, що стали предметом обговорення на сторінках наукових фахових видань;
- 2) зіставлення розвитку теоретико-методичних проблем інформаційно-аналітичної діяльності та їх відображення у потоці наукових публікацій;
- 3) визначення пріоритетних тем, що стали предметом наукового обговорення фахівців;
- 4) формування рейтингу авторів (науковців, що досліджують проблеми інформаційно-аналітичної діяльності), та основні аспекти їх досліджень в цій сфері.

Алгоритм застосування контент-аналізу передбачає визначення одиниць аналізу за проблематикою дослідження. На цьому етапі ми визначили 6 одиниць аналізу, тобто термінів і понять, що уособлюють у сукупності сутність інформаційно-аналітичної діяльності: власне Інформаційно-аналітична діяльність; Інформаційно-аналітичне забезпечення; Інформаційно-аналітична продукція; Інформаційно-аналітичні служби; ІАР; Аналітичне опрацювання інформації.

Беручи до уваги неоднозначне трактування окремих термінів різними авторами, нами було складено словник термінів, що при підрахунку ми розглядали як синоніми. Об'єктами аналізу стали наукові фахові видання: «Наукові праці Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського», «Бібліотечний вісник», «Вісник Книжкової палати». Хронологічні межі аналізу публікацій – період 2011–2017 рр.

Одержані нами кількісні показники дозволили наочно показати основні тенденції наукових досліджень в галузі інформаційно-аналітичної діяльності. Більшість публікацій присвячено практичним аспектам інформаційно-аналітичної діяльності, зокрема, створенню інформаційно-аналітичної продукції у бібліотеках та особливостям формування інформаційно-аналітичного забезпечення. У «Наукових працях Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського» найбільш актуальними темами були — інформаційно-аналітична продукція та інформаційно-аналітична діяльність. Питанням аналітичного опрацювання інформації автори приділяли увагу лише в контексті методики підготовки інформаційно-аналітичної продукції.

У «Бібліотечному віснику» та «Віснику Книжкової палати» найактуальнішими темами були ті, що стосувалися інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційно-аналітичної продукції. Найменше розглядалася проблематика інформаційно-аналітичних служб.

Аналіз кількості публікацій авторів дозволив сформувати рейтинг авторів, що присвячували свої статті тематиці інформаційно-аналітичної діяльності. Варто виокремити таких авторів, як Медведєва В., Гранчак Т., Кулицький С., Бодак О., Вітушко Н., Кобелєв О., Желай О., Автономова Н.

Підбиваючи підсумки дослідження, варто зазначити, що сучасний етап розвитку інформаційно-аналітичної діяльності характеризує активний розвиток діяльності інформаційних центрів, спрямованих на підготовку інформаційної продукції. Оскільки одним із завдань інформаційних центрів є обробка та надання інформаційно-аналітичних продуктів для користувачів, автори публікацій, співробітники інформаційних центрів, як генератори інформаційного забезпечення споживачів інформації, досліджують теоретико-методичні основи інформаційно-аналітичної діяльності через методику підготовки інформаційних продуктів.

УДК 070.16:364.6-056.262

Несененко О. М.,
студентка 5 курсу,
спеціальність «Журналістика»,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:
Поліщук Т. І.,
старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформології
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЖУРНАЛІСТСЬКІ ПОМИЛКИ У МАТЕРІАЛАХ ПРО ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ

Актуальність. Серед досягнень незалежної української журналістики головним, безперечно, є свобода слова. Також слід відмітити становлення суспільного мовника і роздержавлення, появу незалежних стартапів, роботу частини журналістів в інтересах громадянського суспільства, шана різноманіттю, вагомість професії та появу нових імен. Попри це існують проблеми роботи ЗМК, зокрема, відсутність солідарності і зарозумілість, економічна залежність від власників та порушення мовленнєвих норм. Варто додати, що велику кількість лексичних помилок допускають у текстах, де описують події, що пов'язані з людьми з порушенням зору.

Новизна дослідження полягає у пропозиції використання правильної лексики, що пов'язана з афішуванням подій з для людей «вадами», а також для опрацювання та подання інформаційного контенту у процесах навчання осіб з порушенням зору.

Мета дослідження – проаналізувати особливості мовленнєвої лексики про людей з порушенням зору.

Досягнення мети можливе через виконання низки завдань:

– здійснити комплексну оцінку та дати характеристику використання лексики, що описує події про слабоворячих чи незрячих людей;

– проаналізувати реалії та спроектувати перспективи розвитку системи передачі інформації журналістами про людей з порушенням зору на українському інформаційному ринку.

Об'єктом дослідження є інформація та матеріали, які масово розповідають про людей з вадами зору, а також дані про особливості використання спеціальної мовленнєвої лексики.

Предметом дослідження є інтернет-ресурси та друковані видання, які подають інформацію про людей з порушенням зору.

В Україні вже існує традиція поважати якість окремої журналістської роботи. У багатьох редакціях саме такі журналісти та редактори тримають планку якості статей, сюжетів, спецпроектів. Додамо, що традиція розуміння якості в багатьох «ньюзрумах» змушує редакції працювати краще. Це видно як у спеціалізованих ЗМІ чи сюжетах (у сферах фінансів чи енергетики тощо), так і на телебаченні.

Слова, які вживаються ЗМК, насправді мають дуже велике значення для масового споживача. Для прикладу, некоректні вислови про людей з порушенням зору можуть образити, сприяти формуванню і поглибленню негативних стереотипів, збільшувати ймовірність випадків дискримінації та інших порушень прав людини.

Якщо досліджувати термін «інвалідності» у ЗМК, слід знати, що це термін-«парасолька», який включає комплекс понять і постійно еволюціонує. Як зазначила Юлія Сачук, координаторка правозахисної громадської організації Fight For Right, «інвалідність стосується не лише стану здоров'я людини чи медичних проблем. Інвалідність – це складне явище, що відображає взаємодію між особливостями людини і суспільства, в якому вона живе» [8].

Термін «інвалідність» використовують щодо осіб з інвалідністю, включаючи тих, хто має стійкі фізичні, ментальні, інтелектуальні або сенсорні порушення, які при взаємодії з різними бар'єрами в навколишньому середовищі, поведінці, ставленні перешкоджають повній та ефективній участі таких людей в житті суспільства нарівні з людьми без таких обмежень.

Говорячи про людей з інвалідністю, варто використовувати мову, в якій на першому місці завжди є людина: дівчина на інвалідному візку, а не інвалід-колясочник; Гліб, у якого аутизм, а не аутист; учениця з інвалідністю, а не «децепешниця». І взагалі використовувати згадки про інвалідність чи певні порушення варто лише тоді, коли це вкрай потрібно, адже інвалідність не є єдиною, а головне – зовсім не основною характеристикою людини, тому не варто постійно на ній робити акцент.

Коректна мова з тематики інвалідності в Україні лише формується. Коректними термінами ми можемо вважати ті, які закріплені Конвенцією ООН «Про права людей з інвалідністю». Це міжнародний стандарт, який є найбільш прийнятним на сьогодні, саме його можна брати за основу, пишучи чи говорячи про інвалідність, але тільки англійською мовою (Convention On The Right Of Persons With Disabilities) [6, с. 1–2], тому що переклад українською не є правильним.

Отже, треба уникати ярликів, медичних діагнозів, збірних і «художніх образів», не варто вдаватися до драматизації, жалю чи героїзації, описуючи життя людини з інвалідністю.

Говорячи про групу людей з певними порушеннями (зору, слуху, опорно-рухового апарату, ментальними чи сенсорними), слід пам'ятати, що кожного представника/представниці такої групи своє окреме життя, власний унікальний досвід, якого найчастіше може не бути в іншій людині з подібними порушеннями. Тому не варто спосіб життя, різні обставини та випадки однієї людини робити характерними для всієї групи.

Висновки. Доступ журналістів до інформації, відкритість, викриття чесної інформації – прикметна риса свободи слова, що, в свою чергу, засвідчує рівень демократичності суспільства. На жаль, в Україні й провідні засоби масової інформації допускають помилки у розповіді про людей, які мають порушення зору та інші вади. Варто додати, що засоби масової інформації мають бути не тільки об'єктивними інформаторами суспільства, а і «рупорами» ідей, демократичних дій всього суспільства незалежно від стану, соціально-економічного ступеню та інших критеріїв.

Список використаних джерел

1. Віято Мішель. Щоденна робота журналіста / Мішель Віято. – Київ, 1999.

2. Кузнецова О. Д. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень / О. Д. Кузнецова ; Львів. держ. ун-т ім. І. Франка. – Львів : Світ, 1998. – 412 с. – Бібліогр.: 376 назв.

3. Іванов В. Ф. Журналістська етика : підручник / В. Ф. Іванов, В. Є. Сердюк ; передм. В. П. Мостового. – Київ : Вища шк., 2006. – 231 с.

4. Українська правда [Електронний ресурс] : Інтернет-вид. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua>. – 2001. – Назва з екрана.

5. Лозицький О. А. Комп'ютерні засоби освітніх процесів для людей з вадами зору : аналіт. огляд / О. А. Лозицький, В. В. Пасічник // Інформаційні системи та мережі : [зб. наук. пр.] / відп. ред. В. В. Пасічник. – Львів, 2010. – С. 325–339. – Бібліогр.: 27 назв.

6. Конвенція ООН Про права людей з інвалідністю = *Convention On The Right Of Persons With Disabilities* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>. – 2008. – Назва з екрана.

7. Лозицький О. А. Контент-керована інтелектуальна система супроводу незрячих людей / О. А. Лозицький, О. В. Пасічник // Штучний інтелект : наук.-теор. журн. – Донецьк, 2009. – № 4. – С. 437–440.

8. Лівін М. Як називати людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – 2017. – 10 листоп. – Режим доступу: <https://www.the->

village.com.ua/village/city/asking-question/264595-yak-pravilno-nazivati-lyudey-z-invalidnistyu. – Назва з екрана.

УДК 001.811:303.71

Світла Н. О.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Макарова М. В.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат культурології

ОЦІНКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНОГО ЗА ДОПОМОГОЮ БІБЛІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Необхідність оцінки стану і розвитку науки виникла ще в ХХ ст. Були розроблені критерії оцінки науки і наукової діяльності. Крім таких показників, як витрати на дослідження і розробки, кількість персоналу, найбільшу популярність отримали бібліометричні індикатори: кількість публікацій, кількість цитувань тощо.

На теперішній час бібліометричні показники набувають все більшої популярності і стають невід'ємною частиною науково-адміністративного процесу. Це особливо актуально в останні роки зі зростанням популярності формальних показників, заснованих на бібліографічній інформації.

Доступність таких показників пов'язана з розвитком електронних бібліографічних баз даних і, як наслідок, можливостей автоматичного розрахунку відповідних індексів. Затребуваність їх пояснюється, з одного боку, бажанням самих вчених вивести «магічну цифру», яка зводить в одну або декілька цифр всі таланти і заслуги вчених, а з іншого боку, бажанням адміністраторів від науки отримати об'єктивні показники цінності результатів діяльності вченого, організації або наукового напрямку.

Потенційно ці показники можуть і повинні (інакше збір і аналіз становить інтерес тільки для фахівців з закономірностей функціонування і розвитку науки) використовуватися на всіх етапах процесу управління науковою діяльністю.

Однак, застосування бібліометричних (більш загально, наукометричних) показників в управлінні наукою зустрічає багато труднощів, а також сильну протидію, в першу чергу, самих вчених, які вказують на неможливість кількісного виміру значущості наукового результату, неповноту і схильність

маніпулювання будь-яким індексом зацікавленою особою. Основна альтернатива складається з розширення і вдосконалення тих чи інших експертних процедур для підтримки прийняття рішень з управління наукою.

Порушена проблема дуже складна. Вона включає в себе філософські, методологічні, політичні, організаційні, технічні аспекти.

Заняття наукою, як і раніше, залишається творчістю з усією властивою непередбачуваністю і слабкою формалізацією, але це не означає, що не потрібно продовжувати шукати науково обґрунтовані закономірності наукової діяльності, в тому числі, із застосуванням сучасних інформаційних технологій і останніх досягнень наукометрії, бібліометрії, статистики, інформатики та теорії управління.

До основних споживачів бібліометричної інформації можна віднести:

- наукових адміністраторів вищого рівня (міністерства, академії наук, фонди, які фінансують дослідження) – порівняння організацій, оцінка заявок на фінансування;
- бібліотеки та інформаційні центри – вивчення інформаційних потреб, вибіркоче розповсюдження інформації, комплектування, бібліометричні і наукометричні дослідження, збір бібліометричних даних за запитами наукових організацій та окремих користувачів;
- наукові керівники науково-дослідних робіт та закладів вищої освіти – збір та аналіз бібліометричних даних для формування звітності, для отримання необхідних даних про публікаційну активність організації і (або) структурних підрозділів, а також окремих наукових співробітників, виявлення пріоритетних і перспективних напрямів наукової діяльності;
- наукові співробітники – виявлення показників про себе і своїх колег в системі наукової комунікації.

Сформувався набір наукометричних показників, за якими проводяться кількісні оцінки і порівняльний аналіз наукової активності та продуктивності на рівнях:

- індивідуальних дослідників;
- колективів і організацій;
- країн і регіонів.

До них відносяться:

- кількість публікацій;
- аналіз частоти цитованості публікацій;
- імпакт-фактор наукового журналу, в якому вони публікуються;
- кількість отриманих вітчизняних та міжнародних грантів;
- участь у міжнародному науковому співробітництві, складі редколегій наукових журналів.

Оцінка праці окремого вченого за його публікаціями, яка мало чим відрізняється від оцінки роботи лабораторії чи інститутів, на практиці виявляється значно складнішою, тому що перестає бути статистичним показником. Можна порівняти абсолютні значення будь-якого показника і констатувати факт, що у вченого А кількість статей більше, чим у вченого Б, у

вченого Б загальна кількість цитувань більша, чим у вчених А і В, а вчений В перевершує двох перших за середньою кількістю цитувань однієї статті, але це може нічого не значити для реальної оцінки праці вченого. Вчені А, Б і В можуть працювати в різних галузях науки, займати різні посади в науковій ієрархії, бути різного віку, статі і це все здійснює вплив на їх фактичні показники.

Із всього вищесказаного можна зробити висновки:

- Бібліометричні показники за своєю природою є статистичними, через що їх зручно використовувати для обробки великих масивів даних, що дозволяє досить адекватно порівнювати наукову діяльність, наприклад, за країнами чи регіоном.

- Використання бібліометричних показників на більш детальному рівні аналізу наукової діяльності (діяльність інституту, підрозділу, окремих вчених) виявляється корисним тільки в поєднанні з іншими показниками результативності наукової діяльності.

- Можливість і способи використання бібліометричних показників для оцінки наукової діяльності значною мірою залежить від цілей, з якими проводиться оцінка, і має поєднуватися з іншими показниками та експертними оцінками.

Таким чином, бібліометричні показники виявляють неоцінену допомогу в управлінні наукою, а саме: в плануванні і прогнозуванні наукових досліджень, коректуванні наукової політики держави.

Список використаних джерел

1. Добров Г. М. *Наука о науке. Введение в общее науковедение [монографія]* / Г. М. Добров. – Київ : Наук. думка, 1989. – 301 с.

2. Костенко Л. *Наукометрія: від нумерології до Лейденського маніфесту* / Л. Костенко, Т. Симоненко // *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. – 2016. – Вип. 43. – С. 285–295. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nrnbuimviv_2016_43_20. – Назва з екрана.

3. *Наукова періодика України та бібліометричні дослідження* : [монографія] / Л. Й. Костенко, О. І. Жабін, Є. О. Копанєва, Т. В. Симоненко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2014. – 173 с.

4. *Наукометрія: методологія та інструментарій* / Л. Костенко [та ін.] // *Вісн. Кн. палати*. – 2015. – № 9. – С. 25–29.

5. *Про вимірювання наукової ефективності* / О. Мриггод, Р. Кенна, Ю. Головач, Б. Берш // *Вісн. НАН України*. – 2013. – № 10. – С. 76-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnapi_2013_10_11.pdf. – Назва з екрана.

Слюсаренко К. В.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Воскобойнікова-Гузєва О. В.,

завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

МЕНЕДЖМЕНТ РІЗНОМАНІТНОСТІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ

Кожна людина є унікальною та має свої особливості. Це може бути стать, вік, політичні переконання, національність, релігійні погляди і т. і. Жодна з цих особливих характеристик людини не може стати приводом для утисків чи дискримінації. Кожен має право на будь-який вияв самовираження та на рівні права та свободи. Законодавчо Україна забороняє дискримінацію, але в реальному житті не всі, на жаль, згодні співіснувати з «інакшими» людьми, не розуміючи, що усі люди різні і до усіх треба ставитися однаково.

Більшу частину свого дорослого життя людина проводить працюючи. Тому комфорт на робочому місці для працівника є досить важливим фактором. Від системи та виду менеджменту залежить досить багато. Менеджмент різноманітності – це поняття, що відображає концепцію менеджменту, яка побудована на цілковитому сприйнятті кожної людини та її особливостей. Такий вид менеджменту цілковито фокусується на людині, на працівникові та тих рисах, які відрізняють його від інших.

За визначенням вітчизняної дослідниці К. Буяр, менеджмент різноманітності, або ж Diversity Management, «є плануванням і реалізацією організаційних систем та механізмів таким чином, аби у процесі управління персоналом можна було максимізувати переваги різноманіття і мінімізувати його недоліки» [1, с. 133]. Це система заходів, які спрямовані на адаптацію будь-якої людини у колектив, який, насправді, такий же різноманітний, як і ця людина. Тобто, помічаючи особливі риси даної людини, потрібно сприймати їх як належне та нормальне явище, а не просто не звертати уваги.

Зарубіжні науковці також займаються питанням менеджменту різноманітності. Німеччина є однією з найрозвинутіших країн світу. У 2006 р. у цій країні був прийнятий Закон про рівне ставлення, який забороняє працедавцям дискримінувати працівників. Німецький дослідник Л. Цеман (L. Zeman) розуміє «diversity management» як «ethical management», тобто етичний менеджмент. Дослідник засвідчує, що сучасні німецькі компанії все

більше звертають увагу на значимість працівника, на його демографічні, культурні та індивідуальні особливості [2, с. 418].

Л. Цеман вважає, що менеджмент різноманітності є більше культурним поняттям та повинен існувати у будь-якій організації як етична концепція поведінки, яку пропагують на усіх рівнях управління. Л. Цеман пропонує ставитися до менеджменту різноманітності як до загальнонаціональної програми, націленої на створення типу мислення на рівні держави, тому що тільки таким чином можливе дотримання законодавства та реальне впровадження diversity management у діяльність організацій. Цей масштабний проект дослідник викладає у вигляді концепції, яка складається з таких елементів:

- структурна інституціоналізація (відділ) менеджменту різноманітності;
- консультаційні послуги для «різноманітних» груп;
- менторські програми;
- навчання різноманітності;
- оцінка заходів з різноманітності;
- угоди, орієнтовані на різноманітність;
- структурування різноманітних завдань людських ресурсів;
- інституції, орієнтовані на різноманітність (наприклад, дитячі садки, молитовні зали);
- включення різноманітності в корпоративну культуру;
- визначення та перевірка потреб управління різноманітними ресурсами;
- гнучкий робочий час;
- змішані команди [2, с. 423].

Дослідження доводить, що ідея менеджменту різноманітності пов'язана з етичними нормами, у які входить рівність та сприйняття усіх і кожного, незважаючи на расу, стать, культурні особливості та ін. Етичний менеджмент, або ж етичні норми функціонування спільноти, мають включати принципи менеджменту різноманітності.

Кожна людина є особистістю і заслуговує на відповідне ставлення. Усі народжуються вільними та мають рівні права та свободи. Така концепція повинна бути як на загальнонаціональному рівні, так і в межах певної компанії. Україна може запозичити зарубіжний досвід, наприклад, німецький, та впроваджувати його спочатку на підприємствах, а потім і на рівні держави.

Список використаних джерел

1. Буяр К. В. *Поняття і принципи Diversity Management* / К. В. Буяр // *Економіка та управління підприємствами*. – 2016. – Вип. 2 (118). – С. 133–135.
2. Zeman L. *Ethical Management – Diversity Management* [Електронний ресурс] / L. Zeman // *Наук. зап. [Кіровоград. держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка]*. Серія: Філологічні науки. – 2009. – Вип. 81 (4). – С. 418–425. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_81\(4\)_98](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_81(4)_98).

Твердак Д. М.,

студентка 3 курсу

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТУ ЖУРНАЛІСТИКИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Поняття «інформаційна культура» є полісемічним, трактування якого є неоднозначним. Фахівці з різних галузей знань вкладають різне наповнення в поняття «інформаційна культура», компонентами якої є комп'ютерна грамотність, бібліотечно-бібліографічна культура, тобто сукупність знань та навичок орієнтуватися у великому масиві інформації задля подальшого релевантного пошуку, обробки та перетворення інформації.

Студенти сучасних ЗВО відрізняються низьким рівнем інформаційної культури та обізнаності як у навчальному процесі, так і поза ним. Зважаючи на актуальність проблеми з наголосом на культурні аспекти в інформаційному просторі, які співвідносяться зі світовими тенденціями розвитку, що пов'язані з глобалізацією інформаційного простору, було вирішено провести опитування серед студентів Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка різного рівня професійної спрямованості та різних курсів (видавці, журналісти, книгознавці). Опитування було проведено в традиційних рамках та мало локальний характер.

Мета даного дослідження була наступна: розглянути поведінку студента в інформаційному просторі бібліотеки Університету. Для проведення дослідження було опитано 76 респондентів, збір інформації відбувався в аудиторних класах.

До анкети увійшло 16 питань, поділених на тематичні блоки. Питання анкети допомогли встановити вік, спеціальність та навчальний курс студентів, також виявити інформацію про відвідування університетської бібліотеки, попит на користування е-ресурсами установи, найчастіші запити звернення до е-каталогів та запити на МБА. Відповіді на питання анкети допомогли визначити рівень інформаційної культури студентів, респонденти також самостійно визначили рівень своєї інформаційної культури.

Примітка: жоден респондент не зазначив свій рівень інформаційної культури як "низький".

Рис. 1. Відповідь на питання: «Як ви визначаєте рівень своєї інформаційної культури?»

На рис. 1 зображено результати опитування: 78% респондентів визначили свій рівень як середній, 22% – як високий.

Рис. 2. Відповідь на питання: «Як ви визначаєте поняття «інформаційна культура»?»

На рис. 2 зображено результати відповіді на питання: «Як ви визначаєте поняття «інформаційна культура»?». Слід відмітити, що 10% респондентів не відповіли на це питання зовсім.

Таким чином, узагальнюючи результати опитування, яке було проведено в межах написання курсової роботи, ми дійшли висновку, що рівень інформаційної культури студентів відповідає показнику «нижче середнього», що є справжньою проблемою та перешкодою при отриманні якісної та потрібної інформації.

Щоб вирішити проблему та покращити інформаційну культуру студентів Університету, слід звернути увагу на досвід розвинених країн світу, які вбачають вирішення поставленого завдання у впровадженні додаткових дисциплін, проведенні семінарів-тренінгів від фахівців бібліотечно-бібліографічної справи. Дане дослідження не претендує на широке узагальнення, проте підтверджує гіпотезу, що українські ЗВО мають потребу у впровадженні спеціальних дисциплін з даної проблематики.

УДК 316.7(477):354

Чувпило М. А.,
студентка 5 курсу,
спеціальність «Менеджмент»,
Київський університет культури

Науковий керівник:
Медведєва В. М.,
професор кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв,
кандидат педагогічних наук, професор

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ: РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Політичні, соціокультурні, духовні й економічні зміни, які відбуваються в Україні, в кінцевому рахунку призвели до того, що суспільство перейшло від відносно стабільної, передбаченої фази свого розвитку до динамічного і непередбаченого. Цей перехід можна трактувати по-різному, в залежності від ідеологічної позиції тієї чи іншої людини: як перехід від авторитарної держави до держави демократичної, від планової економіки до ринкової, від соціалізму – до західного способу життя тощо.

Дослідження проблем розвитку соціально-культурної сфери, її ресурсного забезпечення не є новими. Теоретико-методологічні засади формування і розподілу суспільних благ і державних фінансів розроблялись представниками різних наукових шкіл (Дж. Б'юкенен, Л. Брю, Л. Йохансен,

П. Самуельсон, А. Пікок, Дж. Гелбрейт, Р. Нордгауз, Р. Маконнел, Р. Піндайк, Д. Рубінфельд, Б. Гаврилишин та інші). Характерно, що значною мірою ця наукова спадщина пов'язана з іменами таких українських вчених, як С. Подолинський, І. Вернадський, М. Туган-Барановський. Велику увагу проблемам розвитку ресурсів соціально-культурної сфери приділяє сучасна управлінська наука: Ю. Алексєєв, А. Величко, Н. Вітренко, Б. Данилишин, М. Долішній, В. Єременко, С. Злупко, М. Казнов, Н. Кисіль, В. Козак, О. Копієвська, О. Красій, В. Куценко, Е. Лібанова, В. Мандибура, В. Новіков, Л. Оганян, С. Писаренко, Г. Піньковська, І. Прокопа, В. Рутгайзер, У. Садова, Л. Семів, Ж.-Т. Тощенко, В. Хохлов, Л. Шевчук, А. Ягодка та ін.

Соціально-культурна діяльність українців здійснюється в принципово нових умовах ідеологічного, політичного, соціально-економічного, національного, культурного розвитку суспільства. Тому різновидність форм і змісту культурної діяльності, свобода вибору видів творчості, самоствердження, саморозвиток і самореалізація кожного стали сьогодні нормою існування людини, а не виключенням із правил, не відхиленням, як це прийнято було вважати 20–30 років тому.

Курс реформ, які здійснюються в Україні, передбачає чітку соціальну спрямованість економічних перетворень в усіх сферах суспільного життя. Особливу роль в його реалізації виконують галузі соціально-культурної сфери, в яких акумулюються соціальні інтереси різних верств населення і які безпосередньо націлені на задоволення людських потреб в культурно-освітньому та інтелектуальному розвитку, охороні здоров'я, відпочинку.

Високоєфективна соціально-культурна сфера – це гарант збереження «людського капіталу» нації. В сучасних умовах посилення уваги до неї є не просто чинником виходу України із затяжної кризи, а й шансом підвищення рейтингу нашої держави в світі, наближення ряду соціально-культурних стандартів до європейського виміру. Значні резерви оптимізації соціально-культурної сфери пов'язані у державі з адміністративною реформою. Зазначені вище обставини, які засвідчують актуальність вирішення проблеми ресурсного забезпечення управління соціально-культурною сферою в Україні, спонукали до вибору теми магістерської роботи.

Сьогодні в контексті розвитку людських ресурсів соціально-культурної сфери найактуальнішою є проблема впливу професійної компетентності працівників на якість наданих організаціями соціально-культурних послуг. Дійсно, більшість випускників спеціальних навчальних закладів, професійно підготовлених до роботи у сфері культури, зайняті в інших галузях народного господарства, а на їх місці працюють менш професійно підготовлені люди.

Як галузь економіки, соціально-культурна сфера має специфіку як у виробництві і реалізації продукту, так і у функціонуванні різних закладів і підприємств цієї сфери. Ринкова економіка розділяє всі заклади соціально-культурної сфери, в залежності від їх цілей, на комерційні і некомерційні, і обидві ці групи, маючи загальні характеристики виробленого продукту, мають до того ж різні економічні механізми своєї діяльності.

Сучасні умови господарювання, розвиток підприємництва в цій сфері,

поява нових видів закладів і підприємств зумовлює потребу розуміння трансформації культурних процесів, зокрема ідеологічних, політичних, економічних, всіх спеціальностей даної сфери, науково – технічних, освітніх, сфери управління, правових тощо.

Комп'ютеризація визначила глобальні зміни в соціально-культурній сфері. Інформаційні послуги стають найважливішим продуктом, необхідним для розвитку суспільства в цілому і особистості зокрема, а також економічних відносин в суспільстві.

Розділ III
**КНИГОЗНАВСТВО, ВИДАВНИЧА СПРАВА
І КНИГОРОЗПОВСЮДЖЕННЯ**

УДК 02+655.4]:316.3

Боклан М. Г.,

студентка 6 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

**БІБЛІОТЕКИ І КНИГАРНІ В ІНФРАСТРУКТУРІ
КРЕАТИВНОГО МІСТА**

Загальнонаціональний розвиток і конкурентоспроможність країни прямо залежать від кількості та якості її людських талантів, а для розвитку талантів необхідне певне міське середовище взаємодії, своєрідний «розвиваючий простір», в якому проявляються і отримують визнання індивідуальні творчі здібності. Створення такого розвиваючого середовища – креативних просторів – є одним із системних довгострокових завдань креативного міста.

Під поняттям «креативне місто» слід зрозуміти суть його ключової характеристики – чи сприяє місто особистісному розвитку і прояву індивідуальності міського жителя, чи надає їм оптимальне середовище для творчої самореалізації та формування оригінального культурного та економічного контексту міста.

Концепцію «креативного міста» було представлено британським дослідником Чарльзом Лендрі ще наприкінці 1980-х рр. (The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators) і з того часу ця ідея стала глобальним рухом, який втілює нову парадигму міського планування. Чарльз Лендрі стверджує, що культура творчості залежить від критичної маси людей, які зацікавлені у спільній роботі та впровадженні змін [2].

Креативні простори – це публічно доступні місця міста, де люди можуть вільно самовиражатися, обмінюватися ідеями, демонструвати іншим результати своєї творчості і комунікувати з іншими не в ролі споживача товарів або працівника компанії, а в ролі розробника, творця унікального продукту своєї особистості. Креативний простір дає можливості для творчої самореалізації з урахуванням індивідуальних здібностей і захоплень жителів міста. За великим рахунком, креативний простір – це свобода будь-яких проявів особистості, що

йдуть з індивідуального драйву і формують інтереси і свій особистий «смак життя».

Креативний простір міста може мати безліч проявів та форм, починаючи з публічних міських площ і продовжуючи клубами за інтересами, духовними центрами та неформальними спільнотами однодумців. Головне, щоб існувала відповідність ключовим критеріям: вільна комунікація, безпечна презентація свого таланту і продуктів творчості, відсутність «стягування» грошей [1].

Публічні бібліотеки в містах завжди відігравали важливу соціальну, освітню та культурну функцію. Сьогодні бібліотеки і як інституції, і як простір переживають трансформації, пов'язані з викликами часу: відтік користувачів, зміна характеру та носіїв знання, зміна цінностей і стилів життя. Бібліотеки мають пристосовуватися до сучасних умов. Більш того, стратегії трансформації бібліотек повинні стати важливою складовою міських стратегій та політик.

Аби бібліотека могла виконувати роль «третього місця», вона мусить відповідати кільком важливим умовам. Аналітик CEDOS (аналітичний центр, раніше – Центр дослідження суспільства) у сфері міського розвитку Марія Грищенко за результатами дослідження трансформації бібліотек у Литві та Україні визначила перелік ознак, які мають бути притаманні простору сучасної бібліотеки, аби вона перетворилася на багатофункціональний центр спільноти [3].

Проаналізувавши переліки цих ознак, ми виокремили з рекомендацій М. Грищенко саме ті, які підійдуть бібліотекам і книгарням:

- мати мультифункціональний простір – бібліотеки та книгарні мають стати суспільним простором. Тут мають відбуватися різні заходи, починаючи від освітніх подій до вечірок, воркшопи, весільні фотозйомки та кіностудії. Корисною практикою є проведення подій у міському просторі поза бібліотекою. У нагоді стануть партнерства з іншими організаціями, освітніми центрами, громадськими організаціями або спільнотами мешканців. Додайте до книгарні кав'ярню – і ви отримаєте гарне місце для відпочинку, місце для ознайомлення з книгою перед купівлею та центр спільноти;

- простір має бути відкритим, доступним і безбар'єрним – користувачі мають почувати себе зручно та комфортно. Це стосується освітлення, меблів, музики, робочих годин і, особливо, неформальності атмосфери. Потрібно мати на увазі, що люди мають різні потреби для роботи – одним приємніше працювати в тиші, інших надихає жвава дискусія навколо. Потрібно створити умови для доступу вразливих категорій – людей з інвалідністю, маломобільних;

- зонування простору – багатофункціональність простору має відповідати і його зонуванню. Для різних сценаріїв використання мають бути облаштовані відповідні простори. Окремо варто мати і простір для дозвілля, відпочинку, спілкування, перекусу чи кави, і можливість оренди кімнати для спеціального заходу чи свята;

- мати широкий перелік послуг: менше контролю – більше свободи самовираження. Зміна стилів життя і цінностей відвідувачів потребує зміни правил. Наприклад, можна дозволити приходити зі своїми напоями або надати

можливість відпочити в бібліотеці чи розширити умови, щоб брати книги додому. Позитивно вплине на діяльність бібліотеки і можливість користуватися читальною залом без офіційних процедур, запропонувати зареєструватися відвідувачам потім та дати їм можливість «призвичаїтися до місця», надавати у користування технологічні пристрої, адже більшість відвідувачів приходять до бібліотеки не тільки для читання книг, а для отримання доступу до інформації через мобільні пристрої – смартфони, планшети і ноутбуки. Гнучкість правил поведінки в бібліотеці та в книгарні – це і є розуміння і задоволення потреб користувачів;

– орієнтація на відвідувача – дослідження користувачів та моніторинг їхніх потреб для збереження балансу між бажанням привабити нових користувачів через створення привабливого, креативного дизайну, інтер'єру, простору і загрозою втратити наявних користувачів. Говорити з користувачами «мовою їх цінностей та стилів життя», продовжити графік роботи відповідно до стилю життя відвідувачів, має бути затишно всім;

– мережевість – розбудова зв'язків та налагодження дистанційного доступу до ресурсів бібліотеки. Важливим є створення єдиного реєстру користувачів, щоби реєстрація в одній бібліотеці давала можливість доступу та роботи і в інших бібліотеках мережі без повторної реєстрації [4, с. 10–11].

Простір бібліотеки має бути відкритим та доступним для всіх. Сьогодні літні люди є частими відвідувачами бібліотек. Для них мають бути створені зручні умови як для читання періодики, так і для спілкування і відпочинку. Відвідувачами бібліотек потенційно є і молоді батьки, тому треба створювати умови не лише для батьків, а й для дітей, навіть тих, хто ще не читає.

Головний редактор «Видавництва Старого Лева» Мар'яна Савка вважає: «...Книгарні мають перетворитися на креативні простори, продавець – бути психологом з високим професійним вишколом, а не просто стояти за прилавком. Важливо запропонувати читачеві зустрітися з митцями, відвідати дискусійні клуби, творчі «круглі столи», виставки. А в нас чимало книгарень старого радянського зразка – не відповідають запитам сучасного читача. Обслуговуючий персонал здебільшого непрофесійний. Не вміють поради, яку книгу купити. Чимало продавців, на жаль, нічого не знають про автора, не ознайомлені із сюжетом твору, ще й з досить посереднім освітнім рівнем знань. Тож не викликають довіри у покупця. Відтак для багатьох людей відвідати книгарню – мало не подвиг...» [5].

Щоб утримати читачів у світі паперових книг, власники книжкових магазинів все частіше вдаються до творчих методів – слідом за творцями соціальної реклами та директорами бібліотек. Зараз людині для того, щоби обрати книжку, потрібен певний час. Це можна зробити за чашкою чаю та кексом. У сучасному книжковому магазині можна вживати їжу, слухати живу музику, гратися з дітьми і в буквальному сенсі «зависати» з книгою. Красивий помітний стенд приваблює велику кількість людей, вони надовше там залишаються, відповідно і результати продажів зростають – це інструмент маркетингу.

Щоб бути маркетингово успішними, необхідна реклама на Facebook, попи на фестивалях, це і гроші приносить, і популярність, контакти з покупцями. Особливу увагу потрібно приділяти роботі зі ЗМІ та використанню соціальних мереж. Ще однією умовою успішного маркетингу є архітектура – це не прикрашання, це розробка життєдіяльності. Менше простору для полиць – більше місця для взаємодії. Книжкові ряди плавно переходять у продуктові відділи, ресторан. Замовляєш вечерю і водночас можеш читати книгу. Завдяки затишній атмосфері, дбайливо створеному інтер'єру, фаховому персоналу незалежні книгарні, на відміну від книжкових супермаркетів, добре пристосовані до торгівлі паперовою книгою.

В Україні з'являється все більше бібліотек та книгарень нового формату, які шляхом зонування простору поєднують у собі кафе і функціональні культурні комплекси, ігрові і спортивні майданчики, інтернет-центри і творчі майстерні, оснащені за останнім словом техніки. Адже зонування простору надає можливість легкої трансформації середовища відповідно до потреб користувачів. При цьому зонування не має «жорстких» кордонів і кожен користувач, за бажання, може вільно переходити з рівня на рівень, поки не знайде для себе зручніше місце.

Кожне місто, велике чи мале, спроможне стати більш креативним, ніж воно є насправді. Креативне місто живить, приваблює і підтримує таланти, внаслідок цього може мобілізувати ідеї і творчі організації для вирішення багатьох проблем. Креативне середовище – його налаштування та використання – має вирішальне значення для створення привабливого міського середовища. Як казав Стів Джобс, креативність – це не те нове, що ти сам придумав, це коли ти взяв дві різні речі і з них, уже відомих, зробив щось нове.

Ми бачимо приклади у бізнесі, в освіті, які можна застосувати у книжковій галузі, щоб це було на потребу людей. Ми прагнемо донести до широкого загалу, що бібліотеки та книгарні – це центри громади, де вони можуть отримати різні послуги, навіть ті, на які сама громада не очікує. У креативному місті люди творять його менталітет, який свідчить про можливості і проблеми, про атмосферу міста, про стимули розвитку і регулювання. У цьому просторі людина має все, що їй потрібно для творчої самореалізації, адже коли людина потрапляє в інформаційно збагачене середовище креативного міста, її власні креативність та інтелектуальні здібності виростають. Творчі люди зацікавлені у зміні парадигми суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. *Креативне місто [Електронний ресурс] // Креативні міста. – Режим доступу: <http://www.creativecities.org.ua/uk/creative-city/concept/>. – Назва з екрана.*

2. Концепція «креативного міста» [Електронний ресурс] // Народний оглядач. – Режим доступу: <https://www.ar25.org/article/kreatyvne-misto.html>. – Назва з екрана.

3. Сховище книг чи центр спільнот: куди рухаються українські бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/skhovyshche-knyh-chy-tsentr-spilnot-kudy-rukhaiutsia-ukrainski-biblioteku>. – Назва з екрана.

4. Грищенко М. Куди котиться бібліотека? [Електронний ресурс] / М. Грищенко, М. Костенко, М. Павлишак [та ін.] // Європ. вісн. – 2017. – № 1. – С. 10–11. – Режим доступу: https://issuii.com/canactions2013/docs/session3_paper_final_pages. – Назва з екрана.

5. Шурин В. «Бути слабкою для сучасної жінки – розкіш» [Електронний ресурс] / В. Шурин // Високий замок. – 2014. – 27 трав. – Режим доступу: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/skhovyshche-knyh-chy-tsentr-spilnot-kudy-rukhaiutsia-ukrainski-biblioteku>. – Назва з екрана.

УДК 028:004]:001.18

Бондар Н. Є.,

студентка 2 курсу,

спеціальність «Менеджмент»,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Науковий керівник:

Сошинська Я. Є.,

доцент кафедри менеджменту видавничо-поліграфічної галузі

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

кандидат історичних наук, доцент

КНИГИ МАЙБУТНЬОГО: ВИДАННЯ З ДОПОВНЕНОЮ РЕАЛЬНІСТЮ

У сучасному світі нові технології набувають стрімкого розвитку, а прогресивні ідеї дають потужний поштовх для інновацій в різних галузях. Технології доповненої реальності також активно розвиваються. Доповнена реальність (англ. – *augmented reality*, AR) означає накладення віртуальних шарів, які створив комп'ютер, на звичайну реальність, у якій ми існуємо [1].

Доповнена реальність знайшла своє місце у багатьох сферах суспільного життя: кіно, спорт, військова справа, медицина, комп'ютерні ігри тощо. У видавничій справі також не обійшлося без технологій доповненої реальності – у розробників нового напрямку виникла ідея об'єднати видання та

анімацію ще у 2009 році. Саме тоді друковані ЗМІ вперше вирішили використати цю технологію у видавництві: журнал Esquire запропонував читачам сканувати обкладинку, щоб «оживити» Роберта Дауні-молодшого [2].

Нині доповнена або розширена реальність вже зовсім не нове явище – багато видавництв тривалий час працюють над цим. Наприклад, компанія Carlton Books продала більше 3 млн книг на базі власної технологічної платформи в 31 країні і 28 мовами [3].

Книги з доповненою реальністю або AR-книги – це звичайні паперові видання, які можна «оживити» за допомогою технологічних додатків, що створюються окремо під кожне видання або серію книг. Після їх завантаження потрібно навести камеру смартфона або планшета на сторінку й уважно дивитися, що з'явиться на екрані. Там може бути представлений як дуже простий контент (звук або картинка), так і більш складний (наприклад, сцени з 3D-моделями всіх героїв або навіть інтерактивна гра). Наповнення таких книг залежить від фантазії і бюджету видавництва [4].

Залежно від складності контенту і його особливостей формується ціна на книгу з доповненою реальністю. На неї впливає якість анімації і складність AR-технологій, серед яких можуть бути відео та аудіоматеріали, 3D-моделі. Ці фактори визначають складність програмування додатку – це і є найвитратнішим у створенні книг з доповненою реальністю.

Як і будь-яка книга, AR-видання починається з ідеї: спочатку автори обирають теми, які будуть цікаві читачам, а потім детальніше опрацьовують сюжет, героїв та різні технологічні моменти.

Після цього ілюстратори, 3D-дизайнери, аніматори і програмісти візуалізують окремі сцени та елементи. Для створення AR-книги використовуються різні технології. Наприклад, Voice Control для управління персонажами за допомогою голосу або AR-spy, що дозволяє персонажу відстежувати переміщення камери і рухатися слідом за нею. Поряд із візуальною текстовою інформацією застосовується й аудіальна інформація, яка є гарним доповненням для сприйняття і розуміння тексту.

Перед випуском книжкової продукції з доповненою реальністю до апробації запрошується цільова аудиторія, на яку розрахований цей продукт. Всі висловлені побажання і зауваження читачів після знайомства з AR-книгою враховуються при її підготовці й анімації.

Після остаточного затвердження видання увесь тираж відправляється на друк і випускається додаток для книги. Друк книги з доповненою реальністю не відрізняється від процесу друку звичайної книги. Ще на етапі підготовки макета видання ілюстрації створюються з точки зору AR-технологій, перетворюючись на маркери для доповненої реальності [5].

Друкована AR-продукція наразі випускається і в Україні. Компанія Art Nation, яка є продюсером бренду Garchinskaya, вирішила підготувати серію інтерактивних книг з доповненою реальністю «Аліса в країні див» Льюїса Керролла з ілюстраціями художниці Євгенії Гапчинської. Товар продавався за програмою лояльності в мережі продуктових магазинів АТБ, у результаті чого

продажі цієї книги в рази перевищили типовий для українського ринку попит [4].

Технології доповненої реальності дали можливість поєднати звичні нам книги з сучасними гаджетами. Отже, ці технології орієнтовані не тільки на підтримку розваг, але й дозволяють інформаційно збагатити зміст книги, дати більше наочних знань, посилити освітній ефект видання. Вивчаючи різний 3D-контент, читач отримує чудову візуалізацію нової інформації [6].

З розвитком технологій доповнена реальність все глибше проникатиме в наше повсякденне життя. Зараз створюється і накопичується величезна кількість даних, у яких AR слугуватиме інструментом доступу до неймовірної кількості інформації. Можливо, доповнена реальність буде інтегруватися настільки глибоко, що в якийсь момент вона почне сприйматися людством інтуїтивно, а цифрові дані будуть вважатися частиною самої реальності.

Список використаних джерел

1. *Дополненная реальность – что сегодня предлагают разработчики?* [Электронный ресурс] // *habr.* – 2017. – 27 окт. – Режим доступа: <https://bit.ly/2pvumh4>. – Загл. с экрана.

2. *Williams Dennis II. The History of Augmented Reality (Infographic)* [Электронный ресурс] // *HUFFPOST.* – 2017. – 06 Dec. – Мова англ. – Режим доступа: <https://bit.ly/2pvCVsk>. – Назва з екрана.

3. *Bonasio Alice. Augmented reality books need to become more than a gimmick* [Электронный ресурс] // *THE BOOKSELLER.* – 2017. – 14 Aug. – Режим доступа: <https://bit.ly/2znzU2W>. – Назва з екрана.

4. *«Оживающие книги»: как в Украине создают маркетинговые инструменты с помощью технологий* [Электронный ресурс] // *DELO.UA.* – 2018. – 25 июня. – Режим доступа: <https://bit.ly/2tzWoK0>. – Загл. с экрана.

6. *Антипова Ю. Сказка или быль: как создают книги с дополненной реальностью* [Электронный ресурс] / Ю. Антипова // *Media Kid.* – 2017. – Режим доступа: <https://bit.ly/2NAtlxq>. – Загл. с экрана.

7. *Шукан А. Дополненная реальность и книги будущего* [Электронный ресурс] / А. Шукан // *ARBY.* – 2016. – 19 фев. – Режим доступа: <https://bit.ly/2QNWKax>. – Загл. с экрана.

Довгоп'ята Д. В.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Видавнича справа та редагування»,

Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Микитенко В. О.,

викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат педагогічних наук

КАТЕГОРІЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ: СПЕЦИФІКА РЕДАКТОРСЬКОГО АНАЛІЗУ

Редактору доводиться працювати з текстами різних стилів та жанрів. Невід'ємною частиною його роботи є редакторський аналіз, який набуває особливої специфіки під час роботи з художніми текстами, адже вони відображають певну модальність, яка є важливим елементом для цілісного сприйняття твору. Редактор має бути обізнаним з категорією суб'єктивної модальності, адже це міждисциплінарне явище, яке є і лінгвістичною категорією, і літературознавчою, чим і зумовлюється актуальність цього дослідження.

С. Антонова наголошує, що під час редакторського аналізу художній текст має розглядатись із погляду його взаємодії з читачем. Саме вплив твору на особистість є головним аспектом у редакторській оцінці [3, с. 182]. Письменник формує текст, який викличе в реципієнта емоції за допомогою різних засобів, одним з яких є категорія суб'єктивної модальності.

Поняття «модальності» належить до основних категорій мови й виражає відношення змісту висловлення до дійсності (об'єктивна модальність) і мовця до змісту висловлення (суб'єктивна модальність). Однак, під час проектування модальності на художній текст, можливим є використання лише поняття суб'єктивна модальність, оскільки художні тексти виступають засобом творення й відображення психологічних, емоційних, естетичних та інших інтенцій письменника, а отже, відображають авторську та/або суб'єктивну модальності.

Редактор, як посередник між автором та реципієнтом, має бачити текст «глибше», ніж просто набір букв, які трансформуються в речення. Н. Сікорський зауважує, що мета редакторського аналізу – оцінити текст та сформулювати поради для його вдосконалення. Варто зазначити, що редакторський та літературний аналіз суттєво відрізняються один від одного: редактор готує текст до випуску в світ, працює з метою удосконалення авторського стилю, а літературознавець розкриває реципієнту значення

авторського задуму, його особливості, переваги та недоліки [2]. Тобто літературознавець досліджує та аналізує результат спільної роботи автора й редактора.

Під час аналізу редактор має звертати увагу на вираження письменником авторської модальності та формування суб'єктивної модальності персонажа. Саме ці категорії сприяють глибшому проникненню в особливості авторського задуму. Реалізується авторська та суб'єктивна модальність у тексті за допомогою вставних слів та вставлених конструкцій, що виражають оцінку мовцем міри реальності повідомлюваного (*безсумнівно, звичайно, ймовірно тощо*), виражають почуття мовця, викликані текстом (*на щастя, на жаль, як на біду тощо*), привертають увагу реципієнта (*чуєте, знаєте, уявіть собі тощо*), вказують на джерело повідомлення (*кажуть, на думку..., на мою думку, за теорією тощо*), допомагають систематизувати думки, пов'язати їх між собою (*по-перше, з одного боку, до речі тощо*), підкреслюють експресивність повідомлення, його емоційність (*даруйте, пробачте, легко сказати*), за допомогою яких підбиваються підсумки (*взагалі, значить, виходить*).

Отже, категорія модальності, зокрема суб'єктивної та авторської, є важливим елементом задуму письменника й, відповідно, редакторського аналізу тексту, одним з головних завдань якого є дешифрування особливої картини світу автора, яку він відобразив у тексті. Специфіка редакторського аналізу полягає в тому, щоб ідентифікувати модальність, виділити засоби вираження та уникнути її руйнування/деформації під час редагування.

Список використаних джерел

- 1. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : навч. посіб. / З. В. Партико. – Львів : Афіша, 2006. – 416 с.*
- 2. Редактирование отдельных видов литературы : учебник / под ред. Н. М. Сикорского. – М. : Книга, 1987. – 400 с.*
- 3. Редакторская подготовка зданий : учебник / С. Г. Антонова, В. И. Васильев, И. А. Жарков [и др.]. – М. : Изд-во МГУП, 2002. – 468 с.*

Злигостєв С. І.,

студент 5 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Наукові керівники:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

Шпак В. І.,

професор кафедри видавничої справи

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор історичних наук

ЕЛЕКТРОННА КНИГА: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

Актуальність обраного проекту. Більшість населення задля зручності перейшла на електронні версії книг та підручників. Зважаючи на цю тенденцію розширення асортименту продукції, зростає потреба у електронних навчальних посібниках. Це дасть змогу студентам опрацьовувати потрібну інформацію, що міститься у посібнику, у зручний для них час, просто завантаживши файл у смартфон чи планшет. Простота та практичність використання електронної книги дозволить користувачам раціонально проводити час.

Ідея створення навчального посібника в електронному вигляді обґрунтовується тим, що наразі існує багато наукової, професійної, навчальної літератури і для опрацювання її у паперовому варіанті потрібно багато часу. Навантаження на студентів та великий обсяг самостійної роботи спонукає до створення електронних навчальних посібників.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що з огляду на великий попит на електронні навчальні посібники, робота над таким проектом відкриває багато нових можливостей для підготовки та подальшого поширення серед студентів цих інформаційних продуктів [1].

Метою роботи було створення електронного варіанту навчального посібника, його оформлення та подальше поширення.

Завдання проекту були наступними:

- проаналізувати ринок друкованої та електронної навчальної літератури;
- охарактеризувати особливості електронного видання;
- підготувати видавничий оригінал-макет;
- створити електронну версію видання;

- визначити економічні аспекти видання;
- визначити шляхи поширення електронного видання.

Авторським задумом проекту було створення зручної електронної версії навчального посібника Шпака В. І. «Видавничий бізнес» [2]. Інноваційний навчальний посібник має бути динамічним, інтерактивним та містити мультимедійні елементи, які доповнять теоретичний текстовий матеріал та зацікавлять і мотивуватимуть студентів навчатися. Створення саме електронної версії обґрунтовується тим, що наразі студенти під час навчання все більшої переваги надають електронним книгам. Також такий формат посібника значно полегшує процес його розповсюдження.

Для реалізації проекту було використано:

- персональний комп'ютер з виходом до мережі Інтернет;
- текст навчального посібника;
- програма Adobe InDesign;
- програма Flip PDF Professional.

Робота над електронним посібником розпочалась з авторського тексту у форматі doc. Для верстання посібника було використано програму «Adobe InDesign». Останнім етапом верстки було переведення готового оригінал-макету у формат PDF, який дає змогу не втрачати форматування документів і обмінюватися файлами з іншими користувачами. Під час перегляду або друку файлу у форматі PDF його форматування залишається незмінним.

Програма «Flip PDF Professional» дає змогу конвертації PDF файлів у різні формати, на кшталт FLV, SWF, EXE або HTML. Вона підтримує додавання шаблонів, назви, кольору і фону, навігаційних кнопок, дозволяє імпортувати фото і публікувати результат своєї роботи на сайті, відправляти електронною поштою або записати на диск.

Для створення як друкованого, так і електронного видання видавництву необхідно врахувати наступні витрати:

- авторський гонорар за написання твору;
- гонорар за художньо-графічні роботи;
- витрати на поліграфічне виконання;
- витрати на матеріали;
- редакційні витрати (обробка й оформлення рукопису, створення оригінал-макетів);
- комерційні витрати.

Таблиця 1

Порівняння витрат на друковане та електронне видання, грн.

Види витрат	Друковане видання	Електронне видання
Гонорар	122 859	122 859
Редакційні витрати	15 750	15 750
Витрати на матеріали	6 372	4 850
Поліграфічні витрати	14 500	5 000
Загальновидавничі витрати	11 250	11 250

Комерційні витрати	4 500	4 500
Усього витрат	175 231	164 209

Створення електронного посібника потребує менше витрат, ніж друкованого. Це зумовлено специфікою процесу виготовлення електронного видання. Простота та зручність використання стає вирішальним для популярності електронних видань. Щороку спостерігається тенденція збільшення користувачів даною продукцією.

Найбільш зручним способом поширення електронного навчального посібника лишається мережа Інтернет. Електронний посібник полегшує розуміння навчального матеріалу за рахунок інших, ніж у друкованій навчальній літературі, способів подачі матеріалу: індуктивний підхід, вплив на слухову та емоційну пам'ять, допускає адаптацію інформації відповідно до потреб студента, рівня його підготовки, інтелектуальних можливостей.

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що сучасні тенденції в розвитку освіти вимагають впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які б підняли її на якісно новий рівень і забезпечили максимальне засвоєння знань та отримання вмінь. Тому створення електронного посібника у системі сучасної освіти є актуальним і необхідним.

Список використаних джерел

1. Злигостєв С. І. *Електронна книга: особливості підготовки та поширення продукту : кваліфікац. робота на здобуття ОКР «бакалавр»* / С. І. Злигостєв ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, каф. вид. справи. – Київ, 2018. – 30 с.

2. Шпак В. І. *Видавничий бізнес : навч. посіб.* / В. І. Шпак. – Київ : Експрес-Поліграф, 2010. – 352 с.

Ковальчук Н. С.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Видавнича справа та редагування»,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник:

Гринівський Т. С.,

доцент кафедри журналістики

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,

кандидат наук із соціальних комунікацій

АУДІОКНИГИ ЯК ВИД ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ВАДАМИ ЗОРУ

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, це потреба у великому відсотку інформації про навколишній світ, яку людина отримує не лише через зоровий аналізатор, а й слуховий. Аудіокниги є сполучною ланкою до знань, які недоступні для людей із вадами зору.

Об'єкт дослідження: аудіокниги для людей із вадами зору.

Предмет дослідження: аналіз та особливості застосування аудіокниги.

Мета дослідження: вивчити і науково обґрунтувати проблему засобів слухової наочності.

У данній статті ми охарактеризуємо аудіокнигу як технологічну інновацію на сучасному видавничому ринку; проаналізуємо специфіку її функціонування і рівень поширення на видавничих ринках України. Але спершу визначимо, що це за вид видавничої продукції.

Аудіокнига – форма видавничої продукції, що передбачає переведення тексту в голосове повідомлення з можливим застосуванням додаткових опцій (музичний супровід, звукові спецефекти, читання на декілька голосів), які сприяють зацікавленню слухача і використовуються з метою оптимізації ресурсів та раціоналізації людської діяльності (можливість одночасного виконання декількох справ). Звукова книга вперше виникла у 60-х рр. ХХ ст., під час поширення звукозаписуючої і звуковідтворюючої техніки, з метою задоволення потреб людей з обмеженими можливостями, проте поступово здобула популярність і серед інших споживачів видавничої продукції, особливо при задоволенні потреб дитячої аудиторії. Нового виміру набула ця проблема у ХХІ ст., коли відбувся стрімкий прорив інформаційних технологій у пізнавальну діяльність і дозвілля людей [2].

Звукова книга в Україні перейшла в активну фазу розвитку у 2004 р., коли в країні з'явилися звукові книги російського виробництва, і вже згодом споживач отримав продукцію національного виробника. До сьогодні стан українського ринку звукокниги характеризується домінуванням продукції російською мовою. «Сучасна пропозиція на українському ринку відбиває

велике кількісне переважання «російськомовної» звуко книги за всіма її різновидами, окрім хіба що хрестоматій для школярів. Враховуючи інтернет-магазини, асортимент «українськомовної» звуко книги приблизно у десять разів менший. Обнадіює динаміка збільшення «українськомовної» пропозиції, яка приростає швидше за «російськомовну» [1, с. 308].

Серед виробників українськомовної звукової книги необхідно виділити діяльність ТОВ «Українська аудіокнига» (спеціалізується на виданні книг класиків української літератури радянського періоду), компанії А.Е.Л. (спеціалізується на виданні сучасної української літератури), «Сорока Білобока» (навчальна література), «Студія Слово» (дитяча література), «Наш формат» (світова та українська класична література), «Книга вголос» (світова та українська класична література), «Теза» (класична та сучасна українська дитяча художня література), «Атлантик» (дитяча та навчальна література), «Аудіо Планета» (художня література), «Мультимедійне видавництво Стрельбицького» (дитяча література).

Плюси такого формату:

- можливість познайомитись із книгою людям, які мають проблеми із зором;
- слухові зони мозку мають асоціативні зв'язки, що дозволяє по-новому зрозуміти ту чи іншу інформацію;
- низька вартість;
- швидкість виготовлення, порівняно із паперовими версіями.

На сьогодні в Україні налічується близько 1 500 україномовних аудіоформатів. Аудіокниги допомагають сформуванню уяву про навколишній світ, це також допомагає краще адаптуватись у суспільстві. Люди із вадами зору читають більше, ніж зрячі, але доступу до сучасної літератури вони не мають, особливо не вистачає українських книг для дітей. На сьогодні волонтери створили понад 100 аудіокниг для особливої малечі. Саме завдяки цій ініціативі незрячі діти мають змогу вивчати українську й світову художню та шкільну літературу, підвищити рівень культури та розширити кругозір. Також, прослуховування тієї чи іншої книги є дуже зручним, це можна робити як індивідуально, так і в колективі.

21 вересня 2018 р. в межах 25 Форуму видавців у Львові відбудеться презентація онлайн-бібліотеки для людей з вадами зору «Ліхтар». Про це Львівському порталу повідомили у прес-службі Львівської ОДА [3]. За словами організаторів, онлайн-бібліотека аудіокниг «Ліхтар» – це спроба полегшити життя як людям із тотальною втратою зору, так і частково незрячим [3]. У бібліотеці «Ліхтар» використовують не тільки озвучення «Анатоль», яке є наразі найкращим озвученням машинного мовлення, а й текст високої контрастності, щоб людям, які втратили зір неповністю, було максимально зручно [3].

Таким чином, можна зробити висновок про необхідність аудіокниги для людей із вадами зору, які не можуть отримати інформацію з джерел, доступних зрячим. Завдяки засобам слухової наочності та чи інша людина із особливими потребами зможе розширити кругозір, відобразити різноманіття конкретних

явищ, предметів навколишнього світу. Це значно вплине на сенсорну сферу учня або ж дорослого, розвиватиме його спостережливість, мислення, уяву, стимулюватиме пізнавальну й творчу активність тощо.

Список використаних джерел

1. Чирков О. А. Звукова книга – новітня ділянка на конкурентному полі української культури з російською / О. А. Чирков // Зб. наук. пр. НДІУ. – Київ, 2008. – Т. 19. – С. 298–309.

2. Чирков О. А. Що дасть українцям звукова книга (книга вголос) – новітнє явище української культури? (з приводу поширення так званих «аудіокниг» українською мовою) / О. А. Чирков // Українознавство. – 2007. – № 1. – С. 322–325 ; № 2. – С. 363–364.

3. Карп'юк О. Для людей із вадами зору у Львові презентують онлайн-бібліотеку аудіокниг [Електронний ресурс] / О. Карп'юк // Львівський портал. – 2018. – 30 серп. – Режим доступу: <https://portal.lviv.ua/news/2018/08/30/dlya-lyudey-iz-vadami-zoru-u-lvovi-prezentuyut-onlayn-biblioteku-audioknig>. – Назва з екрана.

УДК 028(477):[82-9:7.04]:316.3

Копильчак Х. С.,
студентка 6 курсу,
спеціальність «Журналістика»,
Українська академія друкарства

Науковий керівник:

Огар Е. І.,
професор кафедри медіакомунікацій
Української академії друкарства,
доктор наук із соціальних комунікацій, професор

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЧЕРЕЗ СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОМІКС

Сучасний комікс як особливий різновид творчості має широку жанрову палітру, охоплює різну тематику і проблематику, орієнтований на доволі різнорідні за віком, соціальним становищем, родом діяльності аудиторії. Існує чимало підходів і, відповідно, визначень поняття, проте всі вони зводяться до того, що під коміксом розуміють серію послідовних зображень, в яких розповідається будь-яка історія. У своїх дослідженнях феномену ми виходимо із визначення коміксу як серії суміжних малюнків та інших зображень, розташованих у певній смисловій послідовності і призначених для передання

інформації та/або для викликання в глядача естетичного почуття. До основних характеристик коміксів ми відносимо: лінійність викладу, змістову концентрацію на ключових ситуаціях, своєрідну систему кодування дійсності. Жанр демонструє особливу чутливість до тематики, що хвилює різні суспільні групи в конкретному часо-просторі.

Останнім часом в Україні спостерігаємо посилення уваги до коміксів – як з боку видавців, так і з боку читачів. На ринку з'являються нові видавці, репертуар видань збагачується кількісно та якісно. Серед причин цього сплеску виокремлюємо:

- появу фінансово успішних проектів («Даогопак», «Максим Оса», «Герой поневолі»);
- популяризацію читання коміксів в Україні (створення соціальних груп фанатів коміксів, спеціалізованих сайтів, книгарень);
- появу значної кількості екранізацій коміксів, що привернуло увагу до гік-культури;
- проведення «Comic ConUkraine», що сприяє поліпшенню комунікації між авторами, видавцями, художниками.

У контексті теми комікс цікавить нас як носій нової української міфології, як один із засобів її творення. Сучасна жива міфологія народжується із сучасних суспільних процесів. З точки зору аналітичної психології, глибинний зміст коміксу в аспекті міфотворення є зрозумілим будь-якій людині, адже комікси побудовані на архетипах. Загалом сучасні українські комікси побудовані на зрозумілому простому принципі – справедливе добро веде боротьбу із ганебним злом.

Проаналізувавши українські комікси 2015–2018 рр. ми виявили, що в українських коміксах домінує національна та історична тематика, автори приділяють увагу формуванню національної свідомості, творячи і популяризуючи національних супергероїв. Універсальним архетипним героєм, якого використовують українські коміксисты, є козак («Даогопак», «Українські супергерої», «Діра», «Савур-могила»). Саме козак є втіленням тієї міфологічної схеми, яка є зрозумілою для українців і відображає принцип – добрий і сильний герой, що захищає добро і протистоїть злу. Одночасно цей образ супергероя ближчий українським читачам, аніж зарубіжні аналоги. Ми дійшли висновку, що українські герої мають звичне для західних персонажів коміксів правильне і героїчне моральне спрямування, але при цьому українські художники створили особливий національний продукт, що сьогодні не має аналогів у світових школах коміксів. Реалії сучасного політичного й суспільного життя спонукають коміксистів і видавців шукати нових героїв, які допомагатимуть формувати у свідомості читачів, насамперед дітей та молоді, позитивний образ України.

Головна перевага коміксів – можливість устами супергероя виразити думку суспільства. Саме супергероєм, коли суспільство по-суті нічого не може вдіяти, завдяки унікальним вмінням чи надсилі, може вирішити будь-яку проблему та покарати винних. Так, герой коміксу «Укрмен» є поєднанням американської школи супергероїки та сучасних українських реалій. Відмінною рисою героя в українських коміксах є те, що його реальна поведінка наближена

до міфологічної – він переходить межу своїх можливостей за рахунок раціональних сил, але завжди має підтримку ірраціональних сил, наприклад, патріотизму. Міфологічний герой навпаки – передусім, він має підтримку ірраціональних сил, а раціональні є для нього другорядними. Проаналізувавши сюжети українських коміксів, можемо стверджувати, що українські супергерої – козаки, воїни, солдати («Звитяга», «Кіборги», «Трое проти зла») – це звичайні люди, надзвичайні здібності в яких виникають завдяки раціональній рушійній силі – патріотизму.

Аналіз сюжетів та героїв українських коміксів також показує, що центральною в них є тема героїзму, прагнення здійснити подвиг. Він може бути силовий, фантастичний чи магічний. Безсумнівно, першорядне значення мають військові подвиги, метою яких служить охорона рідної землі, захист її від нападників (Максим Оса, Олесь Сковорода, Кіборги). Важливо, що часто у коміксах українських художників герої перебувають у схожих до реальності ситуаціях – персонаж веде боротьбу з ворогом. На сюжетах коміксів і образах козаків позначилися й певні історичні події, що характеризують зміни в соціальному середовищі сучасної України. Так, наприклад, військова ситуація у країні стала головним мотивом коміксів «Українські супергерої» та «Звитяга». Останнім часом втіленням ворогів стали російські солдати, зокрема у коміксі «Звитяга».

Антагоністи супергероїв, зазвичай, позбавлені рис моральності й людяності. Наприклад, монотонна юрба солдатів у коміксі «Орда», Хасан і Ахмет – холоднокрівні вбивці із «Доогопака» чи дворли – орли-людоджери із коміксу «Українські супергерої». Часом вони неконкретизовані, їхні злодіяння мають абстрактний, узагальнений характер, часом – мають цілком реальний прототип, який чітко зчитується (наприклад, образ тоталітарного суспільства у коміксі «Серед овець»).

Сучасний український комікс має благородні та патріотичні цілі: популяризацію ідей заступництва, боротьби із силами зла, захист батьківщини – усе те, що сприяє вихованню свідомого громадянського суспільства. Яскравим прикладом коміксу, побудованого на реаліях сьогодення і спрямованого на виховання у суспільстві (зокрема серед молоді) нетерпимого ставлення до доволі масштабної в українських реаліях проблеми – корупції, є комікс «Хроніки Аптауна», засновником якого є Михайло Піменов. Схеми та історії для сюжетів базуються на реальних подіях з української дійсності, але згідно з вимогами жанру, сюжет дещо гіперболізований.

Отже, сучасні українські комікси – це продукт «популярної» культури свого часу. Образи героїв, їхні дії є відображенням можливих суспільних сподівань, уявлень. Вони могутні, сміливі і всепереможні не лише над ворогами, а й над різними проявами суспільного зла.

Список використаних джерел

1. Bainbridge I. Hybrid Manga: Implications for the Global Knowledge Economy / I. Bainbridge, C. Norris // Manga. An Anthology of Global and Cultural Perspectives. – NY. : Continuum, 2010. – P. 235–252.

2. Bouissou I.-M. *Manga in Europe: A Short Study of Market and Fandom* / I.-M. Bouissou, M. Pellitteri // *Manga. An Anthology of Global and Cultural Perspectives*. – NY. : Continuum, 2010. – P. 253–266.

3. Ерофеев В. *Комиксы и комиксовая болезнь [Электронный ресурс]* / В. Ерофеев. – Режим доступа: <http://www.poseti.ru/ever/ihun/nb09.html>.

4. Козлов Е. В. *Комикс как явление лингвокультуры: знак – текст – миф* / Е. В. Козлов. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2002. – 183 с.

5. Почепцов Г. *Мерлін, Супермен і Гаррі Поттер: конструювання нематеріального в масовій культурі* / Г. Почепцов. – Київ : Спадщина, 2013. – 288 с.

6. Шпильчак А. *Сучасні тенденції у виданні коміксів в Україні* / А. Шпильчак // *Зб. наук. ст. УАД*. – 2013. – № 3. – С. 43–52.

УДК 02:655.42]:005.591.6

Кравчук О. В.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ КНИГОРОЗПОВСЮДЖЕННЯ

«Дім, у якому немає книг, подібний до тіла, покинутого душею», – цю думку висловив Цицерон ще в 50-ті роки до нашої ери. Відтоді про книжку і її буття в світі людей не перестають говорити, науковці, філософи, вчені, письменники та й загалом усі люди.

Але для того, щоб суспільство мало книгу у будинку, потрібно було її розповсюдити. Саме цей процес, на мою думку, є вічним. Адже розповсюдження книг почалося ще у давнину, коли книги «збували» на ярмарках та й не тільки, і цим процесом люди займаються і досьогодні, створюючи все нові й нові форми книгорозповсюдження. І все для того, щоб люди отримували видавничу продукцію не лише в бібліотеках, але й у власних «стінах».

Під поняттям книготоргівля, книжкова торгівля або книгорозповсюдження мається на увазі торгівля книгами, а також іншими неперіодичними друкованими виданнями (брошурами, плакатами, нотами і т. д.). Оскільки книга є «товаром особливого роду», будучи одночасно

частиною матеріальної і духовної культури, то книготоргівля розглядається не тільки як галузь торгівлі, але і як галузь культури [10].

Книжкова торгівля як галузь, що організовує доставку видавничої продукції до споживача, виникла задовго до запровадження друкарського верстата у процес книготворення. Перші писемні згадки про продаж рукописних книг, скажімо, в давньоукраїнській державі належать ще до XI ст. Пізніше, з поширенням друкарства, торгівля книжками помітно поживалась, а згодом почала структуруватися у мережу книгорозповсюдження [12, с. 181–182].

Сьогодні ж функціонує ринкова система продажу друкованої продукції, яка прийшла на зміну централізованій ще в кінці минулого століття і створена на руїнах останньої. Проте, процес формування сучасної мережі книготоргівлі ще не дійшов до завершального етапу, адже продовжують створюватися нові форми цієї системи, відновлюються деякі аспекти діяльності створених раніше елементів структури книгорозповсюдження та внаслідок певних чинників, які з'являються в процесі виникнення нових технологій, окремі з них зникають взагалі.

Усе вищесказане зумовлює актуальність даної теми, оскільки слід вивчити інноваційні форми книготоргівлі на нинішньому етапі її розвитку.

Серед новітніх форм книгорозповсюдження слід вказати наступні:

- мобільні книжкові додатки;
- інтернет-магазини;
- книжкові вендингові машини.

Щодо мобільних книжкових додатків, то взагалі у світі вони ставлять за мету формувати та розвивати читацькі спільноти, поширювати читацьку культуру. В Україні такі мобільні додатки більше представлені як ігрові платформи для розвитку та освіти читача.

Щодо світових додатків, то їх представляє «Bookperk» – це рекламна служба видавців Harper Collins, яка надає інформацію про товари Harper Collins та її філій [1]. Інший додаток «Book Country» – це точка для всіх речей, які пов'язані з електронними книгами. Даний додаток містить багато ресурсів, які можна використовувати під час написання найкращих книг [3]. «First read» від Penguin Random House – це місце для читачів і тих, хто любить розмовляти та знаходити нові книги. «First read» дає учасникам можливість першими прочитати найкращі нові книги, перш ніж вони потраплять на полиці [2].

Щодо українського масиву мобільних додатків, то їх представляють такі додатки. «Видавництво Старого Лева», «Антоміми» – це книжка, що перетворилась на іграшковий мобільний додаток. Він був створений за мотивами книжки-картинки «Антоміми». Дана гра для мовного розвитку дитини, щоправда, поки лише англійського [5]. Цифрове видавництво «Гутенбергз» з додатком «Гаджетаріум» – це інтерактивна історія найкрутіших гаджетів світу. Даний додаток відображає 23 гаджети, винайдені між 5 000 років до н.е. та 2003 р. [7]. А також додаток «Пригоди Шерлока Холмса» від цього ж видавництва. Це класичний детектив, який включає 100 інтерактивних сторінок [8].

Щодо інтернет-магазинів як інноваційної форми розповсюдження, то на їх основі функціонують нові форми книгопродажу та книгорозповсюдження, такі як:

- Прямі продажі – у світі існують інтернет-сайти видавців та спеціалізовані незалежні платформи самопублікації як для видавців, так і для авторів (Pubsoft, Kbuuk, byeink та ін.);
- «Сплачуй за використане/побачене» – представляє систему, яка дозволяє користувачам платити тільки за прочитаний контент (ValoBox, Total Boox);
- «Сплачуй, за що хочеш» – дана система дозволяє читачам робити право вибору між сплатою запропонованої компанією ціни або внесенням символічної оплати (OnlyIndie);
- Підписка – дозволяє компаніям працювати з фіксованою клієнтською базою та протягом конкретних термінів (Safari Books Online, 24symbols, Skoobe, Boogoo);
- Модель мікроплатежів – зустрічається практика розділення видавцями своїх книг на частини та розділи, а також встановлення конкретної ціни на таку частину (Chapterizer від компанії SliceBooks).

В Україні платформи електронної комерції представлені:

- інтернет-вітринами («Нора-Друк», «Наукова думка» тощо);
- інтернет-магазинами видавництв (універсальні або окремі веб-сайти чи магазини);
- інтернет-магазинами книжкових агрегаторів і книгорозповсюджувачів («Книгарня Є», «Читайка» та ін.).

Іншою інноваційною формою книгорозповсюдження є книжкові вендингові машини. Вендинг – це продаж товарів і послуг за допомогою автоматизованих систем (торговельних автоматів). Набув широкого поширення в світі як зручний і не дуже вимогливий спосіб вести торгівлю або надавати послуги [6]. Вендингові машини використовуються не лише як форми книгорозповсюдження, але й як інструмент для поширення культури читання (книжковий автомат-рандомізатор «Biblio-Mat»).

Книготоргівля через автомати розрахована на клієнтів, що бажають заощадити час і придбати товар без звернення до торговельної мережі, на своєму звичному шляху (в транспортних вузлах, вестибюлях університетів і бізнес-центрів і т. п.), а також у неробочий час. На думку представника французької книготорговельної мережі, що володіє книгоматами «Книга в будь-який час», ця форма торгівлі розрахована на покупців, які добре знають заздалегідь, яка книга їм потрібна.

За твердженням Ксав'є Шамбон, лідерами продажів в паризьких книгоматах є куховарська книга, французько-англійський словник і «Квіти зла» Шарля Бодлера. Чилійські видавці, які експериментували з книжковими автоматами в метро Сантьяго, навпаки, припускали щотижневу зміну асортименту книгоматів, розглядаючи цю форму торгівлі як спосіб просування на масовий ринок новинок. Перша в Росії мережа книгоматів створена в

Москві: книгомати розташовані в будівлі Державного університету управління (ДУУ) і у бізнес-центрі «Даев-Плаза» [11].

«Biblio-Mat» – це випадковий автомат для продажу книг, спроектований та побудований для The Monkey's Paw – унікального антикварного книжкового магазину в Торонто. Книги Biblio-Mat, які розрізняються за розміром та змістом, коштують два долари [4]. Також ще є багато сайтів, книжкових клубів, букіністичних магазинів, точок гуртової та роздрібної книжкової торгівлі й навіть поштово-розсилкова торгівля [9].

Отже, на сьогодні існує чимала кількість форм книгорозповсюдження видавничої продукції, що і є складовими системи книготоргівлі. Окрім прямих продажів, варто освоювати нові моделі електронної комерції, такі як моделі мікроплатежів – «сплачує за використане/побачене», «сплачує, за що хочеш». Також варто продовжувати розвивати українські мобільні додатки, які будуть не лише ігровими платформами, а й розвиватимуть культуру читання та формуватимуть читацькі спільноти.

Найяскравішою інноваційною формою книгорозповсюдження наразі є вендингові книжкові машини. Світовий досвід показує, що книжки можуть реалізовуватися таким способом на залізничних вокзалах, зупинках, у лікарнях, на станціях метро та у інших місцях.

Для сучасного суспільства потрібні сучасні засоби, в тому числі для книжкової торгівлі.

Список використаних джерел

1. *Bookperk [Електронний ресурс] / Harper Collins. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://links.e.harpercollins.com/servlet/MailView?ms=MTA5NzM0OTES1&r=Mjk0NTU5OTk5NzU0S0&j=MTQ4MTI1NTI4MQS2&mt=2&rj=MTQ4MTIyNTAwNwS2&rt=0>. – Мова англ. – Назва з екрана.*

2. *First Read [Електронний ресурс] // First to Read. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.firsttoread.com/>. – Мова англ. – Назва з екрана.*

3. *Learn [Електронний ресурс] // Book Country. – Електрон.дані. – Режим доступу: <http://www.bookcountry.com/Help/Learn/Home.aspx>. – Мова англ. – Назва з екрана.*

4. *The Biblio-Mat [Електронний ресурс] / Craig Small. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.craigsmall.com/portfolio/the-biblio-mat/>. – Мова англ. – Назва з екрана.*

5. *Антоміми : книжка, що перетворилась на мобільний додаток [Електронний ресурс] / Вид-во Старого Лева. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://starylev.com.ua/news/antomimy-knyzhka-shcho-peretvorylas-na-mobilnuu-dodatok>. – Мова укр. – Назва з екрана.*

6. *Вендинг [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вендинг>. – Мова укр. – Назва з екрана.*

7. Гаджетаріум – інтерактивна історія найкрутіших гаджетів світу [Електронний ресурс] // Гаджетаріум. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://gutenbergz.com/ua/gadgetarium.html>. – Мова укр. – Назва з екрана.

8. Класичний детектив. Інтерактивні пригоди. Нова сторінка сторітеллінгу [Електронний ресурс] // Гаджетаріум. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://gutenbergz.com/ua/sherlock.html>. – Мова укр. – Назва з екрана.

9. Книгорозповсюдження країни [Електронний ресурс] // Студопедія. – Електрон.дані. – Режим доступу: <https://studopedia.org/10-116427.html>. – Мова укр. – Назва з екрана.

10. Книготорговля [Електронний ресурс] // Вікіпедія : свободная енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Книготорговля#Формы_книгораспространения. – Мова рос. – Назва з екрана.

11. Книжний автомат [Електронний ресурс] / Вікіпедія : свободная енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Книжный_автомат. – Мова рос. – Назва з екрана.

12. Тимошик М. С. Видавнича справа та редагування : навч. посіб. / М. С. Тимошик. – Київ : Наша культура і наука, 2004. – 224 с.

УДК 070.421:81'27

Миронишина Т. Р.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Журналістика (Видавнича справа та редагування)»,

Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Микитенко В. О.,

викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат педагогічних наук

СПЕЦИФІКА РОБОТИ РЕДАКТОРА З СУРЖИКОВОЮ АНОРМАТИВНІСТЮ

Семантика слова *суржик* давно втратила в Україні своє питоме визначення. Сьогодні всім відомо, що суржик – це елементи двох чи кількох мов, об'єднаних штучно, без дотримання норм літературної мови. Зауважимо, що ще минулого століття у словнику Б. Г. Грінченка, виданому 1909 р., слово *суржик* означало: 1) змішаний зерновий хліб чи борошно з нього; 2) людину змішаної раси (наприклад: *се суржик: батько був циган, а мати дівка з нашого села*). Пізніше, 1988 р., у словнику за редакцією Д. Г. Гринчишина, є

визначення *мовного суржику*, яке позначає безсистемне поєднання двох або більше мов. Отже, загалом це слово має значення змішування різних субстанцій, внаслідок чого погіршується якість.

Щоб зрозуміти, як за такий короткий час це слово вкорінилось у національній свідомості українця, потрібно звернутись до історії. Російська імперія намагалася наблизити українську мову до російської і довести, що вона самостійно не існувала і не могла існувати. Особливо активно русифікація почалась з 30-х років минулого століття. Штучно організований голодомор 1932-1933 рр. призводить до зменшення частки українського населення і значно підвищує рівень російськомовного населення. І 1932 р., і 1938 р., з метою «вдосконалення» відбувається знищення унікальності українського правопису, максимальне наближення його до російського. Зникають слова, які починаються на букву «и», оскільки в російській мові таких слів немає, закінчення *-и* (до смерти, без совісти) змінюється на *-і*. Запроваджується нова термінологія в усіх галузях знань: питома українська власна назва «*Великий Віз*» уподібнюється до російської «*Велика Ведмедиця*», «*городина*» змінюється на «*овочі*», «*дієйменник*» на «*інфінітив*» та ін. Тобто відбувається втручання в організм мови. Логіка цих дій цілком зрозуміла, оскільки мова є основним виявом національної ідентичності народу. Без української мови немає і не може бути українців.

Український реципієнт настільки звик до іноземної вимови, що літературна українська важко сприймається, викликає негативні відчуття. То чи потрібно редагувати суржик? Чи він, навпаки, додає мові живучості й натуральності? Для чого редагувати «справжню» мову українців? Останнім часом ці питання особливо актуальні, оскільки 13 жовтня 2017 р. набув чинності закон про мовні квоти на телебаченні, що зобов'язують загальнонаціональні канали не менш як 75% мовлення репрезентувати українською мовою.

Для боротьби з суржиковою анормативністю потрібно чітко усвідомлювати, яку шкоду вона несе. Використання суржику в літературі доцільне в художньому стилі, при прямій мові, коли автор намагається передати характер і відчуття конкретної людини, засобами мови відобразити спосіб мислення персонажа, краще пояснити його сутність.

Щоб максимально викоринити суржик, потрібно активно вживати власне українську лексику. Допомогти в цьому можуть архаїзми, що були витіснені з ужитку. У них збережена енергетична сила української мови, вони є потужним виразником українсько-суспільних прагнень (*живець* – енергія, сила; *твердь* – суходіл; *уста* – губи). Важливим є утворення нових слів не внаслідок запозичення мовних одиниць з іншої мови, а шляхом словотворення на основі наявних у мові морфем. Таким чином в українській мові з'явилися такі загальноживані слова як *мрія*, *байдуже*, *майбутнє* – М. Старицького; *чинний* – І. Франка; *світогляд*, *самосвідомість* – І. Нечуя-Левицького. Також, коли можливі два варіанти слів, варто обирати питома українське, так *голубий* краще буде замінити на *сизий* чи *блакитний*, *ізом* – *родзинки*, *плаття* – *сукня*, *чашка* – *горнятко* та ін.

Редактор, на нашу думку, має не забороняти суржик, не викорінювати його штучно зі всього і з кожного, а показати наскільки гарний, милозвучний і рідний український варіант того чи того слова. Щоб кожен громадянин свідомо робив вибір на користь української мови.

Список використаних джерел

1. Масенко Л. «Нариси з соціолінгвістики» / Лариса Масенко. – Київ : Києво-Могилянська акад., 2010. – 244 с.

2. Шевчук Ю. «Мовна шизофренія» / Юрій Шевчук. – Брустури : Дискурсус, 2015. – 60 с.

УДК 655:57

Олашин М. В.,

студентка 4 курсу,

спеціальність «Видавнича справа та редагування»,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник:

Пазюк Р. В.,

асистент кафедри журналістики

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,

кандидат філологічних наук

ПРОБЛЕМИ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «АРТ-БУК» У СВІТОВІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПРАКТИКАХ

У сучасних умовах конкуренції паперових книг з електронними виробники видавничої продукції вдаються до різних способів її покращення. Одним із таких засобів є арт-бук (також відомий як книга митця, книга-об'єкт, авторська книга тощо) – незвичний за формою та змістом, а також за інтерпретацією тексту проект [4, с. 59]. На вітчизняному видавничому ринку все більше зростає попит на такі видання.

Однією з найсуттєвіших проблем у цій галузі є невизначеність дефініції та розмитість поняття «арт-бук». Нині у теоретичних джерелах та у світовому мистецькому середовищі існує велике розмаїття термінів на позначення «арт-бука», зокрема такі варіації:

- англійські – *artist's book, artbook, bookwork, bookart та bookobject* (а також варіанти їхнього перекладу – арт-бук, арт-книга, мистецька книга);
- французькі – *livred'artiste, livredepeintre, livredeluxe*;
- на українському книговидавничому ринку використовують поняття: книга художника, мистецька книга, авторська книга тощо;

– варіанти терміна з використанням кореня «арт» та різним написанням: арт-видання, арт-книги (разом, окремо і через дефіс), бук-арт тощо.

Серед видавців та дослідників арт-буків триває дискусія щодо різних аспектів термінології. Один з них – чи варто називати такі витвори книгами, чи доцільніше буде використовувати термін *artist's publication* («публікація художника»), який уміщуватиме не книжкові форми (періодику, електронні видання, окремі аркуші чи їх набори), а отже розширить це поняття. Водночас ускладнить його – виникнуть суперечки, що саме вважати актом публікації та в якій формі вона має бути задокументована.

У періодиці також немає чіткого терміна для позначення такого видання. Періодичні видання у формі арт-буків називають *artists' projects* (художніми проектами), *artists' pages* (художніми сторінками), якщо йдеться про окремі випуски-листівки, або дуже загально *magazineart* (журнальне мистецтво).

Американський дослідник Ф. Сміт (P. Smith), ввів поняття книжковості (*bookness*) на позначення властивостей книги, у якому апелює до форми, передусім до кодекса. Він стверджує, що для арт-буків це поняття не властиве, оскільки вони суттєво відрізняються від книги у традиційному розумінні слова. Дослідник стверджує, що відповідності одній чи декільком ознакам недостатньо. Щоб вважатись книгою, слід мати повний набір властивостей, а саме: традиційну матеріальну форму, наявність сторінок, книжкового блоку (у формі кодекса), тексту. І саме через це, вважає Ф. Сміт, арт-бук не може вважатись повноцінною книгою і пропонує визначати його як «витвір мистецтва у формі книги» [5].

Подібне визначення терміну дає американська дослідниця Д. Дракер (J. Drucker). Вона трактує арт-бук як «квінтесенцію мистецької форми ХХ ст.» [6], оскільки книга художника з'являлася як приклад інновації в книжковому мистецтві та унікальний засіб втілення контенту практично в усіх мистецьких течіях минулого століття.

В українській термінології дефініція поняття «арт-бук» також не визначена. За основу в описі цього виду видавничої продукції взяли три терміни: «книга художника», «арт-бук» та «авторська книга». Проте, через розмитість цих понять та нормативну невизначеність, арт-буки часто ототожнюють з іншими видами видань: альбомами, подарунковими виданнями, каталогами робіт.

У ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» описані основні визначення видів видань, які необхідні для упорядкування та розвитку видавничої та суміжних до неї сфер. Однак, серед них немає визначення поняття «арт-бук» чи схожого терміна [1]. За багатьма ознаками його ототожнюють з книгою-іграшкою, адже у стандарті зазначено, що це видання особливих конструктивних форм, яке не має визначеної кількості сторінок та часто формально теж не є книгою. Однак, це все одно різні види видань, які мають багато відмінностей. Тому викає необхідність винести арт-бук окремо [2, с. 8–18].

Галина Листвак – українська дослідниця книги художника – пропонує таке визначення арт-бука: «це унікальне комплексне видання, створене митцем (чи за його участі), що пройшло всі/деякі етапи редакційно-видавничого опрацювання, є новаторським з точки зору книжкового мистецтва і має також художнє, пізнавальне, освітнє або інше значення» [3, с. 20–26]. На мою думку, воно повністю характеризує арт-бук як окремий видавничий продукт.

Отже, поки не існує загальноприйнятого терміна та визначення поняття «арт-бук». Проте попит на нього невпинно зростає, тому необхідність окреслити дефініцію цього видання та внести корективи до української книговидавничої термінології теж збільшується. Адже поки немає чіткого визначення, то не існує і вимог до створення цього продукту, що дає можливість виготовляти його неякісно.

Список використаних джерел

1. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять : ДСТУ 3017:2015. – Вид. офіц. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – IV, 38 с. – (Національний стандарт України).
2. Дурняк Б. В. Стандарти в поліграфії та видавничій справі : довідник / Б. В. Дурняк. – Львів : Вид-во УАД, 2011. – С. 8–18.
3. Листвак Г. «Книга художника» як потенційний видавничий продукт / Г. Листвак // Наук. зап. УАД. – 2010. – № 2 (18). – С. 20–26.
4. Листвак Г. Б. Парадокси видавничої культури «книг художника» / Г. Б. Листвак // Культура видання: типологічна та формально-змістова специфіка. – Львів, 2012. – № 1. – С. 59–62.
5. Bodman S. Artists' Books: Creative Production and Marketing / S. Bodman. – Bristol : ImpactPress, 2007.
6. Drucker J. The Artist's Book as Idea and Form / J. Drucker. – Режим доступу: <http://www.granarybooks.com/books/drucker2/drucker2.html>. – Назва з екрана.

Савіна В. М.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавство та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

ВИПУСК МЕДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УКРАЇНІ

В Україні функціонують універсальні та спеціалізовані видавництва. Головним змістом їх діяльності є підготовка, випуск і реалізація різних видів видань. Я обрала для аналізу два тернопільських видавництва: спеціалізоване «Укрмедкнига» та універсальне видавництво «Навчальна книга – Богдан».

Одним із потужних видавництв свого часу було державне видавництво медичної літератури «Здоров'я». Головним завданням видавництва було забезпечити необхідною інформацією медичну галузь в Україні та випускати літературу з питань управління охороною здоров'я. З метою прискорення розвитку медичної науки України та впровадження її досягнень у практичну охорону здоров'я видавництво публікувало фундаментальні наукові праці та збірники наукових праць з 42 галузей медицини.

Державне видавництво започаткувало «Бібліотеку практичного лікаря», «Бібліотеку середнього медичного працівника», випускало довідники, словники, енциклопедії медичного спрямування. Мета цих видань – надати фахову допомогу лікарям-практикам, працівникам середньої ланки. Значна кількість енциклопедій та довідників була видано видавництвом [4].

У 2001 р. на одному з Львівських форумів видавців американо-польський холдинг зацікавився видавництвом і запропонував забезпечити матеріально та фінансово «Здоров'я». Видавництво успішно пройшло американську експертизу на отримання інвестицій для випуску медичних видань [4].

Високою якістю вирізняються книги спеціалізованих видавництв «Здоров'я», «Медекол», «Тамед», «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво (ВСВ) «Медицина» (всі – Київ), «Укрмедкнига» (Тернопіль), «ГалДент», «Медицина світу», «Наутілу», «Каменярь» (всі – Львів).

Українське видавництво «Навчальна книга – Богдан» – це універсальне книжкове приватне видавництво засноване у Тернополі, яке розпочало роботу в 1993 р. публікацією книги «Довідник учня початкових класів».

З 1997 р. працює під назвою «Навчальна книга – Богдан» та спочатку спеціалізувалося на навчальній та методичній літературі. До 2003 р.

видавництво значно розширило видавничий репертуар, окрім навчальної, розпочало випускати художню та довідкову літературу.

Згодом були широко представлені медичні довідкові видання у серіях: «Поради лікаря Євдокименка», «Ваша чудова дитина», «Практичні поради для молодих мам», «Живіть 100 літ!», «Енциклопедія медичних знань», «Таємниці зеленої планети» та інші. На сьогоднішній день словникові і довідникові видання видавництва налічують понад 100 назв. З медичною літературою, яку випускає видавництво, можна ознайомитися на офіційному сайті в розділі «Медицина» [3].

Сьогодні «Навчальна книга – Богдан» – це:

- ✓ досвід, здобутий роками цілеспрямованої і наполегливої праці;
- ✓ більше 100 висококваліфікованих фахівців, об'єднаних любов'ю до навчальної книги;
- ✓ понад 5 000 перевірених часом і схвалених читачами підручників, посібників, художніх видань [3].

Видавництво займається також книготорговельною діяльністю, співпрацює з більшістю видавництв України, зарубіжними видавництвами, має налагоджену власну мережу збуту. Електронні книги з медицини, які видає «Навчальна книга – Богдан», представлені у інтернет-книгарні «Дім книги». На офіційному сайті інтернет-книгарні медична література за тематикою поділяється на такі розділи: клінічна медицина, токсикологія, медицина, охорона здоров'я, краса, здоров'я, секс, вагітність, догляд за дитиною, окремі системи лікування, лікарські засоби, фармакологія, ветеринарія, довідники [6].

Для потенційних покупців «Дім книги» представляє 2 506 назв примірників з медицини, які вони можуть замовити. Звичайна шпаргалка на тему «Інфекційні хвороби» коштує 7,70 грн, а підручник з теми «Терапевтична стоматологія» (том 3) коштує 770 грн. Для користувачів передбачена онлайн-допомога у вільному доступі. З 2006 р. для бібліотек і закладів вищої освіти (ЗВО) України у видавництві «Навчальна книга – Богдан» діє спеціальна програма щодо забезпечення бібліотек і ЗВО літературою за гуртовими видавничими цінами. Для гуртових покупців існує гнучка система знижок.

Майже 20 років видавництво працює над задоволенням потреб освітньої галузі у навчальній літературі, створюючи нові оригінальні підручники, словники, методичні посібники, довідники та енциклопедичні видання, що відповідають сучасним світовим та державним стандартам, і має за мету забезпечити високоякісною літературою споживачів медичної галузі [3].

Видавництво «Українська медична книга» при Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського створено за ініціативою ректора Л. Я. Ковальчука в 1997 р. з метою виготовлення, розповсюдження друкованої продукції та оперативного забезпечення вищих медичних закладів освіти I-IV рівнів акредитації МОЗ України навчально-методичною та науковою літературою. На той час це було перше видавництво, яке забезпечувало студентів і викладачів медичних навчальних закладів держави навчально-методичною книгою українською мовою.

На сьогодні основними напрямками діяльності видавництва «Укрмедкнига» є:

- випуск та реалізація власної друкованої продукції (книг, періодичних наукових журналів, газет, брошур тощо);
- надання редакційно-поліграфічних послуг іншим видавництвам, організаціям, підприємствам, приватним особам [1].

Крім того, у Видавництві щоквартально видаються 13 всеукраїнських наукових медичних журналів: «Шпитальна хірургія», «Інфекційні хвороби», «Вісник наукових досліджень», «Медична і клінічна хімія», «Медична освіта», «Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я», «Здобутки клінічної та експериментальної медицини», «Медична інформатика та інженерія», «Фармацевтичний часопис», «Медсестринство», «Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології», «Клінічна стоматологія», «Студентський науковий вісник», а також 2 газети: «Медична академія», «Університетська лікарня», які виходять двічі на місяць [1].

Обрана тема є продовженням теми моєї курсової роботи «Інформаційне забезпечення медичних видань в Україні». У результаті попередніх досліджень за даними статистичного збірника «Друк України» в таблиці 1 представлені загальні дані випуску книг і брошур з медичної галузі.

Таблиця 1

Випуск медичних видань: книги і брошури

Рік	К-сть видань друк. од.	Наклад тис. пр.
1999	350	1 026,6
2002	365	1 950,6
2004	702	1 159,3
2005	689	1 568,3
2006	677	2 206,5
2007	707	2 295,4
2008	845	2 354,6
2009	914	2 295,2
2010	832	2 065,4
2012	1 069	1 935,5
2013	958	2 160,8
2014	607	1 193,6
2015	762	1 172,2
2016	627	883,1
2017	893	1 011,1
2018 (станом на 24.09.2018)	279	258,4

Найменшу кількість таких видань з 2004 р. було видано у 2014 р. (607 назв накладом 1 193,6 тис. пр.), а найбільшу – у 2012 р. (1 069 назв, наклад – 1 935,5 тис. пр.). У період з 2004 р. по 2010 р. кількість видань зменшувалась і лише у 2010 р. досягла 832 видань накладом 2 065,1 тис. пр.

У 2012–2017 рр. кількість видань то зменшувалась, то збільшувалась, що є характерним для всіх років книговидання в Україні. За роки, які були періодом дослідження, динаміка випуску медичних видань змінювалася, але не будемо забувати про те, що тенденція до зменшення накладів є загальносвітовою, оскільки видавці все частіше пропонують споживачам не тільки друковану, а й електронну версію своєї продукції.

В Україні за період незалежності відбуваються динамічні зміни в українському книговиданні у медичній галузі. Фахівці відмічають, що втрачаються кваліфіковані працівники і це впливає на зниження загального фахового рівня видавничої сфери, збільшення кількості підприємств, які припиняють видання книжок і перепрофілюються. Випуск медичних видань є надзвичайно важливим для майбутнього розвитку і поліпшення системи охорони здоров'я для всієї держави.

Список використаних джерел

1. Видавництво «Укрмедкнига» [Електронний ресурс] : офіц. сайт. – Режим доступу: <https://ukrmedknyga.tdmi.edu.ua>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 22.09.18.

2. Друк України [Електронний ресурс] : офіц. сайт / Кн. палата України ім. І. Федорова. – Режим доступу: http://www.ukrbook.net/statistika_.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 22.09.18.

3. Видавництво «Навчальна книга – Богдан» [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. – Режим доступу: <https://bohdan-books.com/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 22.09.18.

4. Сердюк В. Історія і сьогодення видавництва «Здоров'я» / В. Сердюк // Вісн. Кн. палати. – 2001. – № 1. – С. 3–5.

5. Стадник О. В. Сучасна медична книга : асортиментно-типологічний огляд / О. В. Стадник // Укр. акад. друкарства. – Львів, 2004. – № 41. – С. 172–178.

6. Книжковий інтернет-магазин «Дім Книги» [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. – Режим доступу: <https://www.dk-books.com>. – Доступ вільний. – Дата звернення: 22.09.18.

Садурська Є. П.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Видавнича справа та редагування»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Єжижанська Т. С.,

викладач кафедри видавничої справи

Київського університету імені Бориса Грінченка

ІННОВАЦІЇ КНИГОВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Останнім часом зі збільшення кількості електронних носіїв і активного розвитку новітніх інформаційних технологій актуальним є питання про інновації, що застосовуються в дизайні і формоутворенні сучасних дитячих видань. Саме дитяча книга стала основним об'єктом експериментів видавців у світі та в Україні зокрема.

Окрім беззаперечного вдосконалення традиційної форми дитячої книги, спостерігається не менш активний розвиток електронних інтерактивних дизайн-форм, у результаті яких посилюється роль гри в дитячому виданні. Інтерактивні книги містять різний медіаконтент (звуки, анімація, взаємодія з героями), який дозволяє юному читачеві по-новому сприймати зміст. Однією з компаній, які спеціалізуються на випуску таких інтерактивних видань, є одеське цифрове видавництво «Gutenbergz», яке розробило дитячий путівник світом пристроїв, дебютний успішний проект «Шерлок Холмс» та інші видання, зокрема навчальні [4; 6] Також не можна не згадати про досить гучну книгу «Снігова королева» видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», яка завдяки ілюстраціям Владислава Єрка стала однією з найвідоміших книжок українських видавців у світі. Така популярність видання надихнула розробників створити ще й інтерактивну версію та видати трьома мовами [5].

Технологія інтерактивної книги вже декілька років як набула популярності серед видавців, що не може не радувати, й особливо проглядається тенденція створювати такі версії книг за умови, якщо друковане видання вже стала популярним та відомим серед споживачів. Більшість видавництв, які займаються розробкою інтерактивних книг, розглядають такі додатки не як механізм для зростання продажів, а швидше як метод популяризації книги як такої. Хоча майже всі створюють три версії – українською, російською та англійською мовами для розповсюдження продукту як в Україні, так і на світовому ринку [8].

Наступна інновація скоріше стосується процесу створення книг та інтегрованості українських видавництв у світовий рух так званої соціальної відповідальності з питань екології. Адже зовсім нещодавно в Україні почали

створювати дитячі еко-книги з перероблених матеріалів. Цього року в червні компанія Tetra Pak, світовий лідер у сфері рішень для переробки і упаковки харчових продуктів, спільно з видавництвом «Ранок» представила енциклопедію «Подорож до дивовижного світу тварин» Анни Клейборн і Брендана Кірні, яка зроблена з перероблених упаковок Tetra Pak [9]. Світовий досвід з використання екоматеріалів для видань вже перейняли й видавництва «ВСЛ», «Віват», «Основи», «Чорні вівці», «КМ-Букс» та інші [3].

Ще однією з інновацій у дитячій книжковій індустрії є технологія «доповненої реальності» (AR – Augmented Reality), що являє собою додавання віртуальних об'єктів у реальний фізичний простір.

Книги, створені із залученням такої технології, працюють за допомогою відеокамери мобільного телефону (планшета) і спеціальних додатків, які перетворюють інформацію в 3D-зображення за допомогою зчитування AR-коду. Такий синтез книги та комп'ютерних технологій значно полегшує сприйняття дитиною інформації та підтримує в підростаючого покоління цікавість до літератури [6]. Дана інновація саме в процесі розвитку в українському просторі книговидання, але її застосування вже встигло поширитися як на художню літературу, так і на навчальну. Серед видавництв, які опанували нову технологію AR-books: видавничий дім «Danik», що з 2017 р. створює серію розвиваючих наборів «Живі картинки з віртуальним вчителем», видавництво «Ранок», яке перше створило книгу з доповненою реальністю та ще й трьома мовами («Аліса в країні чудес»), видавництво КМ-Медіа, яке спеціалізується на випуску навчальної літератури нового формату, та інші.

Як бачимо, український видавничий ринок не надто заповнений AR-книгами, хоча за інформацією журналу «Новое время», вітчизняні ІТ-компанії вже співпрацюють із зарубіжними видавцями, створюючи нові книги такого формату. Наприклад, Live Animations, які, до того ж, працювали над створенням раніше згаданої книги «Аліса в країні чудес», розробили низку дитячих книжок для мережі Wal-Mart (США) [10].

Тоді питання, чому ж є фахівці, але українська AR-книга розвивається так повільно? Скоріш за все, відповідь полягає у вартості такого видання та купівельної спроможності читачів. Друк книг з «доповненою реальністю» не потребує великих витрат. Вартість кожної сторінки з доповненим змістом збільшується на вартість друку стикерів з маркерами. Основні витрати припадають на створення додаткового контенту, збільшуючи ціну готового продукту на 30–60%. Тому ми справді можемо говорити про розвиток навчальної літератури з доповненою реальністю, яка швидше за все розвиватиметься за рахунок держзамовлення, а от щодо художньої книги, то в цьому випадку існують великі ризики, адже одна справа – купити першу таку книгу на хвилі «масового буму» («Аліса в країні чудес»), друга справа, чи зможуть українці на постійній основі дозволяти собі купувати такі книги дитині.

Отже, можна зробити висновок, що сучасна дитяча книга в Україні активно розвивається і є таким собі синтезом літератури та комп'ютерної гри. Дизайн дитячої книги вдосконалюється за рахунок збагачення інноваційними

інтерактивними технологіями в книжковій продукції, а також використання нових поліграфічних і неполіграфічних матеріалів. При цьому традиційні друковані дитячі видання продовжують розвиватися та аж ніяк не претендують на полицю в старих архівах, поступившись місцем новим форматам книг.

Список використаних джерел

1. Єфімова М. П. Сучасний стан і перспективи розвитку дитячої книги на Україні [Електронний ресурс] / М. П. Єфімова. – Режим доступу: <http://наука.zinet.info/19/efimova.php>. – Назва з екрана.

2. Огар Е. І. Сучасна дитяча книга як національний культурний продукт [Електронний ресурс] / Е. І. Огар // Поліграфія і видавнича справа. – 2014. – № 1–2. – С. 3–8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2014_1-2_2. – Назва з екрана.

3. Варламова І. Екогерої збережуть ліс [Електронний ресурс] / І. Варламова // Барабука. – 2017. – Режим доступу: <https://www.barabooka.com.ua/ekogeroyi-zberezhut-lis/>. – Назва з екрана.

4. Яровая М. Украинский старпан Gutenbergz – финалист фонда GTF – вышел на Kickstarter [Электронный ресурс] / М. Яровая. – Режим доступа: <http://ain.ua/2013/10/15/497973>. – Дата публикации: 15.10.2013. – Загл. с экрана. – Дата обращения: 23.09.2018.

5. Журович О. «Снігова Королева (інтерактивна книжка для iPad)» [Електронний ресурс] / О. Журович // А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. – 2014. – Режим доступу: [http://ababahalatama.com.ua/uk/Снігова_Королева_\(інтерактивна_книжка_для_iPad\)](http://ababahalatama.com.ua/uk/Снігова_Королева_(інтерактивна_книжка_для_iPad)). – Назва з екрана.

6. Сахарова Д. Инновации в дизайне и форме современных детских изданий [Электронный ресурс] / Д. Сахарова // Изд. дело. – 2018. – Режим доступа: <https://vk.com/@izdelo-innovacii-v-dizaine-i-forme-sovremennyh-detskih-izdaniy>. – Загл. с экрана.

7. Рєпіна К. Природа інновацій у книговидаванні для дітей: явища, процеси, технології / К. Рєпіна // Нац. б-ка України для дітей. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/202>. – Дата публікації: 27.11.2013. – Назва з екрана. – Дата звернення: 23.09.2018.

8. Купріян О. Читати граючись [Електронний ресурс] / О. Купріян // Укр. правда. – 2016. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/30/211740/>. – Назва з екрана.

9. Дубровык-Рохова А. Арт-Эко-Тренд [Электронный ресурс] / А. Дубровык-Рохова // День. – 2018. – Режим доступа: <https://day.kyiv.ua/ru/article/ekonomika/art-eko-trend>. – Загл. с экрана.

10. Українська Live Animations додасть доповнену реальність до дитячих книг у США [Електронний ресурс] // Новое время. – 2017. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/techno/gadgets/ukrajinska-live-animation-dodast-dopovnenu-realnist-do-ditjachih-knig-u-ssha-1814740.html>. – Назва з екрана.

УДК 655.4

Сосєдко К. Д.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Видавнича справа та редагування»,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:
Єжижанська Т. С.,
викладач кафедри видавничої справи
Київського університету імені Бориса Грінченка

КНИЖКОВІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА «РАНОК» ЯК СКЛАДОВА ЙОГО МАРКЕТИНГОВОГО КОМПЛЕКСУ

Під час редакційно-видавничого процесу все підпорядковано концепції видання. Попит на конкретний сегмент літератури визначають через вивчення потреб споживачів, маркетингову комунікацію з клієнтами і посередниками. У представленні нового товару та позиціонуванні видавництва як високого бренду головне місце займає його маркетингова діяльність. Під час реалізації товару основними функціями маркетингу є просування його на ринок та стимулювання збуту друкованої продукції. Сучасній ринковій економіці властива конкурентна боротьба за збут товарів, відповідно кожен гравець ринку бореться за споживача усіма можливими інструментами маркетингу (підвищена увага споживача до якості та марки товару, його подачі, реклами, обслуговування тощо). Тому успіх видавництва визначається у правильності вибору товарної стратегії.

За визначенням В. Теремка, «товарна стратегія видавництва – це динамічна система поглядів на основні функціональні параметри видання, видавничі проекти, асортимент (репертуар), а також діяльність, пов'язану з їх розвитком чи згортанням» [1, с. 269]. Товарну політику виробляють для розвитку та розширення асортименту книжкових видань видавництва, модифікацію їх зовнішніх та внутрішніх характеристик. При послідовній реалізації такої політики видавництво буде виробляти продукцію з високою споживчою цінністю, тим самим забезпечуючи собі високу конкурентну позицію на ринку.

Метою дослідження є визначення стану товарної політики видавництва «Ранок», характеристика його асортименту, визначення напрямів реалізації маркетингової товарної політики.

Видавництво «Ранок» було засноване у 1997 р. у м. Харкові. Директором з моменту заснування є Віктор Круглов. Основні напрями роботи – навчальна, методична та дитяча література. Усю структуру видавництва можна поділити на 5 підрозділів: відділ дитячої літератури, відділ навчальної літератури, Ranok-creative, E-Ranok, логістичний центр. Відповідно асортимент видавництва

«Ранок» ділимо на групи: новинки; ранній розвиток, підготовка до школи, ДНЗ; шкільна література; дитяча література; ігри та творчість; література для дорослих.

Видавництво «Ранок» випускає не тільки неперіодичні видання, а й періодику, а саме: «Багаторазові прописи», «KUMON. Лабіринти», «KUMON. Учимося...», «Ігрові вправи...» тощо (для групи «Ранній розвиток, підготовка до школи, ДНЗ»); «10 історій великим шрифтом. Про безпеку», «10 історій великим шрифтом. Про дружбу» тощо; «22 картинки. Домашние животные», «22 картинки. Кто в домике живет» тощо (для групи «Дитяча література»).

В асортименті видавництва представлені видання як українською, так і російською мовами.

Реалізуючи маркетингову товарну політику, видавництво «Ранок» дотримується двох основних стратегій:

– розвиток ринку. Її основною метою є випуск унікальних, конкурентноспроможних видів видань, які поєднують освітню, культурну, розважальну функцію. У результаті відбувається збільшення обсягів продажів, внаслідок залучення нових груп читачів. Реалізуючи цю стратегію, видавництво співпрацює з Walt Disney Productions (одна з найбільших корпорацій індустрії розваг у світі), Tetra Pak (найбільший постачальник картонного пакування для рідких продуктів), інтернет-магазин Zlatka, «Книголенд», видавнича група «Основи»;

– розвиток товару, постійне вдосконалення визнаних ринком видань, продукування нових видавничих ідей для утримання потенційних покупців.

Задля збільшення конкурентної сили, зниження витрат та ризиків, підвищення економічної ефективності видавництво «Ранок» дотримується таких напрямів маркетингової товарної політики:

1. Формування товарного асортименту видань, мета якого – розвиток асортименту, розширення ринку, досягнення переваг над конкурентами для того, щоб отримати очікуваний прибуток і задовольнити потреби споживачів.

2. Розробка стратегії позиціонування видавничої продукції на ринку, яка здійснюється для того, щоб допомогти покупцю виокремити серед аналогів наш товар і віддати йому перевагу.

3. Модернізація видань, мета якого – модифікація, вдосконалення, продовження, відновлення життєвого циклу видань, збереження і захист ринкових позицій видавництва.

4. Аналіз і прогнозування перспективності видань, який проводиться, щоб встановити умови, за яких видання буде розвиватися, визначити характер соціальних подій і напрям їхнього руху.

5. Елімінація, коли знімають з ринку видання, що вичерпали свою конкурентоздатність.

Видавництво «Ранок», в середньому, за рік випускає за сумарним накладом 5 981 249 пр. [2]. За версією Еспресо, у 2017 р. видавництво «Ранок» потрапило у рейтинг за найбільшою кількістю куплених книг, серед яких «Найкращий словник» Річарда Скаррі, «Атлас-розмальовка. Україна» Ольги

Романової, «Я обираю професію» Сильвії Санжа, «Звіродухи» Брендона Мулла, «Синя коробка» Галини Ткачук [3].

У зв'язку із швидким розвитком технологій, питання конкуренції стоїть не лише в контексті оформлення видань чи популярності авторів, а у наданні переваги паперовій чи електронній книзі. Так, видавництво «Ранок» має власний ресурс E-Ranok, що поєднує у собі книжковий магазин та бібліотеку і реалізує якісний ліцензійний контент.

Отже, на сьогодні видавництво «Ранок» активно здійснює маркетингову товарну політику, яка базується на унікальних характеристиках видавничого продукту, що дозволяє видавництву високо себе позиціонувати на ринку. Важливе місце у діяльності видавництва займає модернізація видань, що покращує якість видання і визначає лояльність споживачів до їхньої видавничої продукції. Аналіз і прогнозування перспективності видання допомагає визначити зовнішні та внутрішні складові, що впливають на нову книгу, її створення та просування на ринок. Ті видання, які не мають споживчої цінності, знімаються з продажів. Дотримуючись логічної товарної стратегії, видавництво «Ранок» зберігає та закріплює за собою позицію конкурентоздатного професійного видавництва.

Список використаних джерел

1. Теремко В. І. *Видавничий маркетинг* / В. І. Теремко. – Київ : Академвидав, 2009. – 271 с.

2. *Рейтинг українських видавництв [Електронний ресурс]* // Форум видавців. – 2018. – 30 січ. – Режим доступу: <http://bookforum.ua/en/rejtyng-ukrayinskyh-vydavnytstv/>. – Назва з екрана.

3. *Які книжки українці найбільше купували в 2017 році. Великий рейтинг [Електронний ресурс]* // Еспресо. – 2017. – Режим доступу: https://espreso.tv/article/2017/12/29/top_knyzhok_v_ukrayini_2017. – Назва з екрана.

4. *Видавництво «Ранок» [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: <https://www.ranok.com.ua/about.html>. – Назва з екрана.

Стахів М. Р.,

аспірантка,

спеціальність «Журналістика»,

Українська академія друкарства

Науковий керівник:

Огар Е. І.,

професор кафедри медіакомунікацій

Української академії друкарства,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ СІМ'Ї У БУКВАРЯХ 2018 РОКУ В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

У вересні 2018 р., на основі результатів запущеного ще у 2017 р. [11] пілотного проекту нового держстандарту початкової освіти, всі першокласники почали навчатися по-новому. Щоб навчання відбувалося згідно з ухваленими програмами [12], в Інституті модернізації змісту освіти провели конкурс проектів підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти [13], в межах якого всі макети видань пройшли антидискримінаційну експертизу [14]. У підсумку вчителі отримали змогу обирати те видання, за яким їм буде зручно вчитися. У видавництві «Ранок» друком вийшло три букварі, у решти видавництв, таких, як Український освітньо-видавничий центр «Оріон», видавничий дім «Освіта», «Астон», «Підручники і посібники», «Літера ЛТД», «Генеца», «Навчальна книга – Богдан», вийшло по одній книзі.

Особливої уваги заслуговує образ сім'ї, який репрезентується на сторінках цих підручників. Саме з ним учень може порівнювати свою родину, тому важливо, щоб дитина знаходила на сторінках підручників впізнавані моделі. Для аналізу ми обрали частину першу кожного з букварів, оскільки станом на момент підготовки тез не всі видавці оприлюднили частину другу на сайті МОН [15].

У десяти підручниках так чи інакше сім'я згадується 20,4 рази. Найбільше згадок (34) присвячено сім'ї у «Букварі» авторства Іщенко О. Л. [9], найменша прив'язка до сімейної тематики (10 згадок) у «Букварі» від Большакової І. О. та Пристінської М. С. [10].

Так чи інакше, у букварях намагаються відходити від стереотипів, які пов'язані зі сприйняттям традиційних ролей у родині. Наприклад, у підручнику авторства Пономарьової К. І. [6], який вийшов найбільшим накладом – 127 000 пр., тато і мама згадуються 14 разів, бабусю згадують 6 разів, дідуся – 5. Дідусь в цьому підручнику не живе в селі, як інші дідусі, наприклад, у Воскресенської Н. О. [5], а керує катером на Дніпрі [6, с. 93], тато з донькою грають у шахи [6, с. 14] і разом з мамою накривають на стіл [6, с. 19], на

сторінках [6, с. 88, 93] татусі розповідають про свої професії, правда, згадок, чим поза родиною займаються матусі, немає.

У «Букварі» авторства Чумарної М. І. [8] (наклад найменший з усіх представлених – 10 093 пр.) дуже виражена різниця між старшим поколінням: дідусі і бабусі одягаються так, як на початку ХХ ст., навіть коли дія відбувається не у казці, при цьому діти виглядають сучасно.

Найбільш контрастний вигляд має видання авторства Іщенко О. Л та Логачевської С. П. [9]. Сім'я тут згадується 34 рази, що є найчастішою згадкою серед усіх букварів. Це найбільш «міський» буквар, оскільки більшість ситуацій відбуваються саме у місті. Слово «тато», так само, як і слово «мама», подано на відповідну літеру абетки. Тато тут готує, у той час, коли мама прибиває картину. Хоча наскрізно тут подано родину, у якої одна дитина – син.

Створювати підручники – це складна і відповідальна праця, особливо «Буквар», який є чи не найголовнішою книжкою для першокласника. Важливо, щоб він виконував свої функції, був цікавим та естетично привабливим та не був ретранслятором стереотипів, які здатні негативно вплинути на школярів.

Список використаних джерел

1. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – Київ : Освіта, 2018. – 112 с. : іл. – Режим доступу: <http://lib.imzo.gov.ua:80/xmlui/handle/123456789/331>.

2. Наумчук В. І. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / В. І. Наумчук, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2018. – 112 с. : іл. – Режим доступу: <http://lib.imzo.gov.ua:80/xmlui/handle/123456789/344>.

3. Іваниця Г. А. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / Г. А. Іваниця. – Харків : Ранок, 2018. – 80 с. : іл. – Режим доступу: <http://lib.imzo.gov.ua:80/xmlui/handle/123456789/349>.

4. Кравцова Н. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / Н. Кравцова, О. Придаток. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2018. – 96 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/352>.

5. Воскресенська Н. О. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / Н. О. Воскресенська, І. В. Цєпова. – Харків : Ранок, 2018. – 118 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/360>.

6. Пономарьова К. І. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / К. І. Пономарьова. – Київ : Оріон, 2018. – 112 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/375>.

7. Тарнавська С. С. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / С. С. Тарнавська, В. А. Науменко. – Київ : Генеза, 2018. – 112 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/380>.

8. Чумарна М. І. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / М. І. Чумарна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. – 80 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/397>.

9. Іщенко О. Л. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / О. Л. Іщенко, С. П. Логачевська. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 112 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/409>.

10. Большакова І. О. Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закладів заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / І. О. Большакова, М. С. Пристінська. – Харків : Ранок, 2018. – 80 с. : іл. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/410>.

11. Цього року ми починаємо пілот реформи нова українська школа [Електронний ресурс] / Володимир Гройсман // Міністерство освіти і науки України. – 2017. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-08-15-czogo-roku-mi-pochinaemo-pilot-reformi-nova-ukrayinska-shkola-volodimir-grojsman>.

12. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2016. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pochatkova/opys-klyuchovuh-zmin.pdf>.

13. Конкурс проектів підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс] // Інститут модернізації змісту освіти. – 2018. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/konkursnyj-vidbir-proektiv-pidruchnykiv-dlya-5-10-klasiv-2/konkursnyj-vidbir-proektiv-pidruchnykiv-dlya-1-klasiv/>.

14. Висновки антидискримінаційної експертизи [Електронний ресурс] // Інститут модернізації змісту освіти. – 2018. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/konkursnyj-vidbir-proektiv-pidruchnykiv-dlya-5-10-klasiv-2/konkursnyj-vidbir-proektiv-pidruchnykiv-dlya-1-klasiv/vysnovky-antydyskryminatsijnoji-ekspertyzy/>.

15. Українська мова. Буквар. Перший клас [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2018. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki/elektronni-pidruchniki-dlya-1-klasu/pidruchniki-dlya-1-klasu-shkil-z-ukrayinskoju-movoyu-navchannya/01-ukrayinska-mova-bukvar-1-klas>.

Сябрук В. О.,

студентка 2 курсу,

спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Сошинська В. Є.,

доцент кафедри бібліотекознавства та інформології

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій

РЕЛІГІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕРІОДИЦІ

Наш Всесвіт зітканий із суцільного потоку інформації, яка є основою живого світу. Усі клітини нашого тіла «спілкуються» між собою завдяки згустку чи окремим частинам цієї самої інформації, закладеної у молекулах та атомах матерії. Наш Світ – простір інформаційної монархії, яка панує та царює усюди.

На даному етапі розвитку людської цивілізації можна стверджувати, що інформація та її потужний потік охопили людину та весь світ загалом. Сучасна «інформаційна» епоха змінює людину на генному рівні та перетворює її на homo comunicens, і у цій імперії одна з найважливіших складових, артерія теперішнього життя – медіапростір. Недарма Маршал Маклюєн, канадський теоретик комунікації, охарактеризував наше суспільство як «глобальне, чи світове село» [5, с. 42]. Ми всі – частина життєдайної інформаційної енергії суцільного буття, де філігранні технології надають нам можливість об'єднувати більшість регіонів планети, стискаючи простір і час. Значення інформації кожної секунди виростає в рази, як і сила цього потоку.

Провідні мас-медіа у нашій країні значну частину своїх шпальт використовують для подання інформації, що стосується політичних оглядів та коментарів. Звичайно, це ніяк не стосується преси спеціалізованого спрямування. Про це явище зазначають і автори підручника з основ масово-інформаційної діяльності. «Засоби масової інформації значну частину матеріалів присвячують діяльності центральних та регіональних органів влади, державотворчим процесам, реалізації основних засад економічної і соціальної політики» [6, с. 557]. Утвердження державності і результативність пропаганди змушує сучасні ЗМІ України використовувати саме таку тематику.

Сьогодні наша держава більшою мірою перетворилась на панування філістерів, які вважають, що державність – це лише економічні, соціальні та політичні складові. Однак, важливе починається зсередини. І духовність суспільства – основа поліпшення життя в країні. Жодна стратегія поліпшення

життя не буде ефективною, якщо не закладати у її засади можливість одухотворення народу. Велику роль у цьому процесі грає Церква, священнослужителі та релігійні громади.

Новий інформаційний порядок, що утвердився в суспільстві, покладає на засоби масової інформації важливу роль: підтримка церкви в справах духовного виховання, просвітлення, а головне – єднання народу України. Трансформування стану безвихідності українського народу у потужний заряд сили та відчуття добробуту, покладено на ЗМІ. Від їхньої об'єктивності, патріотизму та позиції буде залежати швидкість розвитку Української держави.

Можна сказати, що доволі невелика частка дослідників звертається до питання релігійної проблематики у сучасних друкованих ЗМІ. Більшу частину досліджень таких науковців, як А. Бойко, С. Губенко, А. Юраш та О. Чиркова становить історичний аспект церковно-релігійної преси. Один А. Юраш висвітлює у своїх дослідженнях сучасне становище преси релігійного спрямування [8]. Однак, наш інтерес більше спрямований на світську пресу, загальнополітичну.

Галузь журналістики, яка на даний момент висвітлює різні аспекти релігійно-церковного життя, виховує почуття віротерпимості та розумного сприйняття релігійних процесів в Україні – релігійна журналістика. За допомогою цього виду журналістики можна визначити повноту проблематики церковно-релігійного спрямування на сторінках друкованих видань України.

Метою дослідження є розгляд наявності в сучасних періодичних виданнях інформації церковно-релігійного характеру; впливу ЗМІ як на життя суспільства, так і на життя окремої людини; здатність сучасної релігійно-церковної періодики зароджувати в громадян світоглядні орієнтири, почуття власної гідності, прагнення до соціальної справедливості або ж вселяти дезінформацію та залякувати населення.

Із впевненістю можна стверджувати, що інформація має великий вплив на емоційний стан людини, впливає на психіку, орієнтує на певне сприйняття певних подій, їхніх моральних цінностей. Особливо, коли інформація поєднує в собі зоровий образ та слово. На даний момент вплив мас-медіа на людину йде як побічно, так і прямо. Від ЗМІ залежить життя не лише окремої людини, а й усього суспільства в цілому; вони передають дійсність світу, яка впливає на поведінку багатьох. Спосіб мислення та поведінка сучасних дітей залежить тепер головним чином не від сім'ї та церкви, а від телевізору та інтернету.

Релігійна тематика почала входити в Україну. Але є питання, які потребують конкретного вирішення: висвітлення проблем, що стосуються релігії, заповнення інформаційного простору ЗМІ, застосування етнічних принципів і недотримання стандартів професійних у питанні релігійної тематики. ЗМІ мають змогу як просвітлювати суспільство, розвивати в нього почуття гідності, толерантності, так і дезінформувати населення, залякувати його, породжувати паніку та ненависть.

Особливість загальнонаціональної періодики в тому, що вона не спирається на завдання вироблення імунітету до іншokonфесійних впливів, на відміну від періодики, яка видається організаціями релігійного спрямування.

Релігійна журналістика відрізняється тим, що набагато ширше дивиться на такі питання, як:

- висвітлення проблем організацій церковно-релігійного спрямування;
- донесення до загалу інформації щодо подій церковно-релігійного характеру як інформації загальнодержавного спрямування;
- піклування про моральний стан окремої особи та суспільства загалом;
- донесення інформації про церковні свята та традиції, маючи на меті повернення духовного начала українського народу [6, с. 171].

Друковані загальнодержавні ЗМІ досить сухо та стисло подають інформацію церковно-релігійного спрямування. Частіше за все, це аналітичні статті, короткі інформаційні повідомлення, фотофакти, інтерв'ю.

Таблиця 1

Випуск літератури релігійного змісту

	2013	2014	Відхил, Δ	2015	2016	Відхил, Δ	2017	2018, I півріччя	Відхил, Δ
Кількість видань, друк. од.	631	381	-250	426	355	-71	466	166	-300
Наклад, тис. прим.	1475,8	1529,7	+53,9	1061,1	1002,3	-58,8	1081,3	337,3	-744,0

У періодиці фігурують два види матеріалу: інформаційно-довідкового характеру або аналітика внутрішньоцерковного життя, огляди подій, що відбуваються у церкві.

У Міжнародному часописі «Релігія та Соціум» (2008) пропонуються матеріали з двох напрямів: «Філософія» та «Соціологія». У першій частині розглядаються гносеологічні питання об'єктивності у посткласичній науці, проаналізовано концепцію культури та когнітивний потенціал естетики науки у її міждисциплінарному вимірі, друкуються аналітичні розвідки філософів, релігієзнавців, культурологів, богословів, соціологів, політологів та інших науковців і експертів, які займаються аналізом соціокультурних та світоглядних проблем.

Науковий журнал «Право і суспільство» (2004) публікує статті провідних вітчизняних та іноземних вчених і здійснює популяризацію наукових досліджень з юридичних наук. У часописі рубрика з релігієзнавства окремо не виділена, матеріали друкуються в інших рубриках, де поділ здійснюється за тематичним напрямом.

Наприклад, стаття Кириченко Т. С. «Запобігання насильству завдяки нормам моралі та релігії в сім'ї» знаходиться у рубриці «Цивілістика» [4, с. 55–61]. У статті автор аналізує причини виникнення насилля в сім'ї в Україні, з'ясовує як саме співвідносяться норми моралі релігії та права в контексті регулювання сімейних відносин, їх взаємодія, динаміка й розвиток, як саме взаємодія норм моралі та права може запобігти насильству.

Стаття Галагурі Є. Л. «Особливості розслідування умисних вбивств з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості» має місце у рубриці «Кримінально-процесуальне право та криміналістика» [2, с. 241–245]. Стаття присвячена розкриттю специфіки розслідування умисних вбивств з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, де автор вважає, що існує потреба доказування мотивів даних злочинів.

Православний журнал «Фома в Україні» (1995) загалом націлений на осучаснення віри, трансформацію її канонів та мови на мотиви ХХІ ст. Ідея видавати православний журнал з'явилася у Володимира Легойди, головного редактора, в 1995 р., після поїздки до США. Там він познайомився з православною громадою, яка видавала журнал «Смерть світу». Православні американці показали, що говорити про Бога потрібно сучасною мовою.

Цільовою аудиторією журналу є не тільки православні християни, але й читачі, що «сумніваються»: ті, які задаються «головними» життєвими питаннями. За опитуваннями, в більшості – це працюючі чоловіки і жінки у віці від 25 до 50 років з вищою освітою, які проживають у великих містах, з доходом середнім і вище середнього.

Українськими партнерами журналу є люди, які спеціалізуються на загальному медіаспрямуванні, церковні письменники, настоятелі храмів, які висвітлюють проблемі життя християн у світі інформаційних технологій, проводять бесіди з відомими людьми про сенс життя і творчості, розглядають питання батьківства, а також надають інформацію про майбутні події культурного життя, церковні заходи, соціальні проекти та конкурси [9].

Щотижневий україномовний часопис «Український тиждень» (2007) має суспільно-політичне спрямування. Журнал заявляє про орієнтацію видання на аудиторію освічених чоловіків та жінок 21–55 років, які умовно належать до «середнього класу»; мешканців переважно великих міст. Здебільшого зайнятих в приватному бізнесі або держслужбовців високого та середнього рангу; представників креативних професій; студентів та викладачів провідних вишів. Враховуючи специфіку видання, тематика релігії в ньому дуже тісно пов'язана з політикою. Аналізуючи даний щотижневик за неповний 2018 р., було знайдено лише три статті, пов'язані з релігієзнавством на теми: «Відродження жорстокого християнства» [1, с. 52–53], «Долаючи традиціоналізм. Якими є будні мусульманських лібералів» [3] та «Політичний католицизм» [7].

До 2013 р. в Україні видавався журнал «Буддизм сьогодні» (2000), який висвітлював сучасні проблеми буддизму та публікував свіжу інформацію про цю релігію. Однак, через незрозумілі причини журнал перестали видавати. На даний момент статті з даної тематики (загалом, це йога) можна знайти в жіночих журналах у розділах про здоров'я.

Сучасна «інформаційна» людина ніяк не може обійтись без поновлення свого інформаційного балансу, який, у свою чергу, має сильний вплив на психіку та життєві переконання людини.

Працівники ЗМІ несуть величезну відповідальність, оскільки формують світоглядні орієнтири мільярдів людей. Головні професійні принципи

релігійного журналіста – одуховнення народу, надання йому почуття патріотизму та толерантності.

Церковно-релігійна періодика орієнтована на виховання культурного та духовного світу суспільства, його адекватних ціннісних орієнтацій. Однак, українські ЗМІ не роблять акцент на висвітленні питання проблематики церковно-релігійного спрямування. Це проявляється у відсутності належного обсягу інформації на їхніх сторінках та продуманого матеріалу, увагу привертає також і нерівномірність розподілення такої інформації. Зокрема, періодика орієнтується на інформаційні потреби аудиторії та не приділяє багато уваги питанням релігії.

Список використаних джерел

1. *Відродження жорстокого християнства / Томас Шмід // Укр. тиждень. – 2018. – № 23. – С. 52–53.*

2. *Галагура Є. Л. Особливості розслідування умисних вбивств з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості / Є. Л. Галагура // Право і суспільство. – 2018. – № 1, ч. 2. – С. 241–245.*

3. *Долаючи традиціоналізм. Якими є будні мусульманських лібералів [Електронний ресурс] / Михайло Якубович // Тиждень.іа. — Електрон. дані. – 2018. – 19 січ. (№ 1). – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/207428>.*

4. *Кириченко Т. С. Запобігання насильству завдяки нормам моралі та релігії в сім'ї / Т. С. Кириченко // Право і суспільство. – 2018. – № 1, ч. 2. – С. 55–61.*

5. *Маклюэн М. Возникновение медиа: внешние расширения человека / Маршалл Маклюэн ; пер. с англ. В. Г. Николаева. – Москва : Гиперборея, 2007. – 464 с.*

6. *Москаленко А. З. Основи масово-інформаційної діяльності / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов. – Київ, 1999. – 634 с.*

7. *Ворожбит О. Політичний католицизм / Ольга Ворожбит // Тиждень.іа. – Електрон. дані. – 2018. – 29 січ. (№ 4). – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/208325>.*

8. *Юраш А. В. Українська Церква в контексті сучасних політико-конфесійних та комунікативних процесів (історико-політологічний аспект) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / Юраш А. В. ; Львів. держ. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 1996. – 24 с.*

9. *Фома в Україні [Електронний ресурс] : православ. журн. для сомневаючихся. – 2018. – Режим доступу: <http://foma.in.ua/>. – Загл. с екрана.*

Широкова І. А.,

студентка 3 курсу,

спеціальність «Видавнича справа та редагування»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник:

Масімова Л. Г.,

завідувач кафедри видавничої справи

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВИДАННЯ АНТОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Одним із важливих завдань редактора сьогодні є укладання та редагування різних літературно-художніх видань, зокрема виражальних засобів передачі певних ідейно-естетичних явищ, соціальної культури, світобачення того чи іншого автора. У цьому контексті привертає увагу такий вид книжкових видань, як антологія.

Важливість дослідження антології полягає у тому, що даний вид видання використовується видавцями та редакторами у сучасних реаліях, редакційній роботі, а окрім того, створює певний канон: що слід читати (адже лише певні твори були обрані до тієї чи іншої антології), рекомендації, які саме твори має побачити та проаналізувати читач.

Теоретико-методологічну основу досліджень антології становлять літературно-критичні праці українських дослідників: О. Галети [1; 2], І. Булкіної [5], В. Губарця [4], М. Павлишина [7], а також зарубіжних, таких як М. Гаспаров [3], В. Шкловського [9], Ю. Тинянов [8] тощо.

Однією з причин поживлення інтересу видавців до антології є поширення нової модерної літературної свідомості, зростання вимог до текстів та форми їхньої реалізації. Свою роль відіграло й ставлення до всієї літератури, яке почало оновлюватись: вона почала сприйматися як цілісна текстологічна система, яка певним чином диференційована та впорядкована [2, с. 36].

Антології, які представляють сучасні твори української літератури, враховуючи всі особливості розвитку літературного процесу, можна поділити на три групи:

- оригінальні антології, видані в Україні;
- оригінальні антології, які друкуються за межами України;
- перекладні антології, видані поза межами України [1, с. 286].

Перші дві групи розраховані на читача, який ознайомлений із загальною літературною ситуацією, тому ці антології виконують більше не ознайомчо-інформативну, а класифікаційну функцію. Третя група антологій передбачає

можливість незнання читачами певної культурно-літературної ситуації, тому може йтися про таку першочергову мету цих видань, як інформування читацької аудиторії, популяризація національної літератури.

Будь-які матеріали, що готуються до друку та виходу у світ у вигляді вибраних творів, мають характер масового видання [4, с. 109], адже вони першочергово орієнтуються на читацький попит.

Однією з найхарактерніших ознак добору є тематичне наповнення: певний напрямок, ідея, заклик, спогади тощо. Ньюансом є те, що вибрані за тематикою твори можуть бути незавершеними, належати до різних жанрів, адже існує один спільний критерій – тема. Звичайно, критеріїв добору може бути декілька, стосовно цього не існує певних регламентованих меж, адже усе вирішує конкретна ситуація.

Розмаїття антологій ХХ ст. представлене такими виданнями: «Вік», «Акорди», «Розвага», «Українська муза», «Будні», «За 25 літ», «Розстріляне Відродження», «Координати», «Акордом серця» та ін. [6, с. 51].

У ХХІ ст. антології представлені такими виданнями: «Модерністки. Антологія польської жіночої прози міжвоєнного періоду» О. Гнатюк, К. Котинської та І. Борушковської («Видавництво Старого Лева»), «Антологія української поезії ХХ століття» І. Малковича («А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»), «Порода» В. Білявського і М. Григорова («Видавництво Легенда»), «Антологія української готичної прози» Ю. Винничука у двох томах («Фоліо»), «Кіно, народжене Україною. Альбом антології українського кіно» С. Тримбача («Самміт-книга»), «Серця Живе Джерело. Антологія поезій, присвячених Йосифові Сліпому» Л. Рудницького та С. Хороба («Нова Зоря»), «Антологія українського міфу» В. Войтовича у трьох томах, «Біла книга кохання: Антологія української еротичної поезії», «Літургія кохання: Антологія української любовної лірики кінця ХІХ – початку ХХІ століття» та «Дивоовид: Антологія української поезії ХХ століття» І. Лучука, «Антологія перського гумору» Р. Гамада, «Книга життя. Поетична антологія» Б. Щавурського («Навчальна книга – Богдан») та ін.

Найвні й антології, які ілюструють іноземну творчу спадщину, до них належать, зокрема, «Прав, Британія!» та «Англійська мініатюрна поезія» Є. Фельдмана, «Небесний сад Альбіону: Антологія англійської поезії в українських перекладах» О. Матвієнко.

З огляду на актуальні пропозиції антологій на книжковому ринку, можна передбачити подальшу роботу видавців з даним видом видання, розвиток видів та способів реалізації ідей у структурі антології. Вона створює широкі можливості для автора, редактора, упорядника втілити певний задум, проявити творчий підхід та догодити інтересам читачів.

Сучасні тенденції в укладанні антологій характеризуються вибірковістю обрання матеріалів: все залежить від головної ідеї книги (зробити художній огляд певного періоду або ж, наприклад, відобразити певні специфічні тенденції, які можуть не обмежуватися певними часовими рамками).

Сучасний видавничий ринок представлений рядом антологій, які розкривають творчість окремих письменників, літературу певної доби або

специфічного періоду, конкретні літературні жанри тощо. Залежно від теми та ідеї, кожне видання має визначену цільову аудиторію, на яку розрахована антологія.

Список використаних джерел

1. Галета О. І. Антологія та проблема формування літературного канону / О. І. Галета // Зб. наук. пр. – Рівне : Перспектива, 2004. – Вип. XII. – 297 с.

2. Галета О. І. Від антології до онтології. Антологія як спосіб репрезентації української літератури кінця XIX – початку XXI століття : монографія / О. І. Галета. – Київ : Смолоскип, 2015. – 640 с.

3. Гаспаров М. Л. Русская поэзия серебряного века : антология / М. Л. Гаспаров. – Москва : Наука, 1993. – 784 с.

4. Губарець В. В. Видавнича справа і текстологія. Проблема редакторської роботи : навч. посіб. / Губарець В. В. – Київ : Ун-т «Україна», 2012. – 364 с. – ISBN 978-966-388-410-3.

5. Булкина І. Киевская антология. Статті на случай [Электронный ресурс] : сб. к 50-летию Р. Г. Лейбова. – Режим доступа: http://www.ruthenia.ru/leibov_50/Bulkina.pdf.

6. Літературознавчий словник-довідник. – Київ : Академія, 1997. – 752 с.

7. Павлишин М. Р. Канон і іконостас / М. Р. Павлишин. – Київ : Час, 1997. – 445 с.

8. Тынянов Ю. Н. Журнал, критик, читатель и писатель / Тынянов Ю. Н. // Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино. – М., 1977. – С. 147–149.

9. Шкловский В. Б. Журнал как литературная форма / В. Б. Шкловский // Шкловский В. Б. Гамбургский счет : Статьи – воспоминания – эссе (1914–1933). – Ленинград, [19--?]. – 543 с.

Автори публікацій

Бабенко Леся Ігорівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Початкова освіта», Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Боклан Марія Григорівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Бондар Ніна Євгеніївна – студентка 2 курсу, спеціальність «Менеджмент», Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Боярин Анастасія Андріївна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Василевська Валерія Едуардівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Культурологія», заклад освіти «Білоруський державний університет культури і мистецтв»

Вишнякова Юлія Іванівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський національний університет культури і мистецтв

Гончаренко Марина Анатоліївна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Даценко Дар'я Володимирівна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Дмитренко Тетяна Русланівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Довгоп'ята Дарина Володимирівна – студентка 4 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка

Долотіна Ганна Володимирівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Злигостєв Сергій Ігорович – студент 5 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Зуєва Мирослава Олександрівна – студентка 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Івчик Яна Олегівна – студентка 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Кашуба Костянтин Миколайович – студент 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Ковальова Анастасія Григорівна – студентка 5 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Харківська державна академія культури

Ковальчук Наталія Сергіївна – студентка 4 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Копильчак Христина Степанівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Журналістика», Українська академія друкарства

Кушель Олена Сергіївна – студентка 2 курсу, спеціальність «Культурологія», заклад освіти «Білоруський державний університет культури і мистецтв»

Кравчук Олександра Вікторівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Левак Анастасія Вікторівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Литвинова Анастасія Володимирівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Лісова Оксана Анатоліївна – студентка 4 курсу, спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність», Рівненський державний гуманітарний університет

Ломачинський Богдан Геннадійович – студент 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Мальцева Ольга Андріївна – студентка 5 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Марченко Тетяна Вікторівна – студентка 5 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Рівненський державний гуманітарний університет

Миронишина Тетяна Романівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Журналістика (Видавнича справа та редагування)», Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка

Мишко Юлія Олексіївна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Несененко Оксана Миколаївна – студентка 5 курсу, спеціальність «Журналістика», Київський університет імені Бориса Грінченка

Новіков Андрій Сергійович – аспірант, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський національний університет культури і мистецтв

Олашин Марина Вікторівна – студентка 4 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Олійник Сніжана Русланівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», КВНЗ «Ніжинський коледж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької» Чернігівської обласної ради

Савіна Вероніка Миколаївна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Садурська Єлизавета Павлівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Київський університет імені Бориса Грінченка

Світла Наталія Олександрівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Скаковська Анастасія Олександрівна – студентка 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Слюсаренко Ксенія Валеріївна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Стахів Марія Романівна – аспірантка, спеціальність «Журналістика», Українська академія друкарства

Сосєдко Катерина Дмитрівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Київський університет імені Бориса Грінченка

Сябрук Валерія Олександрівна – студентка 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Павленко Дмитро Олегович – студент 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Твердак Дар'я Миколаївна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Терлецька Олеся Олександрівна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Усенко Оксана Володимирівна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Хоменко Ганна Юріївна – студентка 6 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Чжан Хао – аспірант, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Харківська державна академія культури

Чувшило Марина Анатоліївна – студентка 5 курсу, спеціальність «Менеджмент», Київський університет культури

Шевченко Анастасія Андріївна – студентка 2 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Широкова Ірина Андріївна – студентка 3 курсу, спеціальність «Видавнича справа та редагування», Київський університет імені Бориса Грінченка

Шкляр Вікторія Ігорівна – студентка 3 курсу, спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», Київський університет імені Бориса Грінченка

Щиглинська Мирослава Михайлівна – студентка 4 курсу, спеціальність «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», Київський університет імені Бориса Грінченка

Наукові керівники

Барма Олег Анатолійович – магістр педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту соціально-культурної діяльності закладу освіти «Білоруський державний університет культури і мистецтв»

Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна – доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка, член Президії Української бібліотечної асоціації

Гринівський Тарас Степанович – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Давидова Ірина Олександрівна – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи Харківської державної академії культури

Долбенко Тетяна Олексіївна – доктор культурології, професор, професор кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв

Єжижанська Тетяна Сергіївна – викладач кафедри видавничої справи Київського університету імені Бориса Грінченка

Ісаєнко Олександр Олександрович – кандидат історичних наук, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка

Макарова Марія Володимирівна – кандидат культурології, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка

Масімова Лариса Гагівна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри видавничої справи Київського університету імені Бориса Грінченка

Медведєва Валентина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв

Микитенко Вікторія Олександрівна – кандидат педагогічних наук, викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,

Новальська Тетяна Василівна – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв

Огар Емілія Ігорівна – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри медіакомунікацій Української академії друкарства

Пазюк Роман Володимирович – кандидат філологічних наук, асистент кафедри журналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Поліщук Тетяна Ігорівна – старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка

Сошинська Вікторія Євгенівна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка

Сошинська Ярослава Євгенівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту видавничо-поліграфічної галузі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», виконавчий директор Української бібліотечної асоціації

Шпак Віктор Іванович – доктор історичних наук, професор кафедри видавничої справи Київського університету імені Бориса Грінченка

Ющенко Людмила Олександрівна – викладач-методист КВНЗ «Ніжинський коледж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької» Чернігівської обласної ради

Наукове видання

Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті

МАТЕРІАЛИ
IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

28 вересня 2018 р.
м. Київ

Електронне видання

Видавець:

ВГО «Українська бібліотечна асоціація»

04053, м.Київ, вул. Тургенєвська, 83-85

info@ula.org.ua

www.ula.org.ua